

การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กประกอบการเรียนรู้ทางด้านภาษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2559

การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กประกอบการเรียนรู้ทางด้านภาษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2559

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา

บทคัดย่อ
ของ
เสกศิลป์ พิษณุภาสกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2559

เสกศิลป์ พิษณุภาสกุล. (2559). การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้

ทางด้านภาษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปรินญานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา และเพื่อศึกษาทักษะภาษาหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทางด้านภาษา 6-7 ปี ของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (บ้าน กิด ฝัน) จำนวน 5 คน ใช้เวลาในการทดลอง 2 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ หนังสือภาพฝึกภาษา เรื่องสัตว์โลกน่ารัก พัฒนาขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีของศาสตราจารย์ ดร. ฟรานเซส อี. แอนเดอร์สัน และ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์และแบบประเมินคุณภาพหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 4.63 แบบทดสอบหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.92

จากผลการทดลองทักษะด้านการใช้ภาษาของเด็กที่บกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา ของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (บ้านกิดฝัน) จำนวน 5 คน อายุ 6-7 ปี ผู้วิจัยพบว่า ทักษะทางด้านภาษาอยู่ในเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ในการทดสอบให้เด็กชี้ภาพตามคำสั่งที่กำหนดซึ่งเด็กสามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เด็กสามารถบอกชื่อสัตว์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ เด็กสามารถพูดเป็นประโยคหรือวลีที่มี 3 คำได้ เด็กสามารถพูดสนทนาโต้ตอบให้เรื่องเดียวกันได้ และเด็กยังมีทักษะของการฝึกออกเสียงกระซิบ ฝึกการตะโกน และยังสามารถฝึกการใช้เสียงหนัก เสียงเบา เสียงสั้น เสียงยาวได้ตามเกณฑ์

ผลการทดลอง และผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าผลการทดลองที่ได้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ดังนี้ หนังสือมีประสิทธิภาพโดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยมีผลการประเมินคุณภาพของหนังสือภาพ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.63 อยู่ในเกณฑ์ระดับ ดีมาก และทักษะภาษาหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษาของเด็กเพิ่มขึ้น โดยผลการทดลองในครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าความสามารถเข้าใจภาษาของเด็กบกพร่องการเรียนรู้ โดยมีค่า $\bar{X}$ อยู่ที่ 1.18 อยู่ในเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้ จากผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่าผลการทดลองในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้

DEVELOPMENT OF A LANGUAGE PICTURE BOOK FOR CHILDREN WITH LANGUAGE
DISABILITIES

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University

May 2016

Seksilp Pijchayobhasakul. (2016). **Development of a Language Picture Book for Children with Language Disabilities**. Master thesis, M.Ed. (Art Education). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee: Assistant Professor Dr. Lertsiri Bovornkitti.

The objectives of this research project are to develop a pictorial book to develop language in of children with a disability in linguistic learning and to examine the children's linguistic skills after using the developed pictorial book. The population of this study is 5 children with a disability in linguistic learning, whose ages are 6 – 7, at from the Center of Learning and Rehabilitation for People with Special Needs (Ban Khit Fan). The period of the study is 2 weeks.

The tools used in this study are a pictorial book for linguistic learning entitled 'Lovely Animals' which was developed on the basis of theories by Professor Frances E. Anderson and Victor Lowenfeld ; an evaluation form for the developed book for the experts the reliability value of which is 4.63 ; and an assessment form after the use of the developed book with the IOC of 0.92.

The findings from the examination of the use of language the 5 children show that have the linguistic skills in the practical level by meeting the criteria, i.e., the ability to follow an to choose the picture, the ability to tell Thai and English names of animals, the ability to meet criteria to speak sentences or phrases with 3 syllables, the ability to have conversation on a topic, and the skill to pronounce by whispering/ shouting/ stressing/ and using long and short sounds, as set out in the criteria.

The findings from the test and evaluation by the experts in this study are as follows. It was discovered that the results from the test agree with the predetermined research hypotheses. The first hypothesis is that the developed book is efficient and passes the evaluation by all the 3 experts with the mean of the scores by all the 3 experts being 4.63, or very good. The other hypothesis is that the linguistic skill of the children after using the pictorial book increases. In this study, it is discovered that the mean of the studied children's ability to understand the language, or $\bar{x}$, is 1.18, which is in the level of practicality. Therefore, it can be concluded that the results from this study concur with the predetermined hypotheses.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา
ของ
เสกศิลป์ พิชโยภาสกุล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุยดี โยเหลา)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2559

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์	คณะกรรมการสอบปากเปล่า
.....ที่ปรึกษา	ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ)	(รองศาสตราจารย์ ดร.สกันธ์ ภู่งามดี)
	กรรมการ
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ)
	กรรมการ
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความเมตตา และความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริร์ บรรณกิจติ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ท่านได้สละเวลาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง แนะนำ และตรวจสอบเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในทุกขั้นตอนของการทำปริญญานิพนธ์ ส่งผลให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำวิจัยและเข้าใจถึงคุณค่าและความสำคัญของการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ ดร.อิทธิพัทธ์ จิตรสติรัตน อาจารย์วรัณทร รามสุต อาจารย์พรพิตร สกุนา ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยให้คำปรึกษา ให้ความรู้ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและมีความสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง

กราบขอบพระคุณ คณะอาจารย์ ศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (บ้านคิดฝัน) ที่คอยในความช่วยเหลือขณะทำกิจกรรม ขอขอบคุณผู้ปกครองที่ให้ความยินยอมให้ให้ความร่วมมืออนุญาตให้ผู้วิจัยทำการทดลองเครื่องมือกับบุตรหลานของท่าน และขอขอบคุณน้องๆ กลุ่มทดลองทั้ง 5 คนเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการทดลองในครั้งนี้ จนการทดลองสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้อย่างดียิ่ง

ผลแห่งความดีที่เกิดขึ้นจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบไว้เพื่อบูชาพระคุณบูรพาจารย์ พระคุณครูอาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ตลอดจนกัลยาณมิตรทั้งหลายที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้

เสกศิลป์ พิชญภาสกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหนังสือประกอบภาพสำหรับเด็ก.....	8
ความหมายของหนังสือภาพ.....	8
ความสำคัญของหนังสือภาพสำหรับเด็กปฐมวัย.....	10
ประเภทของหนังสือภาพ.....	13
ลักษณะที่ดีของหนังสือภาพสำหรับเด็ก.....	14
ประโยชน์ของหนังสือภาพสำหรับเด็ก.....	17
พัฒนาการของวัยกับความสนใจของเด็ก.....	18
ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของพัฒนาการทางด้านภาษาในเด็ก.....	20
ความหมายของภาษาและการพูด.....	20
พัฒนาการทางภาษา.....	21
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางด้านการพูด.....	25
ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านภาษา.....	27
ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของเด็กที่มีความบกพร่อง	
ทางการใช้ภาษา.....	32
ความหมายของความบกพร่องทางการใช้ภาษา.....	32
ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษา.....	33
ทฤษฎีเกี่ยวกับความบกพร่องทางการใช้ภาษา.....	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยเกี่ยวข้องด้านศิลปะเด็กและศิลปะกับภาษา	
ในเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษา.....	39
พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก.....	39
ทฤษฎีศิลปะกับภาษา ของ ศาสตราจารย์ ดร. ฟรานเซส อี. แอนเดอร์สัน	
ในเล็คเชอร์ บวรกิตติ.....	55
ทฤษฎีพัฒนาการด้านศิลปะเด็ก ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Victor Lowenfeld)...	59
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
วิธีการทดลอง.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
4 ผลการวิจัย.....	69
ผลการประเมินคุณภาพหนังสือฝึกภาษา “เรื่องสัตว์โลกน่ารัก”	
ของผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ.....	71
ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา	
โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	73
ผลการทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา สำหรับเด็ก 3-4 ปี.....	76
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	81
ขอบเขตของการวิจัย.....	81
วิธีดำเนินการวิจัย.....	81
อภิปรายผล.....	82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้.....	88
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย.....	88
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	93
ภาคผนวก ก.....	94
ภาคผนวก ข.....	98
ภาคผนวก ค.....	100
ภาคผนวก ง.....	105
ภาคผนวก จ.....	109
ภาคผนวก ฉ.....	113
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	116

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็ก.....	26
2	พัฒนาการเขียนภาพขีดเขียน.....	40
3	แสดงพัฒนาการระยะขีดเขียนในช่วงอายุกำหนดของโลเวนเฟลด์ หรือแม็คฟี หรือ สะโลเม / มัวร์.....	41
4	แสดงพัฒนาการเขียนภาพก่อนเค้าร่าง.....	43
5	แสดงการเติบโต / ขึ้นเค้าร่าง : โลเวนเฟลด์ 7-9 ปี, แม็คฟี 3.5- 15 ปี, สะโลเม /มัวร์ 6-10 ปี.....	46
6	แสดงพัฒนาการพัฒนาขั้นวัยเกาะกลุ่ม / ขึ้นสมจริง (โลเวนเฟลด์ 9-12 ปี) ขั้นวัฒนธรรมสมจริง (แม็คฟี 6.5-12 ปี, ขึ้นเปลี่ยนถ่าย (สะโลเม / มัวร์ 9-12 ปี).....	47
7	แผนภูมิระยะพัฒนาการเขียนภาพเลียนแบบธรรมชาติ (12-14 ปี) หรือ ระยะพัฒนาการเขียนภาพวัฒนธรรมจริง (6.5-12 ปี) หรือระยะพัฒนา การเขียนภาพสมจริง 11 ปีขึ้นไป.....	49
8	ศิลปะวัยรุ่น : ยุคแห่งการตัดสินใจ 14-15 ปี ยุควัฒนธรรมสมจริง 6 ปีครึ่ง-12 ปี ยุคสมจริง 11 ปีขึ้นไป.....	50
9	แสดงคุณภาพของหนังสือภาพฝึกภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน.....	71
10	ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบทดสอบด้านพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	73
11	ผลการทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา สำหรับเด็ก 6-7 ปี จำนวน 5 คน ของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (บ้านคิดฝัน).....	77

บทที่ 1

บทนำ

การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ถ่ายทอดความเข้าใจ โดยอาศัยทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อใช้ในการ รับ - ส่ง ข้อมูล (วรารณ รักรวิชัย . 2527: 9) คนเราสื่อสารกันโดยการใช้ภาษา หรือที่เรียกกันว่า วัจนภาษา (Verbal Language) และไม่ใช่ภาษาวาจา หรือ อวัจนภาษา (Nonverble Language) การที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติ และความรู้ การสื่อสารโดยไม่ใช้ภาษาวาจาอาจจะมีประโยชน์ เมื่อเกิดความไม่เข้าใจภาษา (สุรินทร์ ยอดคำแปง . 2542: 57) การสื่อสารจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ เพราะมนุษย์ใช้การสื่อสารเพื่อบอกความต้องการ ความรู้สึกนึกคิด โดยการใช้ภาษาพูด ภาษาท่าทาง หรือภาษาสัญลักษณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน

ในสังคมประกอบไปด้วย คนที่มีความเป็นปกติและมีคนที่มีความพร่องอยู่รวมกันในสังคมเดียวกัน โดยที่ไม่สามารถแยกการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันออกจากกันได้ (กรมสามัญศึกษา .2544: 6) ซึ่งจำนวนบุคคลที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ ที่มีอยู่ทั่วโลก ประมาณ 500 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 10 (กรมสามัญศึกษา.2544: 8)

ปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางการใช้ภาษาในทุกด้าน ก็คือครู ซึ่งจะมีหน้าที่จัดประสบการณ์ที่จะสร้างเสริม ฝึกฝนเด็ก ครูควรต้องยอมรับฟัง ตั้งใจฟัง ไม่มีอคติต่อการใช้ภาษาของเด็กแต่สิ่ง ที่ควรคิดถึงเสมอ คือครูไม่ใช่ผู้ป้อนความรู้ แต่ครูเป็นผู้จัดการความรู้และประสบการณ์ ให้แก่เด็ก การส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้เข้าใจในภาษาและการใช้ภาษาได้ดีขึ้น สามารถทำได้หลายอย่าง วิธีหนึ่งที่สำคัญคือการใช้แบบฝึกการใช้ภาษาที่มีรูปแบบเป็นหนังสือประกอบภาพและมีคำหรือประโยค ที่สอดคล้องกับภาพประกอบเพื่อ กระตุ้นให้เด็กมีความสนใจ อยาก รู้ อยากเห็นซึ่งมีส่วนช่วยให้เด็กสนใจอ่านมากขึ้นตามทฤษฎีศิลปะกับภาษา (เลิศศิริ บวรกิตติ. 2557: 108)

อุปสรรคที่รุนแรงที่สุดอันหนึ่งต่อการยอมรับของสังคมก็คือความบกพร่องในการพูด เด็กที่พูดแบบทารกจะถูกมองว่าเป็นเด็กอ่อน เด็กที่พูดไม่ชัดก็มักเป็นที่ล้อเลียนหรือเป็นที่ขบขันของคนอื่น และคนที่มีความผิดปกติในการพูดมากยิ่งขึ้น เช่นพูดติดอ่าง ก็มักได้รับการถากถาง หรือหัวเราะเยาะตามปกติแล้วการปรับปรุงการพูดจะเกิดขึ้นหลังจากเด็กเข้าเรียนไปแล้วมากที่สุด ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เด็กจะเรียนการอ่าน เด็กจะมีคำศัพท์มากขึ้นและเคยชินกับประโยคที่ถูกต้อง ครูจะเป็นผู้ช่วยแก้ไขการออกเสียงคำผิดๆ และการใช้คำผิดๆ ในทันที (ประณต เค้าจิม . 2527: 260) การพูดจัดเป็นเครื่องมือ

สำคัญที่สุดที่บุคคลใช้ติดต่อซึ่งกันและกัน หากบุคคลใดมีความบกพร่องทางการพูดอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว จะได้รับความลำบากในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นมาก เพราะต้องใช้ภาษาอยู่ในวงจำกัด หรือพูดแล้วผู้อื่นไม่เข้าใจ ทำให้ขาดความสุขในการดำรงชีวิตไปมากทีเดียว นอกจากจะใช้ภาษาพูดติดต่อซึ่งกันและกันแล้ว ภาษายังทำหน้าที่ด้านอื่นๆ อีก เช่น ภาษาที่เราใช้พูดกันอยู่นี้เป็นสิ่งช่วยในการระบายอารมณ์ของบุคคลด้วย การพูดทำให้คนคลายความทุกข์ หรือบรรเทาความรู้สึกอึดอัดอันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ จากการพูดทำให้ คนอื่นได้รู้จักว่าท่านเป็นคนชนิดใด นับเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของท่านและเป็นส่วนที่สำคัญมากด้วย (สุชา จันทรเฒ. 2526: 7)

สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องระดับปานกลางนั้น เป็นเด็กที่มีพัฒนาการทุกด้านล่าช้ากว่าเด็กทั่วไป และล่าช้ากว่าเด็กที่มีความบกพร่องระดับเล็กน้อย ดังนั้น การช่วยเด็กกลุ่มนี้จึงควรเน้นทางด้านการสร้างความเข้าใจทางด้านการใช้ภาษาและความรู้ความเข้าใจสิ่งต่างๆ รอบตัวและสัมพันธ์กับเด็ก เช่น บุคคลในครอบครัว เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน สถานที่ภายนอกบ้าน ทักษะในการดำรงชีวิตประจำวัน (สุรินทร์ ยอดคำแปง. 2542: 57) อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบในปัจจุบันก็คือ การที่เด็กมีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปานกลางที่เรียนอยู่ในโรงเรียนพิเศษ ส่วนใหญ่เรียนร่วมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กจึงสื่อสารโดยใช้ภาษามือเป็นส่วนใหญ่ โดยที่ไม่ได้มุ่งเน้นไปทางด้านการใช้ภาษาที่ถูกต้องทั้งที่ยังฝึกและพัฒนาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในส่วนนี้ ควรที่จะมีการพัฒนาหนังสือประกอบภาพเพื่อเสริมทักษะการใช้ภาษา

สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญและสามารถช่วยเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านการใช้ภาษาได้คือ การใช้ศิลปะเข้ามาประยุกต์ใช้และพัฒนาเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านการใช้ภาษา โดยการสร้างเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับพัฒนาการแต่ละช่วงวัย ในการออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมพัฒนาการทางด้านการใช้นาษานั้นสามารถกระตุ้นให้เด็ก มีสมาธิ และสนุกสนานเพลิดเพลินกับการทำกิจกรรมต่างๆ โดยการใช้ภาพเป็นการเล่าเรื่องพร้อมมี คำ หรือประโยคสำหรับการฝึกและพัฒนาการพูดและการใช้ภาษาไปพร้อมๆ กัน การใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีศิลปะเป็นศูนย์กลางที่ผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นรูปแบบของแบบฝึกเป็นรูปเล่มสมุดภาพที่มี คำและประโยคที่มีความสัมพันธ์กันที่มีเนื้อหาที่เหมาะสมตามวัยและชีวิตประจำวันของเด็ก ตรงตามความบกพร่องทางด้านการใช้ภาษา หากครูหรือผู้ปกครองได้ใช้สื่อการเรียนรู้แบบฝึกทางด้านการใช้ภาษา จะมีส่วนช่วยให้เด็กเพลิดเพลินช่วยให้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการเรียนภาษา และการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง มีพัฒนาการทางด้านการใช้ภาษาที่ดีขึ้น นอกจากจะทำให้เด็กเกิดความสุขความเพลิดเพลินแล้ว ยังมีส่วนช่วยให้เด็กมี สมาธิ รู้จักแยกแยะการสื่อสารอย่างง่ายๆ ได้ และยังมีส่วนช่วยให้เด็กมีสมาธิสั้นสงบลงได้ด้วยศิลปะจึงมีบทบาทสำคัญต่อมนุษย์ สามารถส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมทางด้านพัฒนาการต่างๆ ของมนุษย์ และที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งคือช่วยในการสื่อสาร จากการสื่อสารโดยการใช้นาษาไปสู่การใช้ภาษาในการสื่อสารของมนุษย์ ที่เกิดจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวของมนุษย์เอง ซึ่งสามารถนำมาสู่การพัฒนาและออกแบบสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก โดยเฉพาะในเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านการใช้ภาษา

การพูดมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลทุกด้าน เช่น การเรียนรู้ การประกอบอาชีพ การสื่อสารทางภาษา การประสบความสำเร็จและความล้มเหลวของชีวิตของบุคคลในทุกมิติขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางการพูด ดังนั้นเด็กที่บกพร่องทางภาษาพูด อาจมีผลการเรียนต่ำ ขาดชีวิตทางสังคม มีความแปรปรวนทางอารมณ์ มีปมด้อย มีความเครียดสูง ความผิดปกติของภาษาพูดเป็นหัวข้อที่ได้รับการศึกษาค้นคว้าจากนักจิตวิทยาและนักวิชาการสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เช่น แพทย์ นักอรรถบำบัด ครู ทั้งนี้เพื่อศึกษาสาเหตุและให้การช่วยเหลือผู้มีความผิดปกติทางภาษาพูด

หนังสือภาพฝึกภาษา สำหรับเด็กบกพร่องทางด้านภาษาของผู้วิจัย มีการใช้ภาพและคำที่ง่ายต่อการเข้าใจ ง่ายต่อการจดจำ โดยการนำเอาภาพประกอบเพื่อช่วยให้เด็กมีความเข้าใจความหมายของสิ่งนั้นๆ สอดคล้องกับคำพูด กับความหมายของคำช่วยให้เด็กเข้าใจความหมายของคำได้ดีขึ้น (สถาบันพัฒนาเด็กกรชนครินทร์. ม.ป.ป.)

จากผลการวิจัยที่ได้ศึกษามาแล้วดังกล่าว ทั้งในและต่างประเทศจะเห็นว่า แบบฝึกพัฒนาการด้านการใช้ภาษา หนังสืออ่านสำหรับเด็ก หนังสือส่งเสริมการอ่าน สามารถช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และช่วยเสริมความเข้าใจอย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล แหล่งวิชาความรู้ แหล่งส่งเสริมและฝึกฝนนิสัยรักการอ่านและความเพลิดเพลิน ในการผลิตและพัฒนาหนังสือประกอบภาพเพื่อเสริมทักษะภาษาสำหรับเด็กบกพร่องทางการใช้ภาษา พบว่าในประเทศไทยยังไม่มีนโยบายชัดเจนเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาหนังสือสำหรับเด็ก หรือแบบฝึกภาษาสำหรับเด็ก รัฐยังไม่มีมาตรการในการควบคุมคุณภาพ ของหนังสือหรือแบบที่ผลิตออกมาจึงมีความหลากหลาย บางเล่มมุ่งเฉพาะความบันเทิง ความสนุกสนาน ยังขาดสาระและประโยชน์ของแบบฝึกอย่างแท้จริง แสดงว่าปัญหาการขาดแคลนแบบฝึกพัฒนาการทางการใช้ภาษายังเป็นปัญหาที่สำคัญจึงมีความจำเป็นต้องผลิตหรือจัดหาเพื่อเป็นประโยชน์ในการฝึกพัฒนาการทางการใช้ภาษา สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษาและเด็กปกติ

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจทำการศึกษาหนังสือ ภาพฝึกภาษา สำหรับเด็กบกพร่องทางด้านภาษา โดยการใช้ภาพประกอบเป็นสื่อ ในการเสริมสร้างทักษะในการใช้ภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษา หรือเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าทางการสื่อสาร หรือการพูดแต่ละช่วงวัยอย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้การสื่อสารหรือการเรียนรู้ไม่ทันเกณฑ์ของเด็กในช่วงวัยเดียวกัน การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทั้งเนื้อหา และเครื่องมือในการวิจัยมีส่วนช่วยไม่มากนักน้อยในการช่วยเสริมสร้างหรือกระตุ้นพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านภาษา หรือเด็กปกติที่สามารถนำไปเพิ่มพูน ความรู้ความสามารถทางภาษา สติปัญญา และยังช่วยเพิ่มความสุขและความใกล้ชิดของคนในครอบครัวมากยิ่งขึ้นเพียงการ อ่านหนังสือให้น้องฟัง ครอบครัวมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก เพราะฉะนั้นแล้วหนังสือภาพฝึกภาษาเล่มนี้จะเป็นส่วนช่วยส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างพัฒนาการเสริมสร้างความสุขของครอบครัว และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อเพื่อเสริมทักษะทางการใช้ภาษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา
2. เพื่อศึกษาทักษะภาษาหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้หนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานในการนำผลงานการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย ศูนย์พัฒนาการเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีพัฒนาการบกพร่องด้านการใช้ภาษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. หนังสือภาพฝึกภาษามีประสิทธิภาพโดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ
2. ทักษะภาษาหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษาของเด็กเพิ่มขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

เด็กที่มีพัฒนาการบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านการใช้ภาษา ของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (บ้าน คัด ผื่น) จำนวน 5 คน อายุ 6-7 ปี

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ หนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา

ตัวแปรตาม ประสิทธิภาพของหนังสือและทักษะภาษาหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาสาระด้านการพัฒนาหนังสือภาพสำหรับเด็ก พัฒนาการทางด้านความเข้าใจภาษาสำหรับเด็ก ตลอดจนเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านการใช้ภาษา และเนื้อหาทางด้านศิลปะกับภาษาในเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **หนังสือภาพฝึกภาษา** หมายถึง หนังสือที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น โดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ทางด้านภาษาของเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็ก บกพร่องทางด้านภาษา ได้ฝึกทักษะทางภาษาผ่านภาพและคำโดยใช้ภาพประกอบเพื่อสร้างแรงจูงใจและเด็กมีความเพลิดเพลิน เด็กได้รับความรู้เพิ่มเติมจากความรู้เดิมที่มีอยู่ตามปกติหรือความรู้ที่ยังขาดหายและสร้างความพึงพอใจในหนังสือภาพฝึกภาษา

2. **เด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา** หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่อง การเรียนรู้ทางด้านการใช้ภาษา เช่น มีพัฒนาการล่าช้าในการเรียนรู้คำศัพท์ที่เหมาะสมของช่วงวัย พูดตะกุกตะกัก พูดซ้ำๆ พูดวกวนทำให้ผู้ฟังจับใจความไม่ได้ ไม่รู้คำศัพท์รอบๆ ตัว หรือใช้คำที่ไม่จำเป็นมากเกินไป (fluttering)

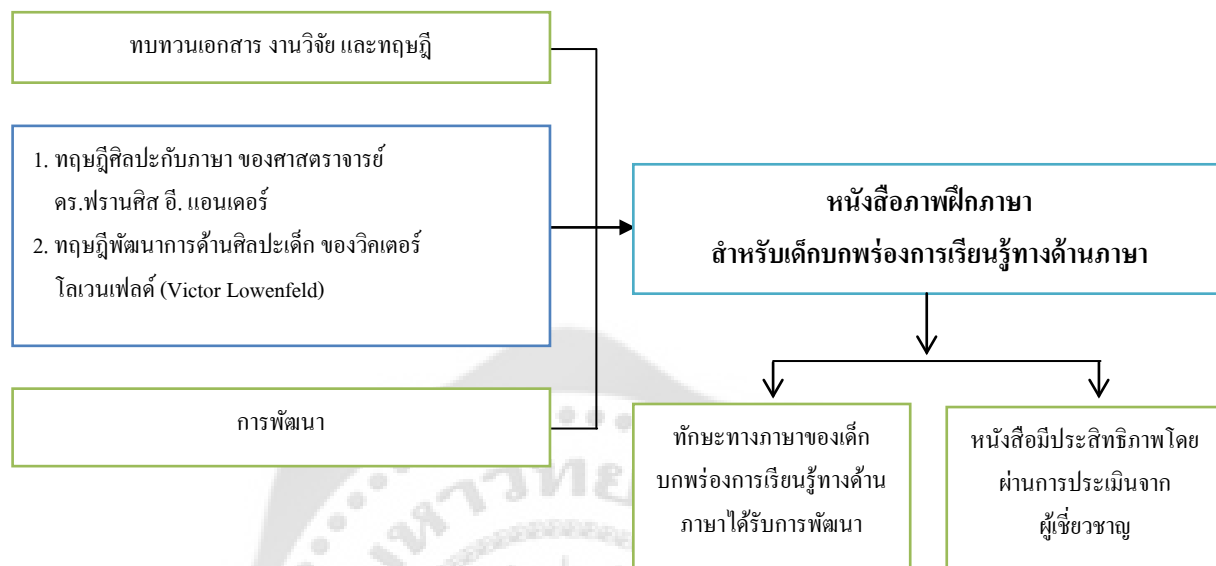
3. **ศิลปะกับภาษา** หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างพัฒนาการทางศิลปะ กับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก โดยการเชื่อมโยงระหว่างคำและสัญลักษณ์ ศิลปะคือรากฐานอันสำคัญต่อความเข้าใจภาษาและการเรียนรู้ภาษา

4. **ประสิทธิภาพของหนังสือ** หมายถึง หนังสือสามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่านด้วยวิธีการเชื่อมโยงจากความเข้าใจพื้นฐานโดยใช้ภาพเป็นสัญลักษณ์ในการฝึกการอ่านและการออกเสียง

5. **ทักษะภาษา** หมายถึง เด็กอายุ 6-7 ปี ได้รับการพัฒนาทางด้านคำศัพท์และภาษาเพิ่มมากขึ้นรู้จักการใช้ประโยคอย่างเป็นระบบตามหลักไวยากรณ์ และการใช้ภาษาที่มีแบบแผน มากขึ้น พูดได้ชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้น

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหนังสือประกอบภาพสำหรับเด็ก

- 1.1 ความหมายของหนังสือภาพ
- 1.2 ความสำคัญของหนังสือภาพสำหรับเด็กปฐมวัย
- 1.3 ประเภทของหนังสือภาพ
- 1.4 ลักษณะที่ดีของหนังสือภาพสำหรับเด็ก
- 1.5 ประโยชน์ของหนังสือภาพสำหรับเด็ก
- 1.6 พัฒนาการของวัยกับความสนใจของเด็ก

2. ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการพัฒนาการทางด้านภาษาในเด็ก

- 2.1 ความหมายของภาษาและการพูด
- 2.2 พัฒนาการทางภาษาของเด็ก 3-7 ปี
- 2.3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการพูด
- 2.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็ก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษา

- 3.1 ความหมายของความบกพร่องทางการใช้ภาษา
- 3.2 ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษา
- 3.3 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษา

4. ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยเกี่ยวข้องด้านศิลปะเด็กและศิลปะกับภาษา ในเด็กที่มี

ความบกพร่องทางการใช้ภาษา

- 4.1 พัฒนาการทางด้านศิลปะของเด็กวัย 3-7 ปี
- 4.2 ทฤษฎีศิลปะกับภาษา ของ ศาสตราจารย์ ดร. ฟรานเซส อี. แอนเดอร์สัน
- 4.3 ทฤษฎีพัฒนาการด้านศิลปะเด็ก ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Victor Lowenfeld)

1. ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหนังสือประกอบภาพสำหรับเด็ก

ในการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือประกอบภาพสำหรับเด็กนั้น มีนักวิชาการหลายท่านหรือจากสถาบันที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านหนังสือภาพประกอบสำหรับเด็ก ได้ให้ความหมายและบทความทางด้านหนังสือภาพไว้หลายประเด็น และเป็นประโยชน์ต่อการทางด้านหนังสือภาพประกอบสำหรับเด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยมีความหมายในหลากหลายมิติ และมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เช่นดังผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

1.1 ความหมายของ “หนังสือภาพ”

ความหมายของหนังสือภาพสำหรับเด็กปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2541: 2) ได้ให้คำจำกัดความของหนังสือภาพว่า หมายถึงหนังสือที่เป็นเรื่องประกอบภาพ (ภาพมากกว่าเนื้อหา) สำหรับเด็ก หรือหนังสือที่มีภาพประกอบเรื่อง (เนื้อหามากกว่าภาพ) สำหรับเด็กโต

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 1244) ได้ให้ความหมายของคำว่า “หนังสือ” คือ เครื่องหมายที่ขีดเขียนแทนเสียงหรือ อักษร ลายลักษณ์อักษร บทประพันธ์ เอกสารส่วนคำว่า “ภาพ” หมายถึง รูปภาพที่เขียนหรือวาดขึ้น เพื่อสื่อให้เด็กเข้าใจความหมายโดยไม่ต้องอ่านคำบรรยาย เนื้อหาของเรื่องจะบรรจุไว้ในรูปภาพขาวดำและภาพสี “หนังสือภาพ” หมายถึง หนังสือภาพที่มีภาพมากกว่าตัวอักษรหรือไม่มีตัวอักษรหรือไม่มีตัวเลขเลย ภาพจะแสดงให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวโดยไม่ต้องอ่านคำบรรยาย เน้นให้เด็กได้อ่านภาพมากกว่าตัวอักษรเนื้อหาของเรื่องจะบรรจุในภาพหมดมีวิธีเขียนภาพได้หลายรูปแบบ หนังสือภาพหรือหนังสือที่มีภาพอันจะแบ่งแยกออกจากคำบรรยายมิได้ทั้งภาพและคำบรรยายนั้นจะหลอมรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อผู้อ่านเข้าใจซึ่งมีภาพประกอบเนื้อหาสาระของหนังสือนั้นเหมือนหนังสือภาพ “หนังสือภาพ เป็นหนังสือที่มีความสำคัญแก่ภาพมาก ถ้าหนังสือภาพไม่มีภาพความหมายของภาพจะไม่ชัดเจน เพราะรูปภาพจะให้ข้อมูลที่ไม่อยู่ในคำบรรยาย และจะเข้าใจในเรื่องได้ก็ต้องมีทั้งภาพและคำบรรยายไปพร้อมๆ กัน (Shulevitz, n.d.: 99 – 101)

ฮัค และ คูห์น (พิมพ์ลัทธ บัณฑิต . 2544: 30; อ้างอิงจาก (Huck; & Kuhn, n.d) ให้ความหมายของหนังสือภาพว่า หนังสือภาพเป็นหนังสือที่มีภาพ อันจะแบ่งแยกออกจากคำบรรยายไม่ได้ทั้งภาพและคำบรรยาย หลอมรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อผู้อ่านเข้าใจได้ดี

กัญญาพร นิตยะประภา (2534: 29) กล่าวว่า หนังสือภาพ (Picture Book) คือหนังสือสำหรับเด็กที่มีทั้งคำบรรยาย และ ไม่มีคำบรรยายประกอบภาพ เช่น หนังสือ ก .ไก่ หนังสือสอนภาษาอังกฤษ เอบีซี เป็นต้น ภาพในหนังสือภาพเหล่านี้ ต้องถูกต้อง ชัดเจน และให้ความหมายของเรื่องได้อย่างแจ่มชัด เพราะนอกจากจะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ตัวเด็กแล้วยังช่วยพัฒนาเด็กให้เกิด ความพร้อมที่จะอ่านเพิ่มพูนความรู้ด้านคำศัพท์ ช่วยขยายความรู้ด้านต่างๆ ของเด็กให้กว้างขวางขึ้น

มานพ ฅนอมศรี (2531: 31) ได้ให้ความหมายของหนังสือภาพว่า เป็นหนังสือที่นำเสนอภาพประกอบมากกว่าเนื้อหาสาระเรื่องราว โดยรูปแบบจะมีตัวอักษรน้อยมีภาพประกอบขนาดใหญ่ โดยภาพประกอบเหล่านั้นจะทำหน้าที่เป็นผู้เล่าเรื่องแทนตัวอักษร บางครั้งอาจจะไม่มีตัวอักษรเล่าเรื่องเลยก็ได้

ลีวิส (Lewis. 2001: 32) กล่าวว่า หนังสือภาพ คือ การมุ่งนำเสนอความหมายของทั้งคำและภาพมารวมกัน นำไปสู่การก่อเกิดเป็นความหมายของเนื้อเรื่อง เมื่อเราอ่านหนังสือ ภาพ สายตาของเราจะจ้องมองทั้งภาพและคำ สลับกันไปมา

โกลเดน (วิลิน มีศิริ. 2551: 8; อ้างอิงจาก Golden. 1990: 93) กล่าวว่า หนังสือภาพคือหนังสือที่มีภาพประกอบซึ่งเป็นส่วนที่จะแยกออกจากเรื่องเล่าไม่ได้เนื่องจากทั้งภาพประกอบกับเรื่องงานร่วมกัน เพื่อแสดงความหมายให้กับเนื้อเรื่อง

โนเดลแมน (วิลิน มีศิริ. 2551: 8; อ้างอิงจาก Nodelman. 2005: 128) กล่าวว่าหนังสือภาพ คือ การผสมผสานของการอ่านตัวบทและการมองภาพ ซึ่งภาพสื่อสารกับเด็กได้อย่างเป็นธรรมชาติ และตรงไปตรงมาได้มากกว่าคำต่างๆ อีกทั้งช่วยให้ผู้อ่านที่เป็นเด็กเล็กเข้าใจความหมายของเนื้อเรื่องในหนังสือภาพเล่มนั้นๆ ด้วย

กรมวิชาการ (2538: 25 – 32) ได้อธิบายไว้ว่า “หนังสือภาพ ” คือ หนังสือเล่มแรกของลูก เพราะมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการของเด็ก “หนังสือภาพ” คือ โลกของภาษา พ่อแม่และครูควรพาเด็กท่องไปด้วยกันในโลกของภาษาอันอบอุ่น คือ การอ่านหนังสือให้เด็กฟังมิใช่ปล่อยให้เด็กเดินทางไปคนเดียว ควรร่วมกันท่องโลกของภาษาในฐานะของผู้อ่านและผู้ฟัง อันเป็นความปิติยินดีที่หาสิ่งอื่นมาทดแทนได้ยากยิ่งนัก “หนังสือภาพสำหรับเด็ก ” คือ หนังสือที่ผู้ใหญ่อ่านให้ได้ กฟังมิใช่หนังสือสำหรับเด็กอ่านเองเป็นสื่อกลางสร้างความสุขในครอบครัว และสร้างพื้นฐานด้านมนุษยสัมพันธ์ให้เด็ก “หนังสือภาพสำหรับเด็ก ” มิใช่หนังสือที่มีประโยชน์สำหรับเด็กทันทีทันใด แต่เป็นหนังสือที่ให้ความสุขและความสนุกแก่เด็ก และช่วยจุดประกายความสนใจที่มีต่อหนังสือให้เกิดขึ้นในใจเด็ก

สำหรับความหมายของหนังสือภาพนั้นจากแหล่งอ้างอิงข้อมูลต่างๆ ได้กล่าวไว้ใกล้เคียงกัน แม้จะมีวิธีการให้ความหมายที่แตกต่างกันไปตามรูปแบบ ของการใช้ภาษาเขียนของแต่ละแหล่งข้อมูล เมื่อสรุปความหมายแล้ว การให้ความหมายของคำว่า “หนังสือภาพ” นั้นมีความหมายแสดงถึงความสำคัญแห่งหนังสือภาพซึ่งผู้ศึกษาสรุปเป็นความคิดรวบยอด

“หนังสือภาพ ” เป็นหนังสือที่มีการผสมผสานระหว่าง คำและภาพ โดยที่ทั้งสองนั้นมี ความหมายสอดคล้องกัน เพื่อสร้างความเข้าใจในความหมายเกี่ยวกับการเล่าเรื่องของหนังสือภาพเล่ม นั้นๆ หนังสือภาพ สำหรับเด็กนั้นจะมีความชัดเจน สีสันสวยงามดึงดูดความสนใจ และสร้างความ ประทับใจ หนังสือภาพจะไม่มุ่งเน้นในส่วนของคำบรรยาย มีเพียงคำประกอบภาพเพียงเล็กน้อย หนังสือภาพที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นจะต้องมีภาพและเรื่องราวที่สอดคล้องกลมกลืน ภาพประกอบ ต้องเล่าเรื่องราวได้เพียงพอลูกดูภาพก็เข้าใจในเนื้อหานั้นๆ ได้โดยแทบไม่ต้องสนใจคำบรรยาย

ภาพประกอบสำหรับเด็กนั้น มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก มีหน้าที่สื่อสารความหมายให้กับเนื้อเรื่อง การปลูกฝังรสนิยมทางศิลปะ การให้ความสนุกเพลิดเพลินนอกจากนั้นภาพยังสามารถปลูกฝังคุณค่าในด้านต่าง ให้แก่ เด็กได้อย่างเช่น คติ แนวคิด ปรัชญา ได้ด้วยการออกแบบภาพประกอบในลักษณะสัญลักษณ์ที่ปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงกับองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ตัวบท ผู้รับสาร เป็นต้น ซึ่งความหมายของภาพ และประเภทของภาพประกอบในสื่อหนังสือภาพ

1.2 ความสำคัญของหนังสือภาพสำหรับเด็กปฐมวัย

หนังสือภาพเกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศญี่ปุ่น โดยจิตรกรชื่อ คากุรุ (Kakuru) ซึ่งได้จัดทำหนังสือภาพชื่อ Scroll Animals ไม่มีคำบรรยาย เป็นภาพสัตว์ต่างๆ ไปร่วมสังสรรค์ พักผ่อน ว่ายน้ำ เลี้ยงอาหาร หลังจากนั้นก็มีการปรับปรุงพัฒนาหนังสือภาพมาเรื่อยๆ มีทั้งหนังสือภาพที่มีคำบรรยาย และไม่มีคำบรรยาย สำหรับเด็กแล้ว “ภาพ” ถือว่าเป็นหัวใจของหนังสือสำหรับเด็กโดยเฉพาะเด็กก่อนวัยเข้าเรียนหรืออนุบาล เพราะเด็กวัยนี้อ่านหนังสือด้านภาพมากกว่าอ่านด้วยตัวหนังสือ หนังสือที่มีภาพทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน (ณรงค์ ทองปาน . 2526: 8) ช่วยให้เด็กได้รับความรู้ ความบันเทิง ได้รับความเบิกบาน รื่นเริงยินดีอันจะยังผลให้เด็กอารมณ์แจ่มใสและยังมีสุขภาพดี ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อมั่นต่อชีวิตที่ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดจินตนาการ และเกิดความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะเกิดความคิดอันกว้างไกลสามารถคิดสร้างหรือประดิษฐ์สิ่งของใหม่ๆ ภายหลังที่ได้อ่านหนังสือในช่วงเวลาหนึ่ง ช่วยให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีหรือค่านิยมที่ดี เด็กจะเกิดความคิดเห็น หรือแนวคิดที่สอดคล้องกับสังคมประเทศชาติ อันจะยังผลให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ช่วยให้เด็กเกิดนิสัยรักการอ่านได้ จะเกิดความรู้สึกละเอียดอ่อนเป็นนิสัย ส่งผลให้การพัฒนาทั้งในส่วนของคุณคน และสังคมเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา ให้เด็กมีทักษะทั้งด้านการพูด ฟัง อ่าน เขียนมากขึ้น เป็นอุปกรณ์การเรียนนอกโรงเรียนและต่อเนื่องตลอดชีวิตอย่างดียิ่ง ช่วยปลูกฝังคุณธรรมอันจำเป็นสำหรับเด็ก สนองความต้องการของเด็กด้านความอยากรู้อยากเห็นและทดแทนความต้องการของเด็กที่ขาดหายไปเป็นสื่อการสอนทางภาษาที่ดี เด็กจะจดจำภาษาอันสละสลวย ของนักประพันธ์ โดยผ่านหนังสือภาพที่พ่อแม่และครูอ่านให้ฟัง ภาษาของหนังสือคือความผูกพันระหว่างพ่อแม่ลูก หนังสือภาพสำหรับเด็ก 4-6 ปี ต้องเป็นหนังสือภาพที่ดี คือจะมีภาพและเรื่องราวกลมกลืนกัน ภาพของหนังสือสามารถอ่านเล่าเรื่องได้ เมื่อเด็กพลิกดูภาพโดยไม่ต้องอ่านคำบรรยายก็สามารถเข้าใจเรื่องทั้งหมด (กรมวิชาการ. 2538: 5-6) การนำหนังสือภาพมาใช้กับเด็กนั้นจะต้องคำนึงถึงความต้องการขั้นมูลฐาน 7 ประการ คือ ทุกคนนั้นต้องการความอบอุ่น ความปลอดภัย ทั้งทางด้านวัตถุ อารมณ์ จิตใจ ทุกคนต้องการให้ผู้อื่นรักและต้องการที่จะรักผู้อื่น ทุกคนที่มีความต้องการที่จะเรียนรู้และมีความอยากรู้อยากเห็น ทุกคนต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง ทุกคนรักความสวยงาม และต้องการตอบสนองอารมณ์ ทุกคนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและทุกคนต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต

(วิริยะ สิริสิงห. 2537: 12 -19) ส่วนหนึ่งหนังสือภาพที่คตินั้นต้องทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย เป็นเรื่องที่ ตื่นตาตื่นใจทั้งที่เป็นเรื่องจริง หรือเรื่องเพ้อฝัน นอกจากนี้การนำหนังสือภาพมาใช้กับเด็กยังต้องคำนึงถึง เนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็กด้วย เช่น เด็กที่มีอายุ 6-8 ปี จะชอบเรื่องราวเกี่ยวกับนิทาน ตำนาน เทพนิยาย และคำกลอนง่ายๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปหนังสือสำหรับเด็กจะต้องมีภาพประกอบเสมอ ดังนั้นหนังสือสำหรับเด็กจึงเป็นหนังสือภาพ ซึ่งภาพทำให้เด็กสนใจในหนังสือเล่มนั้นๆ และเกิด ความเพลิดเพลิน

บันลือ พฤษะวัน (2533: 68) กล่าวไว้ว่า ภาพนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจาก ภาพประกอบในหนังสือทำให้หนังสือภาพน่าอ่าน น่าสนใจ ดังนั้น หนังสือภาพมีคุณค่า 3 ประการ ดังนี้

1. หนังสือภาพทำให้ผู้อ่านผู้พบเห็นเกิดความน่าสนใจ

1.1 การออกแบบปกดี สี ชนิดของภาพ เป็นเครื่องดึงดูดใจให้เด็กอยากอ่านแม้ว่าหนังสือ ภาพบางเล่มเนื้อหาไม่ดีนัก แต่ภาพปกดี สวย ย่อมช่วยให้ช่วยซื้อไปอ่านกัน

1.2 ถ้าเป็นหนังสือนวนิยาย เทพนิยาย อันเป็นเรื่องที่ชวนให้ผู้อ่านเพื่อฝันภาพการ์ตูน ย่อมช่วยสร้างจินตนาการแก่เด็กได้มาก

1.3 ถ้าเป็นหนังสือร้อยกรอง คำกลอน ภาพในหนังสือย่อมจะช่วยให้ท่วงทำนองของคำ กลอนกลมกลื่นกัน สีสัน และการเคลื่อนไหวของภาพย่อมช่วยการอ่านการลงจังหวะสัมผัสได้ดีขึ้น

1.4 หนังสือภาพที่ได้รับการตกแต่งอย่างดี ย่อมช่วยให้สัญลักษณ์ของเทศกาล ทิวทัศน์ สัตว์ บ่งบอกความรู้สึก ความ สุข หรือเศร้าสร้อย ก่อให้ผู้อ่านรู้สึกมีอารมณ์ว่าตน เข้าไปอยู่ในสถานนั้นๆ ได้ เทศกาลต่างๆ ที่ภาพจัดแสดงได้ชัด เช่น เทศกาลสงกรานต์ ตลาดน้ำ วันปีใหม่ การได้พบขุมทรัพย์ และอื่นๆ

2. หนังสือภาพช่วยในการแปลความหมาย หรือสร้างความเข้าใจได้มาก

2.1 ภาพในหนังสือช่วยสร้างให้เข้าใจความหมายของคำ เช่น คำว่า มหัศจรรย์ อาจเป็นภาพ ที่แสดงให้เห็นสถานที่แปลก ตกแต่งอย่างพิลึกพิลั่น เต็มไปด้วยของแปลกๆ

2.2 หนังสือภาพย่อมช่วยให้เด็กได้เห็นกิจกรรมต่างๆ หรือแนวทางการปฏิบัติ เช่น ขั้นตอน การพับกระดาษ การต่อเครื่องบิน หรือการประกอบ การใช้เครื่องมือต่างๆ ได้ชัดเจน

2.3 ช่วยสร้างมโนภาพ จินตนาการ หรือความเข้าใจในสาระสำคัญของหนังสือ

2.4 ช่วยสร้างความหมายของคำศัพท์ คำยาก เป็นที่น่าสนใจอยากติดตามเรื่อง เช่น การแต่งกายของกษัตริย์ ภาพจรวดและอื่นๆ ทำให้เห็นชิ้นส่วน ตำแหน่งที่เรียกได้ถูกต้อง เค้นชัด

3. หนังสือภาพช่วยขยายประสบการณ์ของผู้เรียน ได้อย่างกว้างขวาง เนื่องจาก

3.1 ช่วยสร้างมโนภาพในการเรียนประวัติศาสตร์ หรือเรื่องราวเหตุการณ์ในท้องถิ่น แม้ว่าสิ่งนั้นเด็กจะยังไม่พบเห็นมาก่อน ก็สามารถช่วยให้เด็กได้ให้สิ่งที่คล้ายความจริง เช่น ภาพยุทธหัตถี เป็นต้น

3.2 นำเสนอประสบการณ์ที่เด็กยังไม่เคยเห็นมาก่อน เช่น เด็กญี่ปุ่นในสภาพอากาศหนาว และอื่นๆ

3.3 ช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจอยากอ่าน อยากค้นพบสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ

3.4 ช่วยสนองความต้องการในด้านอารมณ์ ส่งเสริมให้เกิดภาพพจน์หรือเข้าใจ ซึ่งมีอิทธิพลในการเข้าใจในสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่านได้มากขึ้น

กัญญาพร นิตยะประภา (2534: 62) กล่าวถึง ภาพประกอบมีความสำคัญ ต่อหนังสือสำหรับเด็ก โดยเฉพาะหนังสือภาพ ไว้ดังนี้

1. ทำให้เด็กเข้าใจเรื่องราวในหนังสือได้รวดเร็ว และช่วยส่งเสริมให้เด็กเข้าใจในเนื้อเรื่องมากยิ่งขึ้น

2. ชูใจให้เกิดความรู้ และความคิดอย่างรวดเร็ว เป็นการสร้างจินตนาการให้แก่ผู้อ่านได้

3. ช่วยสร้างประสบการณ์ของผู้อ่านให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเสนอเป็นภาพ ซึ่งเด็กอาจจะไม่เคยเห็น

กรรชิต มนูญผล(2547: 11) กล่าวถึงความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก ซึ่งมีประโยชน์ต่อเด็ก ดังนี้

1. เสริมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโลกใกล้ตัวซึ่งเด็กควรรู้ไว้ก่อน เพื่อให้ ได้เห็นได้สัมผัส ก่อนที่จะรับรู้รายละเอียดของแต่ละเรื่องเมื่อเติบโตขึ้นกว่านี้

2. เสริมความเข้าใจเกี่ยวกับทุกเรื่องซึ่งอยู่รอบตัวให้รู้เกี่ยวกับลักษณะ รูปร่าง รูปทรง ความสัมพันธ์ ง่ายๆ ของสรรพสิ่ง

3. เสริมจินตนาการ สอดแทรกความคิด เรื่องราว เจตคติที่เหมาะสม ช่วยเพิ่มภาพในใจของเด็กให้สมบูรณ์และกว้างไกลมากยิ่งขึ้น

4. ส่งเสริมให้เด็กอยากเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็นในสิ่งที่อยู่รอบตัว

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า หนังสือภาพมีคุณค่าและความสำคัญสำหรับเด็ก เนื่องจากหนังสือภาพ ช่วยทำให้เด็กเข้าใจเนื้อหาได้รวดเร็ว ถูกต้อง และชัดเจน อยากเรียนรู้พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมจินตนาการ ตลอดจนขยายประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยพอจะสรุปได้ว่า หนังสือภาพสำหรับเด็ก นั้นมีความสำคัญและมีคุณค่าสำหรับเด็กเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากหนังสือภาพช่วยกระตุ้นพัฒนาการและเสริมสร้างความจำให้กับเด็กได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนก่อให้เกิดความรู้สึกรักการอ่านมากยิ่งขึ้น

1.3 ประเภทของหนังสือภาพ

หนังสือภาพ แบ่งประเภทออกได้ดังนี้ คือ แบ่งประเภทโดยวัตถุประสงค์ของการใช้ ได้แก่ หนังสือภาพสำหรับถ่ายทอด ประสบการณ์ หนังสือภาพถ่ายทอมนโนคติและหนังสือภาพนิทาน แบ่งประเภทตามลักษณะของภาพ ได้แก่ หนังสือภาพลายเส้นหรือภาพเขียน หนังสือภาพถ่ายและหนังสือการ์ตูน แบ่งประเภทโดยองค์ประกอบ ได้แก่ หนังสือภาพที่มีคำบรรยายและหนังสือภาพที่ไม่มีคำบรรยาย แบ่งประเภทตามลักษณะของ เนื้อเรื่องสมจริง หนังสือภาพประเภทถ่ายทอดประสบการณ์ ลักษณะภาพควรเป็นภาพถ่าย หรือภาพเขียนที่มีขนาดใหญ่ ไม่มีรายละเอียด หรือส่วนประกอบอื่นๆ ในภาพ ที่ใช้เป็นสื่อธรรมชาติดิสเหมือนจริง ในหนึ่งหน้ามีหนึ่งภาพหนังสือภาพประเภทถ่ายทอดทอมนโนคติ ลักษณะภาพเป็นภาพถ่าย ภาพเขียน ภาพลายเส้น หรือภาพการ์ตูนก็ได้แต่ส่วนประกอบที่จะเป็นมโนคติ ต้องชัดเจน มีรูปร่าง ขนาด สี เหมือนกันทุกภาพ หนังสือภาพนิทานอาจมีคำบรรยายหรือไม่มีคำบรรยายก็ได้ ประเภทที่ไม่มีคำบรรยายเด็กก็จะอาศัยเด็กโตหรือผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง (นิคม ทาแดง. 2537: 491-918)

นอกจากนั้นกรมวิชาการ(2542: 12-21) ได้แบ่งประเภทของหนังสือออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. หนังสือภาพที่แสดงตัวเลขและจำนวนนับ หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน และวัยเริ่มเรียน แสดงตัวเลข 1- 10 และจำนวนนับโดยจะมีภาพประกอบ เด็กจะได้รู้จักตัวเลข รู้จักสังเกตและเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับตัวเลขรวมทั้งได้เรียนรู้ศัพท์ และความหมายของศัพท์
2. หนังสือแสดงตัวอักษร ซึ่งเหมาะกับเด็กก่อนวัยเรียนและวัยเริ่มเรียนเป็นหนังสือที่แสดงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาไทยหรือแสดงตัวอักษรของภาษาอังกฤษเด็กจะได้สังเกตเครื่องหมาย รู้จักเปรียบเทียบกับตัวอักษร รู้จักคำศัพท์ และความหมายของคำศัพท์
3. หนังสือของเล่น เหมาะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนและวัยเริ่มเรียนหนังสือประเภทนี้นอกจากจะผลิตเหมือนหนังสือปรกติแล้วยังอาจจะผลิตจากวัสดุอื่นๆ เช่น กระดาษแข็ง ผ้า พลาสติก หรืออาจจะแสดงภาพสามมิติ ซึ่งผู้อ่านอาจจะผลิตเพลินกับฟังเรื่อง รูปภาพที่สวยงามและใช้จินตนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องราวกับภาพ จะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดพัฒนาการทางภาษา ความคิด บุคลิกภาพ และสังคม
4. หนังสือที่แสดงความคิดรวบยอด เป็นหนังสือที่พยายามแสดงความคิดรวบ ยอดที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม รูปธรรมโดยการใช้ภาพและเส้นช่วยสร้างความเข้าใจ เช่น หนังสือที่แสดงรูปทรงเรขาคณิต เพื่อเด็กในเยาว์วัยเข้าใจเรื่องและเส้นตรง วงกลมรูปทรงหลายเหลี่ยม
5. หนังสือที่แสดงเกี่ยวกับสัตว์ คน สิ่งของ และสถานที่ เป็นหนังสือที่มีภาพสวย งามพร้อมกับคำบรรยายอธิบายสั้นๆ แทนความหมายที่แสดงด้วยภาพ เช่น หนังสือ ภาพแนะนำให้อ่านบุคคลอาชีพ แนะนำให้อ่านสัตว์
6. หนังสือแสดงภาพโดยไม่มีตัวหนังสือ หนังสือประเภทนี้จะต้องสามารถสะท้อนเป็นเรื่องราวได้ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้จินตนาการ ความสามารถทางภาษาและเล่าเรื่องจากภาพ

7. หนังสือประกอบเรื่องอย่างง่าย เป็นหนังสือที่มีภาพเป็นส่วนประกอบสำคัญ แต่จะมีเรื่องราวที่เค้าโครงเรื่องอย่างง่าย ไม่ซับซ้อน มีการเลือกใช้คำ และเลือกใช้ประโยคที่เข้าใจง่าย หนังสือภาพประเภทนี้ควรมีสาระเรื่องราวที่น่าสนใจสำหรับเด็ก เช่น เรื่องเกี่ยวกับผจญภัย

8. หนังสือภาพประกอบเรื่อง เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาแต่งเป็นเรื่องราวตามเค้าโครงเรื่อง โดยจะมีรูปร่างประกอบตามเนื้อเรื่องทุกขั้นตอน ส่วนใหญ่จะมีภาพประกอบเรื่องทุกหน้าภาพที่ใช้ประกอบเรื่องแต่งจะมีความสัมพันธ์และส่งเสริมกัน ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดจินตนาการ ความรู้สึก และได้แนวคิดเป็นคติสอนใจ

9. หนังสือการ์ตูนวิลเลียม. (Willim. 1972: 728) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการ์ตูนว่า การ์ตูนมาจาก Cartoon มาจากคำในภาษาอิตาเลียนว่า คาโทน(Carton) และมาจากภาษาลาตินว่า (Carta) มีความหมายว่ากระดาษ เพราะสมัยนั้นการ์ตูนเป็นการวาดภาพลงบนผ้าใบขนาดใหญ่ ไขว่แนว , วิถีทิศ และชูเลอร์ . (Schonell. 1961; Wittics; & Schuller. 1950: 340) กล่าวถึงประโยชน์ของการ์ตูนว่า เป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน อธิบายทำให้เกิดความเข้าใจ เป็นกิจกรรมของเด็ก สร้างความน่าสนใจ

นอกจากนี้หนังสือภาพยังแบ่งออกได้ดังนี้ คือ หนังสือภาพที่ไม่มีคำบรรยายเป็นหนังสือภาพที่มีภาพแสดงเรื่องราวที่ต่อเนื่องกันความลึกลับ เมื่อดูเรื่องแล้วเด็กเข้าใจเรื่องได้โดยการใช้นจินตนาการอ่านเรื่องจากภาพด้วยตัวเอง หรือเล่าให้ฟังช่วยสร้างจินตนาการทางภาษาเสริมสร้างทักษะในการแต่งเรื่องราวต่างๆ หนังสือสำหรับเด็กเริ่มอ่าน เป็นหนังสือสำหรับเด็กที่ยังอ่านไม่ออกและอยู่ในวัยเริ่มหัดอ่าน ใช้คำศัพท์ง่ายๆ ประโยคสั้นๆ ตัวพิมพ์ใหญ่ชัดเจน แต่ละหน้าบรรจุข้อความเพียง 1-2 บรรทัด หนังสือนิทานภาพ เป็นหนังสือที่มีตัวละครแสดงบทบาทไปตามเนื้อเรื่อง มีฉาก ปรากฏซ้ำบ่อยๆ เรื่องและภาพมีความสำคัญเท่าเทียมกัน เหมาะที่จะนำมาเล่าหรืออ่านให้เด็กฟังและดูภาพไปพร้อมๆ กัน

ผู้วิจัยพอจะสรุปเกี่ยวกับประเภทของหนังสือภาพได้ดังนี้ โดยจะยึดวัตถุประสงค์ของการใช้ตามลักษณะของภาพ องค์ประกอบ และลักษณะของเนื้อเรื่อง ภาพที่ใช้ต้องเหมือนจริง ซึ่งสามารถใช้ภาพถ่าย ภาพวาด หรือการ์ตูนก็ได้ สีที่ใช้ก็เป็นสีเหมือนจริงอย่างธรรมชาติ หนังสือภาพมีทั้งแบบที่มีคำบรรยายและไม่มีคำบรรยาย สำหรับงานวิจัยเล่มนี้ใช้เป็นหนังสือภาพที่มีคำบรรยายบ้างเพียงเล็กน้อย

1.4 ลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก

การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่ดีมีประโยชน์ ย่อมเกิดแก่ตัวเด็ก หนังสือที่ดี จะช่วยให้เด็กได้รับความสุข มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน และมีเจตคติที่ดีต่อหนังสือ ซึ่งจะทำให้เด็กเหล่านี้มีนิสัยรักการอ่านแสวงหาเรื่องอื่นๆ อ่านต่อไป ผลที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเด็กเอง ในปัจจุบันหนังสือที่มีในท้องตลาด มักมอมเมาเด็ก ชักชวนเด็กให้คิดแต่เรื่องเพื่อฝัน ชอบแสวงหาความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินไปกับชีวิตที่ไร้สาระ นิยมความสวยงามหรูหรา สุขสบาย โดยไม่มุ่งเน้นการทำงาน

การต่อสู้ชีวิต เน้นแต่การประสบความสำเร็จ ซึ่งไม่มีพื้นฐานความมานะพยายามบากบั่น เด็กในปัจจุบันจึงมักชอบสิ่งสำเร็จรูปทุกชนิด การสร้างหนังสือที่ดีสำหรับเด็กจึงเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยชี้นำแนวทางที่ดีให้แก่เด็กสร้างพื้นฐานทางจิตใจ และอารมณ์ที่ดีงาม (สุนทร คุณจันทร์. ม.ป.ป.: 49)

ดังนั้นลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็กควรมีลักษณะดังนี้ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ 2527: 49-50)

1. เนื้อหาตรงกับความสนใจของเด็กแต่ละวัย ซึ่งเนื้อหาหนังสือตรงกับความสนใจของเด็กได้แก่

- 1.1 หนังสือคำประพันธ์ไม่สลับซับซ้อนมีความคล้องจองกัน บทกลอนง่ายๆ
- 1.2 เนื้อหาไม่จริงจังมากนัก แต่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- 1.3 เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว เช่น สัตว์ เทพนิยาย นิทานต่างๆ วีรบุรุษ

วีรสตรี

- 1.4 เป็นเรื่องที่ชดเชยอารมณ์ และสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็กแต่ละวัย

2. เนื้อหาสาระให้ข่าวสารกับเด็ก พร้อมทั้งการอธิบายที่ง่ายให้ความรู้ ช่วยพัฒนาทัศนคติและค่านิยม ส่งเสริมความเข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม ขยายการรับรู้ สร้างความลึกซึ้ง และตื่นตัวอยู่เสมอ นอกจากนั้นก็จะได้รับความบันเทิงอันเป็นเครื่องมือเร้าให้เกิดความสนใจ กระตุ้นจินตนาการเพื่อสร้างความคิดริเริ่มก่อให้เกิดความคล้อยตามที่จะ ใคร่รู้ ช่างคิด ช่างถามเป็นการช่วยให้เด็กสร้างจินตนาการอย่างถูกต้องอยู่ในโลกของความเป็นจริง ไม่ใช่เพ้อฝันเหลวไหล

3. ลักษณะของเรื่อง และวิธีเขียน ต้องเดินเรื่องจับใจ ทันท่วงที เนื้อหาไม่สับสนวุ่นวาย แสดงความสามารถของตัวเอกของเรื่อง มีการชิงไหวชิงพริบ ให้ความรู้แปลกใหม่ตื่นเต้น ผจญภัย เสราสลด ตลกขบขัน โดยไม่มุ่งสารคดี และคติธรรมให้มากเกินไปภาษาที่ใช้ควรใช้ภาษาง่ายๆ ตัวสะกดการันต์ถูกต้อง

4. ขนาดรูปเล่ม ต้องกะทัดรัด เหมาะสมกับการจับถือ ของเด็กแต่ละวัย ขนาดของรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็กไม่แน่นอน แต่ไม่ควรเล็กเกินไปหรือใหญ่เกินไป

5. ตัวอักษรตัวโตชัดเจนเหมาะสมกับสายตาเด็ก

6. ภาพ มีความสนใจชัดเจน ดึงดูดความสนใจ มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา

7. การวางรูปหน้า การจัดความ การเว้นช่องว่างของด้านข้างทั้งสองข้าง และด้านบน ด้านล่างของหนังสือได้อย่างเหมาะสม

8. ปกสีสวย ตรงต่อความเป็นจริง ดึงดูดความสนใจของเด็ก

9. ตัวละครอยู่ในวัยเดียวกัน หรือวัยใกล้เคียงกัน

วิริยะ สิริสิงห์ (2537: 58) กล่าวว่า หนังสือเด็กที่ดีต้องมีองค์ประกอบต่อไปนี้

1. มีจุดสุดยอดของเรื่องดี
2. โครงเรื่องซาบซึ้งกินใจ

3. เย้ายวนชวนให้อ่าน
4. ตัวละครมีพัฒนาการดีขึ้น
5. ใช้ภาษาง่าย อ่านเข้าใจทันที
6. สนุก

นพวรรณ สิริเวชกุล และปานบุญ สิริเวชกุล (2546: 11-12) กล่าวถึงลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กจะต้องมีสิ่งต่อไปนี้

1. เทคนิคการพิมพ์และการจัดรูปเล่ม หมา ยถึง ความสวยงาม ขนาดของตัวอักษรที่จะต้องดึงดูดใจเด็ก อีกทั้งขนาดของรูปเล่มก็ต้องให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กด้วย คุณภาพของกระดาษต้องดี มีการจัดรูปเล่มให้ดูโปร่งสบายตา ภาพกับตัวอักษรที่ใช้ต้องไม่ทับกันจนดูยุ่งเหยิง รวมทั้งต้องมีชื่อเรื่องที่ก่อให้เกิดความสนใจ

2. เนื้อหา ควรจะมีความง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็กแต่ละช่วงอายุ การดำเนินเรื่องควรเร้าใจชวนให้ติดตาม มีขนาดที่ไม่สั้นหรือยาวจนเกินไปสำหรับในเด็กแต่ละวัยรวมทั้งต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับเมื่อเด็กได้อ่านหนังสือเล่มนั้นๆ ด้วย

3. ภาพประกอบ หนังสือสำหรับเด็กมักจะมีภาพประกอบเกือบทุกหน้า ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบไหนก็ตาม รูปประกอบต้องมีสีสันสวยงาม มีเนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องที่นำเสนอและมีขนาดที่เหมาะสมต่อหนังสือเล่มนั้นๆ

จากแนวความคิดดังกล่าว สามารถสรุปลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็กได้ว่า ส่วนของเนื้อหาต้องนำเสนอให้เด็กเข้าใจได้ง่าย ให้ความรู้ที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัย สร้างความเพลิดเพลิน และที่สำคัญคือต้องเสริมสร้างจินตนาการให้กับเด็กอย่างสมวัย ส่วนประกอบต่างของหนังสือสำหรับเด็กนั้นต้องมีภาพสีสันสวยงามดึงดูดความสนใจของเด็ก ขนาดของรูปเล่มมี ความเหมาะสมหยิบถือได้สะดวก มีความคงทน ตัวอักษรขนาดใหญ่ชัดเจน

ฮัคและยังก์ (Huck; & Young, 1961: 21 – 22) ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กดังนี้

1. โครงเรื่อง ต้องเป็นเรื่องที่ดี เร้าใจผู้อ่านติดตาม โดยเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสมจริง
2. เนื้อเรื่อง ต้องมีคุณค่าเหมาะสมกับเด็ก
3. แก่นเรื่อง ควรมอบคุณธรรม แต่ไม่ต้องสอนเด็กโดยตรง เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันและเหมาะสมกับเด็ก
4. ตัวละคร ควรมีส่วนที่ยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้ดีขึ้น
5. ลีลาในการเขียน เสนอเรื่องง่าย ชัดเจน บทสนทนาเป็นธรรมชาติ
6. รูปแบบ รูปภาพและรูปเล่มต้องชวนอ่าน ตัวหนังสือควรพิมพ์อย่างชัดเจน ควรเป็นหนังสือที่ทำให้เด็กพอใจ และสนใจติดตามอ่าน

1.5 ประโยชน์ของหนังสือภาพสำหรับเด็ก

ททัช ดันหยง (2529: 20-21) ได้สรุปถึงประโยชน์หนังสือสำหรับเด็กไว้ 2 ประการด้วยกัน คือ

1. หนังสือสำหรับเด็กเป็นวัฒนธรรมมวลชน ที่ช่วยบูรณาการแห่งชีวิต ให้ชีวิตเด็กเกิดความสุขแบบ

2. หนังสือสำหรับเด็กเป็นปัจจัยในการสร้างคุณค่าของชีวิตเด็ก คุณค่าของเด็กก็คือ คุณค่าของมนุษย์ ซึ่งในทางคุณวิทยา (axiology) กำหนดไว้ 2 ประการ คือ คุณค่าในทางจริยศาสตร์ (ethics) และในทางสุนทรียศาสตร์ (aesthetics) ซึ่งกล่าวได้ว่าคุณค่าของมนุษย์นั้นเป็นคุณธรรมที่สร้างความสมบูรณ์แบบให้แก่ชีวิตเด็ก เพราะการอ่านหนังสือจะทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวางเกิดจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการรอบรู้ มีไหวพริบดี

3. นอกจากนั้น หนังสือยังเป็นเพื่อนแก้เหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่เด็กขาด เช่น ความรู้สึกว่าเหงา มีปมด้อย ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นทางใจ ผ่อนคลายความตึงเครียดและได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน

นอกจากนี้ จินตนา ไบกาซูยี(2542: 8-9) กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน สนองความต้องการของวัยเด็ก เช่น การ์ตูน เด็กเล็กจะชอบการ์ตูนมาก โดยเฉพาะการ์ตูนตลก และการ์ตูนนิทาน

2. ช่วยสร้างความคิดคำนึง และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

3. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กเจริญงอกงาม เด็กยิ่งอ่านมากยิ่งมีความแตกฉานในด้านภาษา โดยเฉพาะในเรื่องของคำ ประโยค และข้อความเป็นอย่างมาก หนังสือบางเล่มที่ใช้สละสลวย จัดเป็นสื่อการเรียนรู้ของเด็กได้ดีทีเดียว โดยเฉพาะหนังสือประเภทกวี คำประพันธ์ร้อยกรอง หรือคำคล้องจองประเภทต่างๆ เด็กจดจำและเรื่องราวได้โดยง่าย

4. ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันน่าพึงปรารถนาให้บังเกิดแก่เด็ก คุณธรรมที่แทรกแอบแฝงอยู่ในเนื้อหา เรื่องราวที่สนุกสนาน มีส่วนปลูกฝังสร้างเสริมนิสัยให้บังเกิดแก่ผู้อ่าน

5. ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง และเกิดนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งดำรงนิสัยรักการอ่านให้อยู่ตลอดชีวิต ซึ่งอันวยประโยชน์ต่อเด็กมาก ในแง่ที่รู้จักใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้

6. ช่วยทดแทนความรู้สึกของเด็กที่ขาดหายไป เช่น ขาดความรัก ความว่าเหงา มีปมด้อย หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวเหล่านี้ จะช่วยปลอบประโลมจิตใจของเด็กและเป็นเพื่อนกับเด็กได้ดีทีเดียว

7. ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย เป็นการป้องกันไม่ให้เด็กหันไปอ่านและสนใจเรื่องของผู้ใหญ่เร็วกว่าวัย อันจะเป็นสิ่งชักนำให้เด็กประพฤตินในสิ่งที่ไม่สมควร

จากข้อมูลดังกล่าว หนังสือสำหรับเด็กนั้นมีประโยชน์อย่างยิ่งโดยเฉพาะเรื่องของการส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม ทำให้เด็กได้รับความรู้อย่างกว้างขวาง สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน ก่อเกิดจินตนาการ สร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นในใจของเด็ก เสริมสร้างคุณค่าแห่งชีวิต ทั้งยังปลูกฝังคุณธรรม ให้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์

1.6 พัฒนาการของวัยกับความสนใจของเด็ก

จิตวิทยาในการอ่านของเด็ก ในวัยต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็นในการเขียนหนังสือให้เด็กอ่าน ไม่ว่าจะหนังสือ เรื่อง หนังสือภาพ หนังสือการ์ตูน ในวัยต่างกัน ความสนใจในการอ่านต่างกัน ดังนั้นในการทำหนังสือ ต้องรู้การอ่านของเด็กในแต่ละช่วงวัย (จินตนา ไบกาซูย์, 2542: 21-28)

1. เด็กวัยเริ่มเรียน (2-5 ขวบ) เด็กในวัยนี้ยังอ่านไม่ออกดี แต่จะดูภาพและฟังเรื่องราวได้ จะมีความสนใจในตัวเอง และเด็กในวัยเดียวกัน เด็กมักจะชอบสีสดๆ ชอบสัตว์ที่ตนชอบ ชอบรูป และสิ่งแวดล้อมใกล้ๆ ตัว เด็กวัยนี้ชอบสุภาษิต นิทาน คำกลอน เป็นต้น

2. เด็กวัยประถมศึกษาแบ่งย่อยออกเป็นวัยต่างๆ ได้ดังนี้

2.1 วัย 6 – 7 ขวบ เด็กวัยนี้เริ่มมีความคำนึง และมีจินตนาการมากขึ้นชอบนิทานพื้นบ้าน นิยายผจญภัย อยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติ สนใจเรื่องเกี่ยวกับชีวิต และสิ่งแวดล้อม เรื่องที่มีตัวละครไม่มาก มีบทบาทเคลื่อนไหว ดำเนินเรื่องราวรวดเร็ว ไม่มีบทบรรยายมาก เด็กวัยนี้ชอบเรื่องมหัศจรรย์ ผันเพื่อง และ ตื่นเต้นเร้าใจ

2.2 วัย 8 – 9 ขวบ เด็กวัยนี้ อ่านหนังสือได้มากขึ้น ชอบอ่านนิทาน นิยาย ที่มีเนื้อเรื่องสนุกสนาน และ เรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริง ระบายนี้เด็กหญิง เด็กชาย เริ่มอ่านในสิ่งที่ตนสนใจต่างกัน เด็กหญิงชอบอ่านเรื่องสวยๆ งามๆ ส่วนเด็กชายเริ่มชอบเรื่องผจญภัย การสร้างตัวละครให้มีลักษณะโน้มน้าวใจเด็ก เพื่อเกิดเจตคติที่ดี

2.3 วัย 10 – 11 ขวบ เด็กวัยนี้อ่านคล่อง สนใจการอ่านอย่างแท้จริง เนื้อเรื่องจะมีรายละเอียดซับซ้อน เด็กหญิงชอบเรื่องกระจุ้มกระจิม ตลกขบขัน นิยาย ส่วนเด็กชายชอบเรื่องกีฬา เรื่องผจญภัย ชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น เรื่องทำนองวิทยาศาสตร์

3. เด็กวันมัธยมศึกษาตอนต้น หรือ วัยก่อนวัยรุ่น (12 – 14 ขวบ) เป็นวัยที่เริ่มย่างเข้าสู่วัยรุ่นอย่างจริงจัง เมื่อเด็กอยู่ในชั้น ม .1 – ม.2 ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในด้านร่างกาย ทั้งอารมณ์ จิตใจ ด้านความชอบและความถนัดจะเห็นได้ชัดเจน เริ่มเลือก และสนใจเฉพาะสิ่งที่ตนพอใจ ระบายนี้สองเพศจะมีความชอบที่ต่างกันมากขึ้น เด็กผู้ชายจะสนใจกีฬา ชอบประดิษฐ์ คั่นคว่ำ ทดลอง ชอบอ่านหนังสือ เกี่ยวกับการค้นคว้า การทดลอง กีฬา ส่วนหญิงชอบอ่านนิยายรัก โรแมนติก วารสารเด็ก และวันรุ่น ชอบเก็บสะสมภาพที่สวยงาม ฯลฯ

ความสนใจ (Interest) หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ และทำให้บุคคลเอาใจใส่ตลอดจนกระทำการจนบรรลุถึงจุดหมายที่บุคคลมีต่อสิ่งนี้ นักการศึกษาจำนวนมากได้ศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของเด็กตามระดับอายุ โดยสรุปมีดังนี้ (กัญญาพร นิตยะประภา. 2534: 21 – 22)

1. อายุ 4 – 5 ขวบ ชอบดูรูปในหนังสือ ฟังนิทาน ฟังนิทานสั้นๆ ง่ายๆ และกลอนสั้น
2. อายุ 6 – 8 ขวบ ชอบอ่านนิทานเกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ สัตว์ป่า เทพนิยาย คำกลอนง่ายๆ เรื่องจริงในชีวิตประจำวันที่เคยพบเห็นในชีวิตประจำวัน ในบ้าน และในโรงเรียน
3. อายุ 9 ขวบ ชอบนิทานเกี่ยวกับสัตว์ต่างๆ ชอบเรื่องจริงมากกว่าที่จะให้สัตว์พูดได้ เรื่องผจญภัย และนิทานเกี่ยวกับชนชาติต่างๆ
4. อายุ 10 ขวบ เด็กวัยนี้ไม่ต่างกับเด็กวัย 9 ขวบ แต่เด็กชายจะชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการค้นพบสิ่งใหม่ๆ
5. อายุ 11 ขวบ เด็กชายชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการผจญภัย เด็กหญิงเริ่มอ่านนวนิยาย
6. อายุ 12 ขวบ เด็กชายชอบอ่านหนังสือผจญภัย หนังสือที่มีวีรบุรุษ วีรสตรี หนังสือชีวประวัติ ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายจะเริ่มอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่
7. อายุ 13 ขวบ ยังคงอ่านหนังสือผจญภัยอยู่ นอกจากนั้นยังชอบหนังสือเกี่ยวกับการประดิษฐ์ของเล่น ของใช้เล็กๆ น้อยๆ ส่วนเด็กหญิงชอบอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่
8. อายุ 14 ปี เด็กหญิงและเด็กชายชอบอ่านนวนิยายและ นิตยสาร โดยเลือกอ่านเฉพาะเรื่องในแขนงวิชาที่จะสอบ
9. อายุ 15 ปี เด็กหญิงและเด็กชายเริ่มมีความชอบต่างกันมาก เด็กหญิงชอบอ่านนวนิยาย สะเทือนอารมณ์ ประวัติศาสตร์ และคำประพันธ์ เด็กชายเลือกอ่านเฉพาะบางเรื่องที่ชอบเท่านั้น
10. เด็กวัยรุ่น ชอบอ่านหนังสือประเภทที่เกี่ยวกับวัยของตน การหนีออกจากบ้านมาเผชิญชีวิตตามลำพัง

การจัดทำหนังสือฝึกภาษาประกอบภาพนอกจากจะต้องคำนึงถึงความสนใจของเด็กในแต่ละช่วงวัยแล้ว ความพร้อมในการอ่านของเด็ก เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความรู้ ความคิด ความสนุก และ ความเพลิดเพลิน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2541: 6)

กรมวิชาการได้สำรวจความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า ความสนใจของนักเรียนต่อหนังสือประเภทต่างๆ การเลือกอ่านอันดับ 1. นักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเลือกอ่านนิทาน นิยายมากที่สุด รองลงมาได้แก่หนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ หนังสือพิมพ์ และวรรณคดี (กรมวิชาการ. 2519: 6)

ฮิดเรท (Hidreth. 1954: 525) ศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของเด็กชายและหญิง โดยทำการวิจัยกับเด็กกับเด็กอายุ 6-16 ปี ในประเทศอังกฤษปรากฏว่า เด็กชายและเด็กหญิงร้อยละ 95 สนใจ อ่านหนังสือการ์ตูน (เพชฌัญ สังข์น้อย, 2527: 19 ; อ้างอิงจาก Whipple. 1935)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า หนังสือสำหรับเด็กนั้นจำเป็นต้องใช้จิตวิทยาของเด็กในวัยต่างๆ เนื่องจาก ความสนใจ ความพร้อมในการอ่านของเด็กในวัยต่างๆ กันจะมีรสนิยม ชอบที่แตกต่างกันในวัยเริ่มเรียน เด็กจะมีความชื่นชอบภาพมากกว่าเนื้อเรื่อง วัยระดับประถมเด็กจะมีจินตนาการมากขึ้น สนใจ เรื่องที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นจะมีความชอบอ่านเรื่องราวที่ละเอียดขึ้น ชอบเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง รูปแบบของหนังสือที่มีความชอบคือ ปกสวยงาม ชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ ภาพสวยงาม ภาษาง่ายๆ เป็นต้น

2. ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของพัฒนาการทางด้านภาษาในเด็ก

2.1 ความหมายของภาษาและการพูด

มีผู้ให้ความหมายทางด้านภาษาและการพูดไว้อย่างน่าสนใจ

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัตร นิยมธรรม (2518: 1-2) ได้กล่าวถึงความหมายของภาษาไว้ว่า คำว่า “ภาษา” นั้น มีผู้ให้นิยามแตกต่างกันไปหลายอย่างสุดแล้วแต่ว่าผู้ให้คำนิยามนั้นมีความน่าสนใจหนักไปด้านใด

พิณทิพย์ ทวยเจริญ (2528: 26) ภาษาเป็นบทบาทช่วยสื่อความคิด เพื่อแสดงความคิดและแสดงเหตุผลให้ประจักษ์ ในสังคม แต่ต้องอาศัยการช่วยเหลือของสัญลักษณ์ ได้แก่ อากัปกริยา วัตถุอินทรีย์ ต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ภาษาและความคิดต่างมีความสัมพันธ์กันเป็นผลของการเข้าใจบทบาทของสัญลักษณ์

ในแง่ภาษาศาสตร์ ภาษาและภาษาพูดมีความหมายเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อพูดถึงภาษา ก็หมายถึงภาษาที่ใช้พูดเป็นคำที่ใช้แทนกันได้ กล่าวคือ เมื่อพูดถึงภาษา ก็หมายถึงภาษาที่ใช้พูดเพื่อสื่อความหมายในที่ชุมชนหนึ่งๆ ดังนั้น เมื่อศึกษาเรื่องภาษาก็มุ่งความสนใจไปที่เสียง ระเบียบของเสียง และความสัมพันธ์ระหว่างระเบียบกับสถานการณ์ที่ใช้เสียงนั้นๆ

ในด้านจิตวิทยา ภาษาหมายถึง ความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น ดังนั้นภาษาจึงรวมเอาวิธีการต่างๆ อย่างที่ใช้ในการติดต่อเพื่อสื่อความหมาย หรือเพื่อแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นทั้งมวล ภาษาจึงหมายรวมทั้งการพูด การเขียน การทำท่าทางประกอบ ภาษาเป็นเครื่องช่วยใ้มนุษย์ได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นนามธรรมต่อกัน

นักจิตวิทยาบางท่าน เช่น สมิธ (Smith) ได้ให้นิยามของภาษาไว้ว่า “ภาษาเป็นเครื่องมือของสังคม” การพูดนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการใช้ภาษา ภาษาพูดหมายถึงเสียงที่เปล่งออกมาเพื่อใช้สื่อความหมาย ภาษาพูดเป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่ง ซึ่งจะช่วยสร้างโลกของเด็ก ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทาง

สังคม ช่วยในการอบรมเด็ก ช่วยแนะหรือบังคับเด็กให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น หรือหวั่นกลัว ช่วยให้
เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้มีความรู้สึกรับรู้ถึงเจตคติต่างๆ จากการใช้คำพูด การปรับตัว ของ
เด็กก็ได้รับอิทธิพลจากภาษาพูด และเช่นเดียวกันภาษาก็มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเด็กด้วย

ในด้านการศึกษา ภาษาเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การที่เด็กคิดแล้วไม่พูดดู
เหมือนว่าเด็กคนนั้นไม่รู้ภาษาจึงปะกอบด้วยการติดต่อ ระเบียบของการติดต่อสัญลักษณ์ที่ใช้แสดง
แทนความคิด และความเข้าใจในลักษณะของการติดต่อกัน

ในแง่สรีรวิทยา ภาษาพูดเป็นผลจากการทำงานของระบบหายใจ และการเปล่งเสียงซึ่ง
เกี่ยวข้องกับอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย เช่น ปอด คอ จมูก ปาก

ในแง่ฟิสิกส์ ภาษาพูดหมายถึงแบบอย่างของเสียง ซึ่งมีช่วงคลื่นเปลี่ยนแปลงในระยะเวลา
หนึ่ง การ เปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก จนกระทั่งต้องใช้เครื่องมือพิเศษในการวิเคราะห์
ส่วนประกอบของแต่ละหน่วยของเสียงของภาษาพูดเพื่อศึกษาถึงความถี่ของคลื่นเสียงนั้น

ในแง่สัทศาสตร์ (Phonetic) ภาษาพูดหมายถึงผลการทำงานของระบบการหายใจและการ
ออกเสียงรวมกัน เพื่อเปล่งออกมาเป็นถ้อยคำ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่อเป็นสื่อแสดงความคิดไป
ยังผู้รับฟังหรือผู้ที่ได้ยิน

ผู้วิจัยกล่าวโดยสรุปถึงความหมายของภาษาได้ว่า ภาษาและภาษาพูดนั้น หมายถึง เสียงที่
เปล่งออกมาอย่างมีความหมายเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดให้ผู้อื่นรับรู้ในความต้องการของตน

2.2 พัฒนาการทางภาษา

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัศร นิยมธรรม (2518: 1-2) ได้เขียนเอาไว้เกี่ยวกับพัฒนาการทาง
ภาษาไว้ว่า การที่เด็กจะเรียนรู้ทางการพูดนั้น จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลายอย่าง ดังนี้

1. ลักษณะที่สำคัญของการพัฒนาการทางภาษา ดังนี้

1.1 ความเข้าใจภาษาที่อยู่รอบตัว คือความสามารถที่จะเข้าใจคำพูดของผู้อื่น ต้องอาศัย
ความรู้ศัพท์ต่างๆ เป็นพื้นฐาน เด็กก็เช่นกัน เด็กอาจเข้าใจท่าทางการพูด การกระทำ แต่อาจไม่เข้าใจคำ
ประโยคที่พูด การพัฒนาความเข้าใจนั้น ต้องมีการตอบสนองต่อลีลาการพูดแล ะสำเนียงที่เขาได้ยิน
ในสภาพการณ์ต่างๆ ของแม่ สีหน้าและท่าทางของแม่

1.2 การเรียนรู้คำศัพท์ พิจารณาได้ 2 ด้าน

1.2.1 ศัพท์ทั่วไป ได้แก่คำที่มีความหมายทั่วไป และใช้ได้หลายกรณีและแต่
สภาวะการเด็กจึงเรียนศัพท์ทั่วไปมากกว่าศัพท์เฉพาะ เด็กจะเรียนรู้คำที่มีประ โยชน์ต่อตัวเองมากที่สุด
และเข้าใจได้ง่ายก่อน เช่น ชื่อคน ชื่อสัตว์ ชื่อสิ่งของ และเรียนรู้ส่วนต่างๆ ของภาษาพูดหลังสุด เด็ก
จะเรียนรู้คำนามก่อน และมักจะเป็นคำนามที่มีพยางค์เดียวเลือกออกเสียงที่เขาชอบที่สุด ในด้าน
จำนวนคำศัพท์ของเด็กในวัยต่างๆ มักขึ้นอยู่กับ สถิติปัญญาความเฉลียวฉลาดของเด็ก และ โอกาสของ

เด็กที่จะได้เรียนรู้ การเรียนรู้ความหมายของคำนั้นๆ ตัวอย่างเช่น คำว่า “ส้ม” ความหมายที่เรียนรู้คือ ผลไม้ชนิดหนึ่ง ต่อมาอาจรู้ว่าหมายถึงสี จากนั้นอาจเรียนรู้ต่อไปอีกว่า สีส้มเกิดจากสีแดงผสมกับสีเหลือง เป็นต้น การศึกษาเรื่องจำนวนคำศัพท์ของเด็กจึงต้องคำนึงทั้งทางด้านจำนวนคำที่เด็กรู้จักและความหมายในแง่ต่างๆ จำนวนคำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้ ส่งผลถึงภาษาพูดของเด็กและยังรวมไปถึงภาษาเขียนด้วย การใช้ถ้อยคำในการเรียนจะสะท้อนให้เห็นถึงจำนวนคำที่เด็กรู้จักและพูดได้ ดังนั้นความสำเร็จในการเขียนจึงขึ้นอยู่กับความสำเร็จทางการใช้ภาษาพูดด้วย

1.2.2 ศัพท์เฉพาะ ได้แก่คำที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง และใช้ในบางสถานการณ์เท่านั้น เด็กวัย 3 ขวบเป็นต้นไป คำศัพท์เฉพาะต่างๆ เริ่มมีบทบาทควบคู่ไปกับการใช้คำศัพท์ทั่วไป คำศัพท์เฉพาะดังกล่าวจะมีการพัฒนาการไปตามวัยคือคำศัพท์ประเภท “ลงดา” เป็นการเลือกใช้คำที่เด็กต้องใจ โดยที่คำนั้นอาจเป็นคำยาก ขาว และเด็กอาจไม่มีความหมาย จะเกิดขึ้นกับเด็กในวัย 1-2 ขวบ คำศัพท์ประเภทแสดงจรรยาบรรณ ขอบคุณ ขอโทษ ช่วย สวัสดี ฯลฯ เด็กควรเรียนรู้การใช้ให้ถูกต้อง คำศัพท์เกี่ยวกับ สี สีจึงได้รับความสนใจแต่ด้วยต้นๆ เด็กส่วนใหญ่จะรู้ชื่อสีก่อนอายุ 4 ขวบ คำศัพท์ที่เกี่ยวกับตัวเลข เด็กอายุ 2.5 – 3 ขวบ สามารถนับเลขได้ถึง 10 เป็นการนับแบบ “นกแก้ว” เมื่อเข้าโรงเรียนเด็กจะค่อยๆ เรียนรู้ความหมายไปเอง เด็กปกติจะสามารถนับได้จริงๆ ราว 5 ขวบ และรู้ความหมายตัวเลขในราว 9 ขวบ คำศัพท์เกี่ยวกับเวลา อายุประมาณ 6-7 ขวบ เข้าใจความหมายของคำว่า “เช้า” “บ่าย” “เย็น” “กลางวัน” “กลางคืน” เป็นต้น คำศัพท์เกี่ยวกับเงิน พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจนจะเรียนรู้คำศัพท์ด้านค่าของเงินได้เร็วและมากกว่าเด็กที่มีฐานะดี เพราะว่าชีวิตพัวพันกับค่าของเงินมากกว่า ศัพท์แสดง การใช้คำประเภทนี้ของเด็กเล็กๆ เป็นเพียงการเล่นแบบ โดยไม่มีความหมายที่แท้จริง ภาษาลับเฉพาะ พบในเด็กก่อนวัยรุ่น เด็กพวกนี้มักมีภาษามักมีภาษาเฉพาะกลุ่มของตน อาจเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน หรือการให้สัญญาณ

1.3 การสร้างประโยคของเด็กว่า เด็กจะเริ่มสร้างประโยคได้ก่อนอายุ 2 ขวบ ระยะแรกๆ ก็มักใช้คำเดียวก่อน อาจเป็นคำนามหรือกริยามาประกอบกับท่าทาง เมื่อพูดก็จะทำท่าไปด้วย ช่วงอายุ 12-18 เดือน เด็กมักใช้คำเดียวมาประกอบท่าทางหลังจากนั้นอาจใช้คำมากขึ้น แต่ก็ยังคงมีท่าทางประกอบ เมื่ออายุได้ 2 ขวบ เด็กจะรวมคำมาต่อกันเป็นประโยคแต่ไม่สมบูรณ์ ประโยคมักประกอบด้วยคำนาม คำกริยา บางครั้งอาจมีคำคุณศัพท์ หรือกริยาวิเศษด้วยคำที่ไม่เอามาใช้คือพวกบุพบท สรรพนาม และคำเชื่อมประโยค ตัวอย่างเช่น นม-ตู้ น้ำ-ตู้ เป็นต้น วัย 4 ขวบ เด็กพูดประโยคเกือบสมบูรณ์ และรู้จักใช้คำเกือบทุกประเภท อายุ 6 ขวบ เด็กรู้จักใช้ประโยคเกือบทุกแบบ ประโยคที่ใช้ตอนแรกๆ มักเป็นประโยคง่ายๆ แล้วค่อยๆ ซับซ้อนตามลำดับ ความยาวของประโยคจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนอายุ 9.5 ปี แล้วจะคงที่หรือลดน้อยลง เด็กเล็กๆ จะเพิ่มความยาวของประโยคโดยการใช้ “และ” มาเชื่อม แต่เด็กโตจะมีวิธีการรวมประโยคโดยใช้ “อนุประโยค” อย่างไรก็ดีตาม ความยาวและลักษณะของประโยคที่ใช้จะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลทุกระดับอายุ เด็กฉลาดที่มีจากครอบครัวซึ่งมีฐานะทาง

เศรษฐกิจดีและสังคมสูง มักใช้ประโยชน์ซับซ้อนมากกว่าเด็กที่ไม่ฉลาดหรือมาจากครอบครัวซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ นอกจากนี้เด็กหญิงมักมีความสามารถในการสร้างประโยชน์เหนือกว่าเด็กผู้ชายในทุกระดับอายุ

1.4 การออกเสียง เด็กจะพูดเลียนเสียงตามที่ตนได้ยิน จะเห็นได้ว่าเด็กจะพูดภาษาได้ตามลักษณะภาษาที่ตนได้ยินจากสิ่งแวดล้อม ในช่วงอายุ 12-18 เดือน เด็กมักพูดฟังไม่รู้เรื่องนอกจากคนใกล้ชิด ในช่วง 18 เดือน – 3 ขวบ การออกเสียงจะดีขึ้น การไม่เข้าใจสิ่งที่เด็กพูดทำให้เข้าใจผิด ไม่รู้ว่าต้องการอะไรแน่ มักทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจได้ง่าย และทำให้เด็กมีพฤติกรรมถอยหลัง แต่หลังจาก 5-6 ปี ไปแล้ว อาการพูดแบบนี้จะค่อยๆ หายไป เด็กมักพูดชัดเหมือนผู้ใหญ่

2. ลำดับขั้นในการพัฒนาการทางภาษา

2.1 การร้องไห้

การร้องไห้ของเด็กในครั้งแรกมักเป็นปฏิกิริยา เมื่อเด็กอยู่ในภาวะที่ไม่พอใจ และเป็นการตอบสนองชนิดที่ไม่ได้วางเงื่อนไข แต่ต่อมาถ้า พ่อ แม่ ใช้การร้องไห้ของเด็กเป็นเครื่องสื่อความหมาย การร้องไห้ของเด็กก็จะส่งผลถึงพฤติกรรมของเด็ก เด็กมักจะเกิดการเรียนรู้ว่าตัวเองให้หากต้องการได้รับความสนใจ

ในช่วง 2 อาทิตย์แรกเด็กมักร้องไห้เพราะไม่สบายจากสภาพต่างๆ และการต้องการความสนใจ เพราะความต้องการบางอย่างของตน

เมื่อทารกอายุ 6 อาทิตย์ หากเค้าได้สิ่งที่ต้องการทันที เสียงร้องไห้จะหยุดและลดน้อยลง ตรงข้ามกับเด็กที่ไม่ได้รับสนองสิ่งที่ต้องการหรือได้บ้างไม่ได้บ้าง จะยังคงร้องไห้ต่อไป

2.2 เสียงอ้อแอ้ (Babbling)

อายุของเด็กที่ก้าวเข้าสู่ขั้นการทำเสียงอ้อแอ้ ราวๆ เดือนที่ 3-12 และจะมีมากที่สุดราวเดือนที่ 8 ขึ้นอยู่กับการพัฒนาอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง และการตั้งใจใช้อวัยวะเหล่านั้นในการพูด แทนการทำเสียงอ้อแอ้ ทารกบางคนอาจยังทำเสียงอ้อแอ้จนครบ 2 ขวบ โดยที่เด็กอื่นๆ เลิกอ้อแอ้กันแล้ว ซึ่งบางครั้งเกิดจากเด็กขาดการกระตุ้นจากผู้ใหญ่ การทำเสียงอ้อแอ้เป็นลักษณะหนึ่งของการเล่นเสียงเพื่อหัดพูดเสียงที่แสดงให้เห็นถึงอาการดีใจมักเกิดในภาวะที่เด็กมีความพึงพอใจ

2.3 การเล่นเสียงสูงๆ ต่ำๆ (Inflected Vocal Play)

แม้ว่าเสียงหวีดร้องบางเสียง ตลอดจนเสียงที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางด้านระดับของเสียง และความดังของเด็กจะปรากฏบ้างแล้วในขั้นที่เด็กทำเสียงอ้อแอ้ แต่ก็ยังไม่เด่นมากนัก จนกระทั่งเด็กอายุราว 8 เดือน ซึ่งระยะนี้การเล่นเสียงจะมีลักษณะสูงๆ ต่ำๆ ทำนองเดียวกับการพูดของผู้ใหญ่ เราจึงพบว่า ทารกจะใช้ระดับเสียงซึ่งมีเสียงคล้ายๆ กับว่าจะเป็นคำถาม คำสั่ง เสียงแสดงความประหลาดใจ ดีใจ ทั้งๆ ที่ไม่ได้มีความหมายอย่างแท้จริง

3. การใช้ท่าทาง (Gesture)

ในขั้นแรกท่าทางที่เด็กจะทำจะปรากฏควบคู่ไปกับการเปล่งเสียงที่ยังไม่มีใครเข้าใจความหมาย แต่ก็ยังเป็นสัญลักษณ์ที่ชี้ให้เห็นถึงความพยายามของเด็กที่ต้อง การทำให้ผู้อื่นเข้าใจตน ต่อมาเด็กมักพบว่าตนเองสามารถทำให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วยการใช้ท่าทางเพียงอย่างเดียว จึงมักใช้ท่าทางแทนคำพูด

4. การพูด

การพูดเป็นทักษะอย่างหนึ่ง จำเป็นต้องมีการเรียนรู้ทักษะในการพูดนั้นประกอบด้วยการที่ซับซ้อนและยุ่งเหยิงและพัฒนากิจการด้านภาษาก็ตั้งอยู่บนรากฐานของวุฒิภาวะของอวัยวะต่างๆ ที่ใช้ในการพูด ไม่มีอวัยวะที่ใช้ในการพูดอันใดที่อยู่ในสภาพพร้อมจะใช้ได้มาตั้งแต่แรกเกิดหรือหลังเกิดเล็กน้อย การพูด ดังนั้นต้องอาศัยการทำงานประสานกันของ ริมฝีปาก ลิ้น กล้ามเนื้อที่คอ เหนื่อยๆ กับการทำงานของหลอดเลือด สายเสียง และลิ้น กว่าอวัยวะเหล่านี้จะเจริญพอสำหรับจะพูดได้ก็ต้องอาศัยเวลาสำหรับฝึกฝนตั้งแต่เล็ก เพื่อให้อวัยวะเหล่านี้ประสานกันได้ดีพอ

5. การพูดคำแรก

เมื่อเด็กย่างเข้า 10-18 เดือน ก็จะเรียนรู้คำที่ใช้ในภาษาพูดได้เป็นครั้งแรก พัฒนาการด้านความเข้าใจก็เด่นชัดขึ้นในช่วงนี้ เด็กเรียนรู้ที่จะเดิน พูด และกินอาหารได้ด้วยตัวเองหลังจากที่เด็กหัดเลียนเสียงตนเองได้แล้ว เด็กจะมีความพร้อมในการเลียนแบบ และจะพยายามเลียนแบบเสียงที่ ตนได้ยิน แม้ว่าเสียงนั้นจะไม่ค่อยปรากฏมาก่อน เด็กจะสังเกตเห็นว่า ในบรรดาเสียงที่ตัวเองเล่นนั้น จะมีอยู่เพียงบางเสียงที่ผู้ใหญ่ให้ความสนใจ หรือมีปฏิกิริยาตอบสนอง และเด็กก็จะทำเสียงนั้นๆ อีก

เลวิส (Lewis) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเลียนแบบและภาษาได้แบ่งขั้นของการเลียนแบบในช่วงปีแรกไว้เป็น 3 ขั้นคือ การตอบสนองต่อเสียงที่ใช้พูด การรอจังหวะ และการหัดพูด

ขั้นแรก เป็นการเปล่งเสียงตอบต่อเสียงพูด ทารกจะเปล่งเสียงไปตามเหตุการณ์ แล้วแต่ว่าเสียงที่ผู้ใหญ่ทำจะอยู่ในกลุ่มเสียงที่เด็กทำได้หรือไม่ ระยะนี้จึงตกอยู่ในระยะ 1-4 เดือนแรก เลวิสได้สรุปให้ดูว่า ถ้าผู้สังเกตกระตุ้นเด็กด้วยเสียงซึ่งเด็กทำได้ ก็จะมีการโต้ตอบต่อเนื่องกันไป

ขั้นที่สอง การรอจังหวะ เป็นระยะเงียบไม่มีการเลียนแบบ หรือมีบ้างแต่ไม่สม่ำเสมอ ทั้งนี้ อาจเป็นผลจากความยุ่งยากในการปรับตัวของเด็กเกี่ยวกับการเปล่งเสียงให้เหมือนเสียงผู้ใหญ่ บางคนก็สันนิษฐานว่าอาจเป็นเพราะความก้าวหน้าของการควบคุมจากคอร์เทกซ์ในมันสมอง จึงทำให้การเปล่งเสียงค่อยเป็นไปอย่างตั้งใจและซับซ้อน

ขั้นที่สาม การเลียนแบบอย่างจริงจัง จะเริ่มตอนอายุ 9 เดือน เป็นการเลียนแบบอย่างจริงจัง ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของเด็ก ระยะนี้เป็นระยะสำคัญในการพัฒนาการทางภาษาของเด็ก การเลียนแบบเป็นกระบวนการที่เกิดควบคู่ไปกับการวางเงื่อนไข (Operant conditioning) เด็กส่วนมากมักมีความพึงพอใจจากการเลียนแบบในตัวเอง โดยไม่จำเป็นต้องมีแรงกระตุ้น หรือมีรางวัลจากภายนอกมาล่อ จำนวนครั้งที่เกิดจากการเลียนแบบซ้ำๆ กันในเด็กก็เป็นข้อมูลเพียงพอของเด็กนั้น ไม่ได้เกิดจากสิ่งล่อใจจากภายนอกเสมอไป

2.3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการด้านภาษาพูด

ศรียา นิยมธรรม (2537: 50) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการด้านการพูดไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1. สุขภาพ การเจ็บป่วยเรื้อรังหรือรุนแรงในช่วงสองปีแรกของชีวิต มักทำให้การเริ่มพูดและการรู้จักใช้ประโยคช้ากว่าราวๆ 1-2 เดือน ทั้งนี้เพราะการที่เด็กป่วยรุนแรงหรือเรื้อรังนั้นทำให้เด็กถูกตัดขาดจากการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ส่งผลให้พัฒนาการทางด้านภาษาล่าช้า นอกจากนี้ จากการที่เด็กป่วยก็ทำให้ไม่รู้สึกลอยอกพูดจากับใคร

2. สติปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างระดับสติปัญญาและภาษาพูดนั้นเกี่ยวเนื่องกันอย่างเด่นชัด จนบ่อยครั้งมีผู้อ้างภาษาพูดของเด็กเป็นเครื่องชี้ถึงระดับสติปัญญาข้อเท็จจริงอันนี้จะเรียนรู้ในระดับอายุต่างๆ ตลอดวัยเด็กสำหรับเด็กเล็กๆ ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพูด และระดับสติปัญญาจะเพิ่มมากขึ้นจนอายุ 2 ขวบ หลังจากนั้นความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางภาษาและสติปัญญาจะเป็นไปอย่างแน่นแฟ้น

3. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำจะมีพัฒนาการทางภาษาล่าช้ากว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่า ทั้งนี้อาจเกี่ยวเนื่องไปถึงความแตกต่างด้านสติปัญญา หรือโอกาสที่จะได้เรียนรู้หรือทั้งสองอย่าง เพราะขณะที่เด็กเล่นเสียงเด็กซึ่งเด็กทำโดยอาศัยสัญชาตญาณนั้น พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเด็กสองกลุ่มนี้สภาพแวดล้อมอีกประการหนึ่ง ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็ก คือ จำนวนหนังสือที่เด็กได้พบเห็น โอกาสที่จะได้มีเครื่องเล่น จำนวนชั่วโมงที่เด็กได้อ่านหรือได้ฟัง นิทาน เรื่องเล่า จำนวนผู้ใหญ่ที่มาติดต่อสัมพันธ์กับเด็กและจำนวนเพื่อนเล่นของเด็กเด็กที่มีโอกาสได้ติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้ใหญ่มีโอกาสจะพัฒนาภาษาได้ดีกว่าเด็กที่ถูกปล่อยไว้ตามลำพังกับเพื่อน เป็นส่วนใหญ่

4. เพศ ในช่วงแรกของชีวิต ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในก การพูดให้ปรากฏจนกระทั่งเริ่มปีที่ 2 ความแตกต่างระหว่างเพศเริ่มแสดง เด็กผู้หญิงเริ่มแสดง การใช้เสียงพูดได้เร็วกว่าเมื่ออยู่ในวัยเด็กตอนต้น เด็กผู้ชายจะเริ่มพูดได้ช้ากว่าเด็กผู้หญิง ประโยคที่พูดก็มักจะสั้นกว่า และผิดไวยากรณ์มากกว่า ความเข้าใจศัพท์น้อยกว่า กา รออกเสียง ก็ถูกต้องน้อยกว่าเมื่อพิจารณาด้านความบกพร่องทางการพูด พบว่าเด็กผู้ชายมักมีปัญหามากกว่าเด็กผู้หญิงในอัตราระหว่าง 2 ต่อ 1 ถึง 8 ต่อ 1 ยกเว้นในกรณีของการพูดไม่ชัด ซึ่งมักพบในเด็กผู้หญิงมากกว่า อัตราส่วนของความบกพร่องทางการพูดนี้จะเพิ่มมากขึ้นเมื่อเด็กโตขึ้น

5. ความสัมพันธ์ในครอบครัว ทารกในสถานเลี้ยงดูเด็กจะร้องไห้มากกว่าเด็กที่เลี้ยงอยู่ที่บ้าน เด็กพวกนี้จะเล่นเสียงน้อยกว่า และจะเล่นเสียงแปลกๆ น้อยกว่าเด็กที่อยู่กับครอบครัวแม้แต่เด็กที่มาจากครอบครัวซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ทั้งนี้ เนื่องจากเด็กพวกนี้ขาดความสัมพันธ์ส่วนตัวกับแม่หรือคนเลี้ยง จึงส่งผลให้มีพัฒนาการล่าช้า โดยเฉพาะด้านพัฒนาการ ทางภาษา ซึ่งจะล่าช้าไปตลอดชีวิต

6. การพูดหลายภาษา คนส่วนใหญ่ก็มีความเชื่อว่า การจะหัดเรียนภาษาอื่นนั้นต้องหัดพูดให้เหมือนเจ้าของภาษามากที่สุด ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงพยายามให้ลูกได้เรียนภาษาอื่นควบคู่ไปกับการที่เด็กเรียนภาษาของตน ความจริงแล้วการทำเช่นนั้นกลับทำให้เด็กพูดช้าเนื่องจากเกิดความสับสนในการพูด ทำให้ไม่พูดอย่างเสรี

ตาราง 1 แสดงพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็ก

อายุ	พัฒนาการทางด้านภาษาของเด็ก
แรกเกิด – 1 ปี	ระยะเตรียม ก่อนรู้จักการใช้สัญลักษณ์ การติดต่อกับส่วนใหญ่มักกับแม่ ไม่ได้ใช้คำพูด หากใช้การร้องไห้ ยิ้ม และมีเสียงที่บ่งบอกถึงความสบายใจหรือไม่พอใจแทน มีการเล่นเสียงในระดับต่างๆ
1-2 ขวบ	ระยะของการเริ่มใช้สัญลักษณ์ หัดเรียกชื่อสิ่งต่างๆ เรียนรู้คำต่างๆ เริ่มรู้จักจำแนกเสียงที่ได้ยินว่าเสียงใดเป็นภาษาพูด และเสียงใดมีความหมายว่าอย่างไร
2-6 ขวบ	ระยะที่เด็กเริ่มโยงความสัมพันธ์ เริ่มรู้จักใช้ไวยากรณ์ในภาษาพูด สามารถพูดเป็นวลีและประโยคสั้นๆ ได้ ยังคงหัดเรียนรู้คำ และเสียงที่ต้องใช้ต่อไป
3-6 ขวบ	ระยะของความโยงความสัมพันธ์ของคำ มีการหัดทดลองใช้คำที่ตนรู้จักในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อศึกษาความหมาย เรียนรู้ เสียงและวิธีการออกเสียงชัดเจนขึ้น รู้จักหัดใช้ประโยคในรูปต่างๆ มีความรู้ทางไวยากรณ์ดีขึ้น
6-7 ปี	ระยะเริ่มอย่างเป็นทางการ (ถึงวัยเข้าโรงเรียน) โดยทั่วไปเด็กสามารถพูดอย่างชัดเจนให้คนอื่นเข้าใจได้เกือบหมด
7-10 ปี	ระยะที่เด็กใช้ภาษาได้ดีแล้วสามารถพูดประโยคยาวๆ ซับซ้อนได้ มีการเรียนรู้ การใช้สัญลักษณ์ทางสายตา เช่น การอ่าน การเขียน นั่นคือเริ่มอ่านออกเขียนได้
วัยก่อนวัยรุ่น และวัยรุ่น	การเรียนรู้ภาษาในทุกสาขายังคงดำเนินต่อไป เช่น การพูด การฟัง การอ่าน การเขียน เด็กจะค่อยๆ เรียนรู้ภาษาที่ผู้ใหญ่ใช้พูดกัน และสามารถพูดได้โดยสมบูรณ์

ที่มา: ศรียา นิยมธรรม. (2537: 50).

ผู้วิจัยพอจะสรุปพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กได้ว่า ทุกช่วงวัยของเด็กนั้นล้วนมีความสำคัญพร้อมด้วยองค์ประกอบต่างๆ ที่ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านการใช้ภาษา จึงเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญทุกช่วงของความเจริญเติบโต

2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการด้านภาษา

ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็ก

การอ่านมีความสำคัญเป็นอย่างมากกับเด็กปฐมวัยซึ่งถือว่าเป็นวัยเริ่มหัดอ่าน ความสำคัญทางด้านพัฒนาการทางด้านภาษา การเรียนรู้ทักษะต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ของพัฒนาการทางกายและการช่วยส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้

แนวความคิดของเพียเจท์ (Piager) จากการพัฒนาการของเด็ก ปฐมวัย จะเห็นได้ว่าในวัยที่เด็กเจริญทางภาษาเป็นต้นมา คือ ตั้งแต่ 2 – 7 ปี ระยะนี้จึงมีความหมายสำหรับผู้ปกครองและครูเริ่มที่จะปลูกฝังความสามารถการเรียนรู้และทักษะให้แก่เด็ก เพราะกระบวนการอ่านจำเป็นต้องมีพื้นฐานทางทักษะหลายอย่างที่เกิดจากประสบการณ์ คำศัพท์ แบบประโยค เข้าใจความหมาย สามารถตีความ เข้าใจความ แยกความ สรุปความจากเรื่องราวที่อ่านได้ นอกจากนั้นเพียเจท์ ยังเน้นว่าการอ่านนั้นจำเป็นต้องมีวิภาวีสัย (Effective domain) เพราะการจะเป็นผลให้เกิดความรู้สึกรื่นเริง เช่น สนุกสนาน เพลิดเพลิน ชื่นชม ร่าเริง ภูมิใจ เห็นอกเห็นใจ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นการอ่านนำไปใช้ในการกระทำได้ด้วย เพราะการอ่านทำให้อิทธิพลเกิดขึ้นในจิตใจ และความประพฤติดของผู้อ่านด้วยทำให้เกิดภาพพจน์ จินตนาการสร้างปรัชญาชีวิตของตนเองสร้างความเข้าใจระหว่างตนทางสังคมนั้น นิทาน นิยายที่เด็กอ่านจะมีอิทธิพลต่อเด็กด้วย (สุชุม เกลยทรัพย์, 2531: 108 – 112; อ้างอิงจาก De Cecco; & R. Crawford. 1974: 74) ทางทักษะการอ่านเป็นพื้นฐานของการอ่านได้ ดี เช่น อ่านคล่อง อ่านเร็ว บทบาทของการสอน จะช่วยพัฒนาการอ่านให้แก่เด็กเป็นอย่างมาก

การอ่านกับชีวิตเด็กปฐมวัย เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึง 7-8 ขวบ ความสำคัญมีมาแต่กำเนิดอยู่ในครรภ์มารดา คือ จะต้องนึกถึงสมองของเด็กที่จะได้รับการฟุ้งฟักอย่างดีจากมารดาขณะตั้งครรภ์เพราะระหว่างนั้นเซลล์ระบบประสาทกำลังจะเติบโต โดยเฉพาะเซลล์สมอง สุขภาพของมารดาเป็นสิ่งสำคัญ การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การรับประทานยา การดูแลและวังสุขภาพอนามัยมารดาที่มีผลต่อทารกในครรภ์เป็นอย่างยิ่ง หลังจากเกิดเกิดความเจริญเติบโตทางร่างกายแล้วนั้น ยังอยู่ที่การเลี้ยงดูให้ได้รับอาหารพอเพียงและความสมบูรณ์ของครอบครัวด้วย

เด็กต้องมีการรับรู้ (Perception) และไปสู่ความคิดรวบยอด (Concept) กล่าวคือจะต้องมีการรับรู้จากการได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้จับต้อง ได้พูด เพื่อนำไปสู่การรับรู้และมโนภาพนั่นเอง

ความเจริญเติบโตของการอ่านในช่วงปีแรกๆ เด็กเริ่มมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญาสมองและระบบประสาท มีความคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ ทักษะทางการรับรู้และเข้าใจเรื่องราว และประสบการณ์ทางสังคม ของเด็กแต่ละคน อันเป็นพื้นฐานต่อเนื้อของเด็กแต่ละคน เตรียมพร้อมที่จะรับรู้ประสบการณ์จากการเรียนการสอน ในขั้นต้นเด็กจะสนใจและมีความอยากเรียนเฉพาะคำที่มีความหมายต่อตัวเด็กที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เด็กจะสนใจเฝ้าดูการเขียนคำต่างๆ วิธีลากเส้นตัวอักษร รูปร่างของตัวอักษร การเปล่งเสียงคำนั้นๆ และอ่านเสียงพยัญชนะตัวนั้นๆ เด็กจะพอใจในการอ่านตามเป็นคำ วลี ประโยค และพอใจในภาษาที่ใช้เรียนด้วย

อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการพัฒนาการอ่านในช่วงแรก ของเด็ก ควรจะให้ประสบการณ์อย่าง กว้างขวางอันเหมาะสมกับวัย มิใช่อยู่ในวงจำกัดเฉพาะอ่านออก หรืออ่านได้เพียงอย่างเดียวมีกิจกรรม ทางภาษาอีกมากมายและหลายอย่าง เช่น การอ่านบทกลอนง่ายๆ การมีเพลงกล่อมเด็กร้อง มีนิทาน สนุกเล่าเรื่องต่างๆ ที่ให้ภาพพจน์ จินตนาการแก่เด็กเหล่านี้เป็นกิจกรรมทางภาษาที่ควรจัดขึ้นให้กับ เด็กเพื่อนำไปสู่ความรู้สึกประทับใจ สนุกและอยากเรียนภาษาไปด้วยประสบการณ์จากกิจกรรมทาง ภาษาอย่างกว้างขวางเช่นนี้ จะนำไปสู่เนื้อหาทางความมุ่งหมายในการอ่านออกเขียนได้ในโอกาสต่อไป เป็นพื้นฐานอันเป็นแบบแผนทางภาษาที่ควรจะฝึกต่อไป เช่น การฝึกออกเสียงโดยการเปล่งเสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ การสะกดคำ การเขียนคำ เขียนวลี เขียนประโยคสั้นๆ (สุขุม เฉลยทรัพย์. 2531: 112 – 114; อ้างอิงจาก นววิทย์ นุญยะกาญจน์. 2525: 25)

ตามทฤษฎีของเพียเจท์ มีขั้นตอนของการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการอ่านดังนี้

ทฤษฎีที่ 1 ความสัมพันธ์ของพัฒนาการทางกาย และจิตวิทยา ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กันนับตั้งแต่ เด็กเริ่มปฏิสนธิ ได้แก่ ระบบเซลล์ประสาท และเซลล์สมอง การเลี้ยงดูของพ่อแม่ในเรื่องสุขภาพ อนามัย การให้อาหาร และปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

ทฤษฎีที่ 2 การช่วยส่งเสริมให้ประสบการณ์ในเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมแก่เด็ก เพื่อส่งเสริม การเจริญเติบโตทางสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้ และความเฉลียวฉลาด ด้วยเหตุเช่นนี้ผลจากการ ทดลองเอาเด็กมาเลี้ยงและศึกษาเกี่ยวกับอายุสมองปรากฏว่า อายุ สมองเด็กสองคน ที่เกิดจากการดามิ สติปัญญาทราวมทั้งคู่ I.Q. 46 และ 35 ตามลำดับเมื่อส่งเด็กเข้าไปอยู่ในสถานบำบัดเกี่ยวกับสติปัญญา ทราวมเป็นเวลา 8 เดือน I.Q. ของเด็กเปลี่ยนเป็น 77 และ 87 และพอ 7 ปี เด็กเปลี่ยนมาเกือบเท่าคนปกติ วิธีการเลี้ยงดู คือ จัดหาพี่เลี้ยงมาดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความอบอุ่น ร้องเพลงให้ฟัง ให้ของเล่น พาเดินดู สิ่งต่างๆ รอบตัว เด็กเกิดความสนใจ ความรัก ความเอ็นดู ความอบอุ่นสิ่งเหล่านี้เป็นยาชูกำลังให้เด็ก เปลี่ยนได้และสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการเรียนภาษาและการเรียนอ่านมาก การค้นคว้าวิจัยต่างๆ ช่วย สนับสนุนให้เห็นว่าเด็กวัยก่อนวัยเรียนนั้นมีความต้องการเป็นอย่างมากในเรื่องที่ครู โรงเรียน หรือ ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก หรือแม้แต่ในบ้านของเด็กเอง พ่อ แม่ ผู้ปกครอง แม่บ้านบ้านในสถานพยาบาล พี่เลี้ยงเด็ก จำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้ แก่เด็กวัยนี้ก่อนจึงจะช่วยปูพื้นฐานเพื่อพัฒนาการเรียนอ่าน ของเด็กตลอดจนการเรียนภาษาของเด็กในโอกาสต่อไป

ทฤษฎีที่ 3 คือ การประสมกลมกลืนระหว่างการจัดประสบการณ์ทางภาษาในส่วนกว้างๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ และเพื่อพัฒนาในทางการอ่าน ได้แก่ กิจกรรมทางภาษาต่างๆ เช่น การเล่านิทาน การท่องกลอน การร้องรำทำเพลง การเล่นเกม การเชิดหุ่น การฝึกออกเสียงจากหนังสือภาพ

ทฤษฎีที่ 4 การเรียนภาษานั้นควรเริ่มจากจุดสนใจของเด็กและความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความพอใจ และสนใจอยากเรียน ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่จะต้องจัดกิจกรรมซ้ำๆ ให้เด็กได้เล่น ได้เรียนบ่อยๆ เสมอๆ เพื่อส่งเสริมการเรียน และช่วยให้อยากเรียน

ทฤษฎีที่ 5 สมรรถภาพในการเรียน การอ่านจะดีหรือไม่ดีก็ตาม มีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายๆ อย่าง อาจซับซ้อนและไม่ซับซ้อน แต่เป็นปัญหาสืบเนื่องเกี่ยวเนื่องกัน

ทฤษฎีที่ 6 การวิเคราะห์ปัญหาเมื่อมีอะไรเกิดขึ้น เพื่อทราบสถานการณ์นั้นๆ นั้นจะต้อง ศึกษาสาเหตุ และทราบข้อมูลของปัญหาคำย

ทฤษฎีที่ 7 วางวัตถุประสงค์ของความมุ่งหมายในเรื่องการสอนอ่าน หรือการแนะแนวการอ่านว่าจะสอนหรือแนะแนวการอ่านเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางอะไร

1. เพื่ออ่านออก เพื่อทักษะในการอ่านเท่านั้นหรือ
2. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของผู้อ่านในเรื่องของ กระบวนการอ่าน กล่าวคือ อ่านได้ มีทักษะดีเยี่ยม มีความสนใจ เข้าใจความหมาย และเอาไปใช้ได้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านในเรื่องพัฒนาตนเอง
3. สามารถรู้จักที่จะเลือกอ่านสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตนได้

ศรียา นิยมธรรม; และประภัศร นิยมธรรม (2541: 25-29) กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านภาษาไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

ทฤษฎีความพึงพอใจแห่งตน (The Autism Theory หรือ Autistic theory)

ผู้คิดทฤษฎีนี้ คือ โอ โฮบาร์ท โมว์เรอร์ (O.Hobart Mowrer) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เขาให้ชื่อทฤษฎีนี้ว่า Autistic Theory หรือ Autism Theory Of Speech Acquisition) เขาทดลองพูดกับนก พบว่านกจะพูดเลียนเสียงพูดของคน เฉพาะเสียงหรือคำที่ผู้ฝึกพูดด้วยเวลาที่มันอิ่ม หรือถูกไล่ด้วยความรัก การที่นกแก้ว นกขุนทอง สามารถทำเสียงต่างๆ ได้หลายๆ เสียงนี้เอง จึงมีบางเสียงที่คล้ายคลึงกับเสียงที่ใช้ในภาษาพูดของมนุษย์ที่แสดงออกของความชื่นชมยินดี ดังนั้นเมื่อนกได้ยินเสียงที่ตัวมันเองเปล่งออกมาคล้ายคลึงกับเสียงที่นำมาปติมาให้ ขณะกินอาหารหรือถูกไล่ด้วยความรัก มันจึงเลียนเสียงตามไปด้วย การให้รางวัลอย่างเหมาะสมจะทำให้การเลียนเสียงของนกดีขึ้น จนสามารถพูดเป็นคำเป็นประโยคได้

เขานำหลักจากทฤษฎีมาใช้ในการเรียนรู้ของเด็กในการหัดพูดคำแรก และเชื่อว่าใช้ได้ เช่น แม่พูดคำว่าแม่ หรือ ลูก เป็นพันๆ ครั้ง ขณะป้อนข้าว อาบน้ำ เล่น เหย่งล่อม พบว่าบางครั้งเด็กก็เปล่งเสียง แม่ ขณะเล่นเสียง และยังคำพูดนี้ทำให้เด็กมีความรู้ สึกปีติปลาบปลื้ม ก็จะพูดซ้ำมากกว่าพยางค์หรือคำอื่นๆ ที่ไม่มีความหมายให้จดจำเป็นพิเศษ ทำให้เด็กพัฒนาถ้อยคำที่ใช้ในภาษามากขึ้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับรางวัลเด็กจะได้รับจากแม่

ทฤษฎีการเลียนแบบ (Thee Imitation Theory)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า พัฒนาการทางการพูดนั้นเกิด ขึ้นหลายทาง โดยอาศัยการเลียนแบบ อาจเกิดจากการมองเห็นหรือการได้ยินเสียง ผู้ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับการเลียนแบบในการพัฒนาภาษาอย่างละเอียด เลวิส(Lewis. 1951)

การเลียนแบบของเด็กเกิดจากความพอใจและความสนใจของตัวเองเป็นพื้นฐาน ปกติช่วงความสนใจของเด็กนั้นสั้นมาก เมื่อศึกษาถึงกระบวนการในการเลียนแบบภาษาพูด ก็พบว่า จุดเริ่มต้นเกิดเมื่อพ่อแม่เลียนแบบเด็กในระยะเล่นเสียง เช่น เด็กเปลือยพูดอ้อพยางค์ แม่ เมื่อเสียงที่เด็กเปล่งออกมานั้นก่อให้เกิดความสนใจ เด็กก็จะกล่าวซ้ำอีกและเป็นจังหวะเดียวกันกับแม่ที่ปรากฏตัวเข้ามา เด็กจึงหยุดพูด แต่แม่เด็กไม่สังเกตและอาจพูดกับลูกว่า “แม่หรือคะ” “หาแม่หรือคะ” นี่เองเท่ากับได้เร้าความสนใจของเด็กขึ้นมาใหม่ เด็กก็ปรารถนาจะทำต่อไป

ทฤษฎีเสริมกำลัง (Reinforcement Theory)

ทฤษฎีนี้อาศัยหลักของทฤษฎีการเรียนรู้ ถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดย อาศัยการวางเงื่อนไข ไรน์โกลด์ (Rheingold) และคณะพบว่าเด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อให้รางวัลหรือเสริมกำลัง

เวสเบอร์ททอดด์ (Weissberg Todd) แสดงให้เห็นว่าการให้รางวัลทางสังคมให้เด็กอายุ 3 เดือน เปล่งเสียงมากขึ้น แต่พบว่าเฉพาะเสียงที่บ่งความปิติยินดีไม่อาจทำให้เพิ่มการตอบสนองได้ เพราะเขาทดลองใช้เทปบันทึกเสียงแทนคน ปรากฏว่าไม่มีการตอบสนอง ตรงข้ามกับนกแก้ว นกขุนทองที่สามารถวางเงื่อนไขด้วยจานเสียงหรือเทปก็ได้ เด็กนั้นต้องการตอบสนองจากผู้ใหญ่จริงๆ

วินิทซ์ (Winits) ได้อธิบายถึงการที่เด็กเกิดการรับรู้ ในระยะการเล่นเสียงตอนต้นๆ ว่าเป็นการกระทำตามธรรมชาติของมนุษย์ ในการที่จะมีจุดหมายปลายทางตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กหิว เขาก็จะเคลื่อนไหวปาก ซึ่งมีจุดหมายที่การดูดและการกินอาหาร ต่อมาเมื่อโตขึ้นก็อาจใช้วิธีเสียงอ้อแอ้ โดยหวังว่าแม่จะเข้ามาหาและเล่นเสียงคุยตามไปด้วย ผู้ที่สังเกตเด็กอย่างใกล้ชิดจะพอมองได้ว่าเมื่อใดเด็กร้องเพราะหิว แต่ก็ยากที่จะแยกแยะให้ตายตัวลงไปว่า เด็กหวังจะให้อาหารหรือหวังจะได้อะไร

วินิทซ์ (Winits) ได้อธิบายขึ้นสองของการพัฒนาทางภาษาในด้านการให้รางวัลทางอ้อม ว่า มีบทบาทต่อพฤติกรรมของเด็ก กล่าวคือ เมื่อแม่ทำเสียงนำให้ลูกพร้อมกับเอาอาหารมาให้โดยเกือบจะพร้อมกันนั้นเองเด็กจะหันศีรษะไปรับอาหาร และในขณะที่แม่เปล่งเสียงนั้นเด็กอาจทำกิจอย่างอื่นด้วย เช่น หันมามอง ยิ้ม จนบางครั้งแม่เมื่อไม่มีอาหารหากได้ยินเสียงแม่ ลูกจะมีพฤติกรรมเหมือนเดิมคือหันศีรษะมา และยิ้มด้วย

การที่เสียงพูดของเด็กคล้ายเสียงพูดของแม่นั้น เขาอธิบายว่าเป็นเพราะการได้รับการเสริมกำลังจากเสียงของแม่ แล้วเปลี่ยนมาเป็นเสียงของเด็กเอง การเปล่งเสียงของแม่นั้นมักเกิดขึ้นก่อน และต่อเนื่องกับการเลี้ยงดูทารก ฉะนั้นเด็กจึงเลียนวิธีการออกเสียงด้วยวิธีนี้ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อเสียงแม่ปรากฏควบคู่กับการให้อาหาร ซึ่งจัดเป็นการเสริมกำลังโดยตรงอยู่แล้ว ก็เท่ากับช่วยให้เด็กพูดมากขึ้น

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Motor Theory of Perception)

เด็กจะพูดคำที่ไม่เคยพูดหรือไม่เคยถูกสอนให้พูดมาก่อนเลย แม้แต่ในระยะเล่นเสียงก็มิได้เปล่งเสียงที่คล้ายกับคำนั้น จึงสงสัยว่าเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร ทฤษฎีนี้ให้คำตอบในแง่

ลิเบอร์แมน (Lieberman) ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับเสียง จึงเห็นได้ว่าเด็กมักจ้องหน้าเวลาพูดด้วย

นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาอื่นๆ เช่น

ทฤษฎีความบังเอิญจากการเล่นเสียง (Babble Luck) ซึ่ง ธอร์นไคค์ (Edward L. Thorndike) เป็นผู้คิด โดยอธิบายว่าเมื่อเด็กกำลังเล่นเสียงอยู่นั้น เสียงมีบางเสียงไปคล้ายกับเสียงที่มีความหมาย ในภาษาพูดของพ่อแม่ พ่อแม่จึงให้รางวัลในทันที ด้วยวิธีนี้เด็กจะมีพัฒนาการทางภาษาไปเรื่อย

ทฤษฎีชีววิทยา (Biological Theory) ของอีริก เลนเนเบอร์ก (Eric Lenneberg) เชื่อว่าพัฒนาการทางภาษานั้นมีพื้นฐานทางชีววิทยาเป็นสำคัญ กระบวนการที่คนพูดได้ก็เกิดจากการที่คนสามารถถ่ายทอดภาษากันได้

ทฤษฎีการให้รางวัลของแม่ (Mother Reward Theory) จอห์น ดอลลาร์ด (John Dollard) และนีล มิลเลอร์ (Neel Miller) เป็นผู้ตั้งทฤษฎีนี้ โดยเกี่ยวข้องกับบทบาทของแม่ในการพัฒนาภาษาของเด็กว่าภาษาที่แม่ใช้ในการเลี้ยงดูเพื่อสนองความต้องการของลูกจะเป็นเหตุให้เกิดภาษาพูดแก่ลูก

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา

สุจริณ เย็นสวัสดิ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกจากการสอนโดยใช้ป้ายกระดานสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กออทิสติกเพศชาย อสูป ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเด็กออทิสติกมีปัญหาทางด้านภาษาและการสื่อสาร ใช้วิธีทัศนับบันทึกพฤติกรรมในการรวบรวมข้อมูล แล้วพบว่า การสอนทักษะการสื่อสารให้กับเด็กออทิสติกจากการสอนโดยใช้ป้ายกระดานสื่อสารทักษะการสื่อสารแบบใช้ภาษาท่าทางสูงขึ้น ส่วนทักษะการสื่อสารโดยใช้ภาษาพูดไม่เปลี่ยนแปลง

จุฑามาศ หันขอ (2541: 51-52) ได้ศึกษาความสามารถในการพูด เพื่อสื่อความหมาย โดยใช้เทคนิคการสอนแบบสนทนาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับก่อนวัยเรียน พบว่า การใช้การสอนพูดแบบสนทนา โดยยึดพัฒนาการของเด็กปกติสอนให้เด็กใช้คำอย่างมีความหมาย และให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กต้องการ สื่อความหมายจากการสอนได้ตอบกับผู้สอนในเหตุการณ์ต่างๆ พบว่า เด็กมีความสามารถในการรับรู้ภาษาและการใช้ภาษาที่ดี

กนกวรรณ ชัยชาญ (2533: 38) ได้ศึกษาผลการทดลองสอนการเปล่งเสียง สูง กลาง ต่ำ โดยใช้อุปกรณ์สอนพูด “กนก 1” กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพญาไท ระดับการได้ยิน 55-90 เดซิเบล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 6 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนเปล่งเสียงสูง กลาง ต่ำ โดยใช้อุปกรณ์ “กนก 1” ประกอบการสอน มีผลสัมฤทธิ์ในการเปล่งเสียง สูง กลาง ต่ำ เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

นิรันดร์ รอดเอี่ยม (2531: 95) ศึกษาพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา ด้วยแบบทดสอบรูปภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 รวม 180 คน พบว่า เด็กนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนสูงขึ้น มีพัฒนาการทางภาษาพูดด้านจำนวนคำและความซับซ้อนของ ประโยคสูงกว่าเด็กนักเรียนที่อยู่ชั้นต่ำกว่า

โรเบิร์ต (Roberts. 1996: online) ได้ศึกษาทักษะการสื่อสารของเด็กผู้ชายที่เป็นโครโมโซม x เปรียบระหว่าง 28-77 เดือน จำนวน 22 คน โดยนักภาษาศาสตร์ นักแก้ไขการพูด ผู้เชี่ยวชาญ ทางพยาธิวิทยา ผู้ช่วยในการวิจัยจะไปที่บ้านเด็กโดยใช้เวลา 2-3 ชั่วโมง ในการประเมินผลเด็กโดยใช้ แบบทดสอบมาตรฐานและเครื่องมือวัดที่ไม่เป็นทางการด้านการตอบคำถามของผู้ปกครองเกี่ยวกับ พัฒนาการทางภาษาของเด็กในด้านการรับรู้และการแสดงออกทางภาษา พบว่า เด็กแต่ละคนแสดงให้เห็น ความแตกต่างของการใช้เสียงพูดเป็นคำและการสื่อสาร โดยภาษาท่าทาง เช่นการชี้ การเล่นสมมติ มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก และเด็กจะมีคะแนนสูงจากระบบบอวืยะการออกเสียง การเปล่งเสียง การใช้ภาษาพูด หลังอายุ 1 ปี

3. ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของเด็กที่มีความบกพร่อง ทางด้ านการใช้ ภาษา

3.1 ความหมายของความบกพร่องทางการใช้ภาษา

มีผู้ให้ความหมายความบกพร่องทางการใช้ภาษาหลายท่าน

พินทิพย์ ทวยเจริญ (2528: 26) ภาษาเป็นบทบาทในการสื่อความคิด เพื่อแสดงความคิดและ แสดงเหตุผลให้ประจักษ์ ในสังคมแต่ต้องอาศัยการช่วยเหลือของสัญลักษณ์ ได้แก่อกกับกิริยา วัตถุ อินทรีย์ต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ภาษาและความคิดต่างมีความสัมพันธ์กันเป็นผลของความ เข้าใจบทบาทของสัญลักษณ์

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2537: 1) กล่าวว่า ภาษาพูด หมายถึงเสียงที่เปล่ง ออกมาเพื่อใช้ความหมาย เสียงที่มนุษย์เปล่งออกมาไม่จำเป็นจะต้องเป็นภาษาพูดทั้งหมด เสียงที่คิดเป็น ภาษาพูดก็คือเสียงที่มีความหมาย

อุ้นเรือน คล้ายทิพย์ (2547: 21) ภาษาและการพูด หมายถึง คำพูดหรือสัญลักษณ์ที่ใช้ถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิดให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจภาษาที่สื่อสารออกไป

มีผู้ให้ความหมายความผิดปกติทางภาษาพูดหลายความหมาย บางความหมายเป็นความหมายทั่วไป เช่น ความเบี่ยงเบนในการพูดที่มีผลกระทบต่อสื่อสาร ทำให้ไม่เข้าใจความหมายของสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อสาร บางท่านก็ให้ความหมายที่เฉพาะเจาะจงมีรายละเอียดปลีกย่อย

3.2 ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษา

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2548) ได้แบ่งความผิดปกติของภาษาพูดใน 4 ด้าน ตามแนวคิดของ ASHA (1982) ได้แก่

1. ความคล่องในการพูดผิดปกติ (Fluency disorders)
2. การพูดช้ากว่าปกติ (delayed speech)
3. การพูดไม่ชัด (articulation disorders)
4. เสียงพูดผิดปกติ (voice disorders)

ความคล่องในการพูดผิดปกติ

ตามปกติคนทั่วไปมักพูดได้อย่างลื่นไหล คำและประโยคไม่ติดขัด มีจังหวะจะโคนในการพูด การพูดคล่องที่เป็นปกติธรรมดา อาจมีการหยุดพูดเพื่อให้มีจังหวะ หยุดเป็นครั้งคราวเพื่อกิจ หรือเพื่อเรียบเรียงความคิด-คำพูด การพูดไม่คล่องที่เป็นภาวะผิดปกติมีหลายชนิด เช่น พูดตะกุกตะกัก พูดซ้ำๆ พูดวกวนทำให้ผู้ฟังจับใจความไม่ได้ หรือใช้คำที่ไม่จำเป็นมากเกินไป (cluttering)

การพูดติดอ่าง

เป็นลักษณะของความผิดปกติของการพูดไม่คล่องชนิดหนึ่ง เน้นด้านจังหวะของการพูดทำให้พูดด้วยจังหวะที่ไม่ราบเรียบ ไม่สม่ำเสมอ มีเสียงอ้อ-อ้า แทรกบ่อยๆ หรือมีการซ้ำคำ ประโยค เช่น กิน-กิน-กิน-ข้าวแล้ว-แล้ว-หรือ-ยัง หรือลากเสียง เช่น “ข.....เข้าใจครับ” หรือพูดขาดตอนร่วมด้วย หรือบางกรณีมีการพูดติดอ่างเฉพาะบางเสียง บางคำ บางวลี บางพยางค์ก็ได้ ลักษณะการพูดติดอ่างแตกต่างกันไปในแต่ละคน เด็กที่ติดอ่างมากมักมีความวิตกกังวล กลัวการพูดหรือสถานการณ์ที่จะต้องพูด จึงหลีกเลี่ยงการพูด หลีกเลี่ยงการเข้าสังคมขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การพูดติดอ่างอาจมีผลต่อการเคลื่อนไหว ท่าทางและสีหน้า มักทำให้เรามองเห็นความผิดปกติได้ชัดขึ้น พ่อแม่มักจะสังเกตเห็นการพูดติดอ่างของเด็ก เมื่อเด็กหัดพูด แต่การพูดติดอ่างของเด็กในช่วงเด็กหัดพูดจะหายไปเมื่อเด็กมีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น สำหรับบางคนการพูดติดอ่างจะไม่หายไปตามอายุ

สาเหตุของการพูดติดอ่าง

การพูดติดอ่างเกิดจากหลายสาเหตุ มากกว่าสาเหตุใดเพียงอย่างเดียว (Schulze; & Johansen, 1991; Silverman, 1995) อาจสรุปสาเหตุการพูดติดอ่างจาก 3 สาเหตุดังนี้

1. ปัญหาทางอารมณ์ (emotional disturbance)

แนวคิดนี้เชื่อว่าการติดอ่างเกิดจากปัญหาทางอารมณ์ที่มาจากความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก- พ่อแม่ ความกดดันภายในบ้าน สาเหตุนี้ไม่ได้รับการยืนยันอย่างหนักแน่นมากนัก แต่ก็ไม่ควรจะมองข้าม แนวคิดนี้เชื่อว่าปัญหาทางอารมณ์ยังอาจเกิดจากความผิดปกติ สมรรถภาพทางการเคลื่อนไหว หว และความสามารถในการใช้ภาษาผิดปกติ

2. สาเหตุทางระบบประสาท(neurological problem)

แนวคิดนี้เชื่อว่าระบบประสาทของผู้พูดติดอ่างมีความแตกต่างไปจากคนที่พูดปกติ (Innove; et al. 1991; เบญจมาศ พระธานี . 2538) แต่จะแตกต่างอย่างไรยังไม่ทราบชัด บางท่านให้ความเห็นว่าซีกของสมองที่ควบคุมการพูด (ซีกซ้าย) อาจมีความผิดปกติบางประการ บางท่านเชื่อว่าอาจเกิดจากความผิดปกติของขบวนการเมตาบิซึมในร่างกาย สาเหตุเหล่านี้ยังอยู่ในขั้นสมมุติฐาน

3. สาเหตุทางการเรียนรู้ (learned behavior)

แนวคิดนี้เกิดจากการสังเกตพัฒนาการภาษาพูดของเด็ก โดยพบว่าการติดอ่างเกิดขึ้นได้มากที่สุดในช่วงเด็กอายุ 3-5 ขวบ ในขณะที่เด็กกำลังพัฒนาการภาษา เด็กที่มีความรู้สึกลังเลเกี่ยวกับตัวเอง เด็กที่มีความกังวลสูงจะทำให้เขามีการพูดติดอ่าง (Silverman. 1992)

สาเหตุอื่นๆ ที่ได้รับการกล่าวถึงบ้าง เช่น สาเหตุทางพันธุกรรม มักพบว่าการพูดติดอ่างเกิดในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง มักเกิดกับเด็กที่มีประวัติการติดอ่างในครอบครัว การศึกษาหาสาเหตุของการพูดติดอ่างเป็นประเด็นที่ท้าทายผู้ทำการวิจัยด้านนี้ เพราะหากเราทราบสาเหตุจะทำให้เราสามารถแก้ปัญหาได้

แก้ไขการพูดติดอ่าง

ฝึกผ่อนคลายความตึงเครียด โดยฝึกให้ผู้พูดติดอ่างรู้จักผ่อนคลายอารมณ์และกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งฝึกให้มีการควบคุมการหายใจที่ถูกต้องในขณะที่พูด

ดัดแปลงพฤติกรรมของการพูด รวมทั้งบุคลิกภาพของผู้ติดอ่าง เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในการพูดให้กับตนเอง วิธีการฝึกมีแตกต่างกันหลายวิธี เช่น การให้พูดตามจังหวะที่ผู้ฝึกกำหนดให้จากการเคาะโต๊ะ หรือใช้เครื่องเคาะจังหวะ (metronome) การให้ผู้ติดอ่างพูดผ่านเครื่องบังคับที่ทำให้เสียงเข้าสู่ช้ากว่าปกติ (delayed auditory feedback) การให้ผู้ติดอ่างพูดขณะมีเสียงรบกวน (masking noise) เป็นต้น แล้วฝึกให้ผู้ติดอ่างน้อยลงตามลำดับ โดยใช้หลักที่ว่าถ้าพูดได้คล่องขึ้นจะได้รับแรงเสริมทำให้รู้สึกเป็นสุขขึ้น

ใช้จิตบำบัด (psychotherapy) ซึ่งจะได้ผลดีถ้าใช้ร่วมกับการแก้ไขการพูดโดยวิธีอื่น

การพูดช้ากว่าปกติ (delayed language)

เด็กที่พัฒนาการพูดช้าคือ เด็กที่มีพัฒนาการในการพูดภาษาได้ช้า ใช้ภาษาได้ช้ากว่าเด็กปกติ ส่วนใหญ่อย่างเห็นได้ชัดมาก บ่อยครั้งที่เด็กกลุ่มนี้ถูกวินิจฉัยว่าเป็นเด็กปัญญาอ่อนหรือมีความผิดปกติในการพัฒนาการอย่างใดอย่างหนึ่ง บางครั้งเด็กกลุ่มนี้เติบโตในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการพูดและเข้าใจภาษาหรือขาดการกระตุ้นจากผู้ใหญ่ เช่น ผู้ใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาพูดกับเด็ก ผู้ใหญ่ไม่ให้แรงเสริมในการหัดพูดหัดใช้ภาษาของเด็ก เด็กที่พัฒนาการพูดช้า จะพัฒนาภาษาไปตามขั้นตอนของการพัฒนาช้ากว่าเด็กปกติทั่วไป ทั้งที่มีสติปัญญาไม่ต่ำกว่าเด็กปกติทั่วไป พฤติกรรมเด่นๆ ที่บ่งบอกว่าเด็กมีการพัฒนาการทางภาษาล่าช้า นั้น จะสังเกตเห็นได้เมื่อเด็กอายุ 2 ขวบ ในด้านต่างๆ ดังนี้

- ยังไม่พูดคำที่มีความหมาย
- พูดได้ไม่ถึง 50 คำ
- ไม่เข้าใจคำพูด
- ทำตามคำสั่งง่ายๆ ไม่ได้
- บอกความต้องการและความรู้สึกของตัวเองด้วยคำพูดไม่ได้
- บอกกิริยาอาการด้วยคำพูดไม่ได้
- เรียกชื่อคน สัตว์ และสิ่งของในชีวิตประจำวันไม่ถูกต้อง
- บอกชื่อตัวเองไม่ได้

เด็กพูดช้ามี 5 ประเภท ได้แก่

1. เด็กสูญเสียการได้ยิน ตั้งแต่เบาะ (หูตึงน้อย) ไปจนถึงหูหนวก
2. เด็กสมองพิการ ซึ่งพฤติกรรมที่ปรากฏมีดังต่อไปนี้

2.1 มีปัญหาการเรียนรู้ภาษาและไม่เข้าใจภาษา มีพยาธิสภาพบริเวณ Wernicke's area จึงทำให้เด็กไม่สามารถเข้าใจเสียงที่พูด และที่ได้อิน จึงไม่สามารถพัฒนาไปสู่ขั้นภาษาภายใน (inner language) และภาษาพูดได้

2.2 มีปัญหาการแสดงออกทางภาษา ทั้งๆ ที่มีความเข้าใจภาษาเป็นอย่างดี มีพยาธิสภาพบริเวณ Broca's area

2.3 มีปัญหาการรับรู้และการแสดงออกทางภาษาร่วมกัน มีปัญหาทั้งด้านความเข้าใจและการแสดงออกทางภาษาในระดับใกล้เคียงกัน มีพยาธิสภาพบริเวณ Wernicke's และ Broca's areas

2.4 มีปัญหาที่รุนแรงทั้งด้านการรับรู้และการแสดงออกทางภาษาทุกด้านในการสื่อความหมาย รวมทั้งพฤติกรรมในการสื่อความหมายทั่วไปด้วย (central aphasia)

3. เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ ได้แก่

3.1 เด็กออทิสติก

3.2 เด็กสภิกขุฟรีเนีย

4. เด็กปัญญาอ่อน

5. เด็กที่ขาดการกระตุ้นพัฒนาการพูดจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีพัฒนาการทางกายด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการส่งและการรับภาษาเป็นปกติ

การถูกขัดขวางการพัฒนาการทางภาษา (interrupted language development)

เด็กที่ควรมีพัฒนาการทางภาษาอย่างเป็นปกติตามขั้นตอนของกา รพัฒนาอาจมีบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นสกัดกั้นการพัฒนาทางภาษาที่ควรจะพัฒนาอย่างผิดปกติ ได้แก่ เกิดการเสียหายในการได้ยินและการทำงานของสมอง การขาดออกซิเจน อุบัติเหตุ และการติดเชื้อ สิ่งบั่นทอนเหล่านี้เกิด

ภายใต้เงื่อนไขอายุของเด็กด้วย เช่น เด็กที่หูหนวกก่อนจะพูดได้ จะไม่สามารถเรียนพูดภาษาได้ง่ายนัก เมื่อเทียบกับเด็กที่พูดภาษาได้แล้วก่อนที่หูจะหนวก เด็กที่พัฒนาภาษาพูดได้มากก่อนการหูหนวก จะมีความบกพร่องทางภาษาน้อย ถ้าความเสียหายที่สมองเกิดขึ้นหลังจากเด็กพูดภาษาได้ จะมีผลร้ายต่อพฤติกรรมทางภาษาของเด็กยิ่งกว่าเมื่อความบกพร่องนั้นเกิดขึ้นก่อนพูดภาษาได้ เพราะระบบประสาทของเด็กจะสามารถชดเชยส่วนที่บกพร่องได้ง่ายกว่า เด็กที่กำลังอยู่ในช่วงพัฒนาการทางภาษาถ้าป่วยหนักหรือประสบอุบัติเหตุจะทำให้เกิดพยาธิสภาพในสมอง จนอาจเกิดความบกพร่องทางภาษาที่เรียกว่า acquired aphasia ได้ (คือความบกพร่องในด้านความสามารถในการเข้าใจและใช้ภาษา) ความเสียหายที่เกิดที่ศีรษะ (head injury) เป็นสาเหตุสำคัญมากที่ทำให้เกิดความบกพร่องทางภาษา (ดังนั้นเราทุกคนจึงควรระวังไม่ให้ศีรษะของเราเกิดความเสียหาย เช่น รัศเข็มขัดเมื่อขับรถ ไม่ให้เด็กล้มหัวฟาดพื้น ฯลฯ)

การพูดไม่ชัด (articulation disorder)

การพูดไม่ชัดหมายถึง การพูดออกเสียงสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ไม่ถูกต้องตามหลักภาษาใดภาษาหนึ่งซึ่งเป็นความผิดปกติในการพูดประเภทหนึ่ง การพูดไม่ชัดเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ (1) ความบกพร่องของโครงสร้างและการทำงานของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการพูด (2) ความบกพร่องทางสังคมจิตวิทยาและการเรียนรู้

การพูดไม่ชัดจากสาเหตุความบกพร่องของโครงสร้างและการทำงานของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการพูด อาจแยกออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

1. เกิดจากความผิดปกติของปากและใบหน้า

ได้แก่ ปากแหว่ง เพดานโหว่ ลิ้นผิดปกติ การสบฟันผิดปกติ และฟันผิดปกติ (โปรดดูรูปที่ 5.12 และ 5.13 ประกอบ) ปัจจุบันเด็กปากแหว่งเพดานโหว่ที่ได้รับการผ่าตัดก่อนการพูดภาษาได้จะมีโอกาสอย่างมากที่จะเรียนรู้ภาษาพูดและพูดได้ปกติ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีชีวิตอย่างปกติธรรมดาต่อไป ในประเทศเรามีเด็กที่ผิดปกติประเภทนี้จำนวนหนึ่ง ซึ่งแพทย์ไทยสามารถให้บริการผ่าตัด ณ โรงพยาบาลใหญ่ๆ หลายแห่ง

2. เกิดจากความผิดปกติทางระบบประสาท

ได้แก่ dysarthria และ apraxia of speech

การพูดไม่ชัดจากสาเหตุทางสังคมจิตวิทยาการเรียนรู้มักพบในเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ เด็กที่พูดไม่ชัดในกลุ่มนี้มักเกิดจาก

- ไม่ได้รับการแก้ไข โดยพ่อแม่อาจชอบคิดว่าเป็นสิ่งน่ารัก น่าเอ็นดู เด็กเลยติดนิสัยพูดไม่ชัด
- เลียนแบบจากตัวแบบที่พูดไม่ชัดเจน
- เรียกร้องความสนใจจากผู้ใหญ่, เพื่อนเล่น

- ไม่สามารถแยกเสียงได้ชัดเจน เช่น ง กับ จร กับ ล
- การเคลื่อนไหวอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการพูดไม่ถูกต้อง และไม่ประสานกันทั้งๆ ที่ไม่มี ความบกพร่องของอวัยวะดังกล่าวเลย

ลักษณะการพูดไม่ชัด

มีหลายประเภทดังนี้

- ใช้หน่วยเสียงอื่นแทนหน่วยเสียงที่ต้องการพูด เช่น กา แทน ตา กู้ แทน ตู้ กำ แทน ค่ะ
- การละเว้นไม่ออกเสียงบางเสียงในคำพูด เช่น แขน แทน แขน จา แทน จ้า
- การพูดหน่วยเสียงอื่นเข้ามาในคำพูดที่ต้องการจะพูด เช่น จะ-วิง เป็น จริง , ค่ะรับ แทน ครับ เป็นต้น
- การพูดไม่ชัดแบบเสียงเพี้ยน ซึ่งฟังไม่ออกว่าเป็นเสียงใดในภาษา (distortion) การที่เด็กพูดไม่ชัดอยู่เป็นช่วงเวลานาน และไม่ได้รับการแก้ไขจะติดนิสัยไปจนโต การทำ การแก้ไขเมื่อโตแล้วทำได้ยาก อีกทั้งจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ แก่เด็กหลายประการ เช่น

1. เด็กมีความหวาดกลัวแลหวาดระแวง กลัวว่าตนเองจะพูดผิด รู้สึกมีปมด้อย ทำให้เด็กขาดความมั่นใจ อาจทำให้เด็กเก็บตัว ไม่อยากสังสรรค์กับใคร ไม่อยากตอบคำถามในชั้นเรียน เพราะกลัวว่าจะถูกล้อเลียน อาจทำให้เด็กไม่ชอบเรียนหนังสือ

2. เด็กที่พูดไม่ชัดจะอ่านออกเสียงไม่ชัด ซึ่งบางครั้งครูอาจไม่สามารถแยกแยะได้ออกว่าเด็กอ่านคำไม่ถูกต้องหรือพูดไม่ชัด

3. เด็กที่พูดไม่ชัดอาจจะสะกดคำไม่ชัด เพราะเด็กสะกดคำตามคำที่คนพูด

4. ผลการเรียนอาจไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น

5. เด็กอาจไม่กล้าถามครูหรือผู้อื่นเมื่อไม่เข้าใจเรื่องที่ตนเรียน หรือเมื่อสงสัย

ดังนั้น เด็กที่พูดไม่ชัดอาจทำให้การเรียน การสังคมและอารมณ์บกพร่องด้วย อาจมีผลเสียหาเรียนแรงเมื่ออยู่ในวัยศึกษาและเมื่อพ้นวัยศึกษาไปแล้ว

การแก้ไขการพูดไม่ชัด

ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวเกี่ยวกับการแก้ไขการพูดไม่ชัด ขึ้นอยู่กับความบกพร่อง ความสามารถของผู้มาขอแก้ไข และอื่นๆ แต่ก็มีหลักกลางๆ ดังต่อไปนี้

- ฝึกให้ฟังเสียงมาตรฐานและฟังเปรียบเทียบกับเสียงพูดไม่ชัดของตน
- สอนวิธีการออกเสียงมาตรฐานให้ถูกต้อง
- ฝึกการออกเสียงจากระดับพยัค คำ วลี และประโยคตามลำดับ
- ฝึกให้พูดได้อย่างชัดเจนในสถานการณ์ต่างๆ จนเป็นนิสัย พ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กที่พูดไม่ชัดควรให้การช่วยเหลือ เช่น เป็นแบบอย่างที่ดีในการพูดไม่ล้อเล่นตลกเลียน การพูดไม่ชัด ของเด็ก สอนแนะนำตามสมควรให้แรงเสริมตามควร

3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความบกพร่องทางการใช้ภาษา

ทฤษฎี Pragmatics กับความบกพร่องทางภาษา

ในประวัติความเป็นมาของการศึกษาเรื่องความบกพร่องทางภาษาของเด็กได้มีทฤษฎีที่สำคัญๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ 6 ทฤษฎี (Hilgard. 1990; & Nelson. 1993) แต่มีทฤษฎีที่เด่นๆ ที่ได้รับการยอมรับกว้างขวาง 2-3 ทฤษฎี ในระยะเวลาที่ต่างกัน กล่าวคือ ทฤษฎีประสาทจิตวิทยา (neuropsychological theories) มีความโด่งดังในช่วงปี 1950s, ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและความรู้เชิงประมวลข้อมูลข่าวสาร เป็นที่นิยมในปี 1960s, ทฤษฎีภาษาศาสตร์และแนวคิดเชิงรู้คิดเป็นที่นิยมในปี 1970s, ในสมัยปัจจุบัน 1980-1990s ทฤษฎี pragmatic และการมีปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม (social interaction) เป็นทฤษฎีที่ได้รับความนิยมนมากที่สุด ในหมู่นักอรรถบำบัด ครู และนักจิตวิทยาเด็กพิเศษ คำอธิบายกว้างๆ เกี่ยวกับทฤษฎีมีดังนี้ (เก็บความจาก Goldstein. 1994; & Hilgard. 1990)

ทฤษฎี (pragmatics) เชื่อว่าการเรียนภาษาขึ้นกับปัจจัย 3 ประการที่สัมพันธ์กัน ได้แก่

1. การปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม (social interaction)
2. การเข้าใจภาษา
3. การสื่อภาษา (producing language)

ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของภาษาใดๆ เป็นตัวกำหนดว่าเด็กที่เติบโตในภาษานั้น และสังคมนั้น จะเรียนรู้ภาษาอย่างไร

บุคคลแต่ละคนพัฒนาภาษาพร้อมกับพัฒนาความคิดนึก ค่านิยม พฤติกรรมเชิงสังคม แนวคิดเชิงประเพณี วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ฯลฯ ของกลุ่มคนที่ใช้ภาษานั้น

แนวคิดนี้จะมีจุดด้อยคืออธิบายการเรียนรู้ภาษาที่มีความกว้างครอบคลุมหลายมิติมากเกินไป

แนวคิดนี้มีแนวคิดย่อยๆ อีกหลายแนวคิด หลักการที่ร่วมกันในกลุ่มแนวคิดนี้ได้แก่ :

การเรียนภาษาขึ้นอยู่กับพัฒนาการของสมองและส่วนต่างๆ ของสมองทำหน้าที่ของมันอย่างถูกต้อง ความบกพร่องทางภาษาด้านใดด้านหนึ่งเกิดจากสมองบางส่วนทำงานผิดปกติ การพัฒนาให้สมองทำหน้าที่ของมันได้อย่างปกตินั้นสามารถทำได้โดยการเรียนรู้ แต่ก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขและขีดจำกัดซึ่งแตกต่างกันไป

การเรียนภาษาเป็นไปตามลำดับขั้นตอนการพัฒนา ความบกพร่องทางภาษา บางครั้งอาจเกิดจากการเรียนรู้ภาษาที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งอาจแก้ไขได้

การเรียนภาษาเป็นกระบวนการ 2 ด้านคือ มีผู้รับและผู้ส่งสาร การส่งสาร (ข้อมูล) ที่ผิดพลาดอาจทำให้เกิดความผิดปกติในการพัฒนาทางภาษาได้ การฝึกทักษะในการประมวลข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง อาจช่วยแก้ไขความผิดปกติทางภาษาได้

การพัฒนาทางภาษาเป็นทักษะเชิงรู้คิดประเภทหนึ่ง ความบกพร่องของภาษา สะท้อนความบกพร่องทางความคิดและการเรียนรู้ การแก้ไขข้อบกพร่องนี้ บางครั้งสามารถกระทำได้ โดยการสอนทักษะในการคิด

ภาษาขึ้นกับกฎเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ ความผิดปกติทางภาษาอาจอธิบายได้ด้วยหลักการที่ว่าบุคคลนั้นไม่สามารถนำกฎทางภาษาไปใช้ในการเก็บรหัสและแปลรหัสของข้อมูล ซึ่งใช้สัญลักษณ์ภาษา วิธีแก้ไขความผิดปกติทางภาษาอาจทำได้โดยการสอนวิธีใช้กฎเกณฑ์ทางภาษาเหล่านั้น

ภาษากำเนิดขึ้นมาจากความต้องการสื่อสารเชิงสังคม คนที่บกพร่องทางภาษาจะสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกระบวนการเชิงสังคมที่เหมาะสม เป็นวิธีหนึ่งที่จะเอื้อต่อการแก้ไขความบกพร่องทางภาษา

สรุปสาเหตุความบกพร่องของภาษาในประเด็นต่างๆ สาเหตุส่วนใหญ่ที่เจอค่อนข้างเยอะและเห็นได้อย่างชัดเจน คือ ความบกพร่องทางด้านภาษาบางด้าน ปัญญาอ่อน ออทิสซึม สมาธิสั้นและไฮเปอร์แอ็กทีฟ สมอบางส่วนบกพร่อง สาเหตุรองที่พบเจอ คือ ความบกพร่องทางการได้ยิน ความบกพร่องทางการเห็น ความบกพร่องทางกายภาพอื่นๆ และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมและอารมณ์ คือ การถูกทอดทิ้งและถูกทำทารุณกรรม ปัญหาด้านพัฒนาการและปัญหาทางอารมณ์

4. ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยเกี่ยวกับด้านศิลปะเด็กและศิลปะกับภาษาในเด็กที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ทางการใช้ภาษา

4.1 พัฒนาการทางด้านศิลปะของเด็ก

ศิลปะกับภาษา ของ ศาสตราจารย์ ดร .ฟรานเซส อี . แอนเดอร์สัน ในเล็คเชอร์ บวรกิตติ . (2557: 20-24) ได้เขียนถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กไว้ว่า พัฒนาการทางศิลปะของเด็กนั้น เริ่มด้วยการขีด หรือขีดเขียน ต่อด้วยระยะเขียนเค้าร่างร่วมไปกับระยะส่งถ่ายศิลปะสู่ระยะสมจริง

พัฒนาการของเด็กทางศิลปะเริ่มเมื่อเด็กสื่อทัศนศิลป์ด้วยการขีดขีดหรือขีดเขียนบนทุกอย่างที่พบเห็นขวางหน้า เช่น แผ่นกระดาษ กำแพง พื้น ระยะต่อมาเป็นการเขียนเค้าร่าง ซึ่งร่วมเข้าไปรับกับระยะส่งถ่ายงานศิลปะที่เหมือนจริง

งานวิจัยด้านพัฒนาการทางศิลปะของเด็กเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเคลื่อนย้ายจากระยะพัฒนาการหนึ่งไปยังอีกระยะหนึ่ง เกิดขึ้นตามวิวัฒนาการสิ่งแวดล้อม และการเล่าเรียน เช่นเดียวกับการเจริญวัย

ความรู้ความเข้าใจพัฒนาการทางศิลปะของเด็กเป็นเรื่องสำคัญเพราะว่าจะช่วยในการวางแผนการสร้างประสบการณ์ทางศิลปะที่เหมาะสมนอกจากนั้นยังช่วยในการวางแผนสร้างประสบการณ์ทางศิลปะที่เหมาะสม นอกจากนั้นยังต้องรู้ถึงสภาพจิต ลำดับอายุ และกำลังกล้ามเนื้อของเด็ก รวมถึงข้อมูลด้านวัฒนธรรมในแหล่งพื้นที่อยู่อาศัยของเด็กน้อยด้วย

ภาพวาดของเด็กอาจจะสะท้อนสภาวะอารมณ์ ปัญหาการรับรู้ หรือการเรียนรู้ ลำดับอายุ และข้อจำกัดทางกายภาพ ซึ่งข้อมูลพื้นฐานทั่วไปจะบอกได้ ว่าช่วงอายุของเด็กที่เริ่มต้นการเขียนภาพ จิตเขียน การวาดสัญลักษณ์ตัวแทน หรือเส้นขอบพื้นและเส้นขอบฟ้าเป็นเช่นไร ดังนั้นเด็กระดับประถม 1 หรือ 2 ที่ยังไม่เลิกเขียนภาพจิตเขียนอาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายอย่าง เด็กที่ไม่เปลี่ยนผ่านสู่ระยะการ วาดเค้าร่างของบุคคล หรือ วัตถุสิ่งของ อาจชี้ถึงปัญหา เช่น ปัญญาอ่อน การถูกทำทารุณต่อร่างกาย การถูกทำร้ายทางเพศ ปัญหาการรับรู้หรือการเรียนรู้

เมื่อเด็กเข้าสู่วัยอายุประมาณ 2 ขวบ เด็กจะพัฒนาประสานสายตากับมือเพื่อหยิบจับเครื่อง เขียนวาดลงบนหน้ากระดาษอย่างไม่มี ความหมาย โดยไม่ได้เชื่อมโยง เส้นวาดบนแผ่นกระดาษกับการ ลากเส้นไปมา ที่เด็กมักจะเพลิดเพลินไปกับมัน

ประมาณ 6 เดือนต่อมา เด็กจะเริ่มควบคุมการขีดเขียนได้บ้าง เด็กจะรู้ถึงความสัมพันธ์ ระหว่างการขีดเขียนเหล่านี้กับการใช้เครื่องมือวาดเขียน

ตาราง 2 อายุพัฒนาการเขียนภาพจิตเขียน

โลเวนเฟลด์	แมคฟี	สะโลเม/มัวร์
18 เดือน – 4 ปี	2 – 7 ปี	2- 4 ปี
พออายุประมาณ 3 ขวบครึ่ง เด็กเริ่มตั้งชื่อให้ภาพชุดขีด จัดว่าเป็นงานขีดเขียนที่ควบคุมได้ บ้าง และเด็กได้เริ่มคิดเชิงสัญลักษณ์		
โลเวนเฟลด์	แมคฟี	สะโลเม/มัวร์
4 – 7 ปี	3 ปีครึ่ง – วัยผู้ใหญ่ (รวมระยะ การเขียนภาพเค้าร่าง)	4 – 7 ปี

การเขียนเค้าร่างกายมนุษย์เริ่มด้วยรูปทรงกลม มีเส้นตรงยื่นออกแสดงขา เท้า แขน

เมื่ออายุได้ 5 ปี เด็กจะวาดรูปสัญลักษณ์ของวัตถุสิ่งของได้ เช่น บ้าน ต้นไม้ ดวงอาทิตย์ นก ซึ่งเปลี่ยนรูปทรงอยู่เรื่อยๆ จนกระทั่งเด็กอายุประมาณ 7 ปี จึงได้ภาพสัญลักษณ์ที่คงที่ นั่นหมายความว่าเด็กได้พัฒนาเข้าสู่ระยะต่อไป

ในช่วงระยะก่อนเขียนภาพเค้าร่าง เด็กสามารถจำแนกคำและเรียนรู้การนับง่ายๆ แต่ยังไม่ สามารถอ่านเป็นประโยคได้จนกว่าจะเริ่มเขียนเส้นฐานและสามารถจัดวางวัตถุต่างๆ บนเส้นฐาน จึงบ่งชี้ได้ว่าเด็กได้พัฒนาด้านศิลปะเข้าสู่ระยะการเขียนเค้าร่าง

ในช่วงต้น เด็กจะเลือกสัปดาห์ตามใจชอบ การเลือกใช้สัปดาห์ถูกต้องจะเกิดขึ้นในระยะพัฒนาศิลปะการเขียนภาพกว้าง

วัสดุศิลปะอาจเป็นตัวจูงใจสนองความต้องการได้ แต่ส่วนใหญ่ตัวชิ้นวัสดุและประสบการณ์ความรู้สึกเป็นตัวจูงใจที่สูงกว่า สื่อวัสดุทางศิลปะที่มีอำนาจจูงใจสูงมากคือดินเหนียว เพราะมีผิวสัมผัสซึ่งเด็กสัมผัสจับต้องได้ ปรับแต่งรูปทรงและรูปลักษณะได้ง่าย

อื่นที่ใช้สร้างแรงจูงใจทางศิลปะแก่เด็กที่ได้ผล คือการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ เช่น วาดภาพในสนามเด็กเล่นหลังจากเพิ่งกลับจากสนามทันที จะกระตุ้นใจด้านศิลปะได้มาก ดังนั้นการให้เด็กมีประสบการณ์โดยตรงจึงเป็นวิธีที่ได้ผลในการเพิ่มแรงจูงใจทางศิลปะ และในวิชาอื่นๆ ด้วย

นอกจากประสบการณ์โดยตรงดังกล่าวแล้ว การถามเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่จะวาด จะกระตุ้น เด็กให้ตั้งใจทำงานและสามารถแสดงรายละเอียดต่างๆ เช่นเมื่อจะให้เด็กวาดภาพกิจกรรมในสนามเด็กเล่น เด็กจะตื่นตัวมากถ้าถามถึงสีของชิงช้า กระดานหก และอุปกรณ์บางชิ้นในสนาม หรือถามว่าผู้วาดชื่นชอบกิจกรรมในสนามอะไรมากที่สุด สีเสื้อของเด็กๆ ในสนาม หรือไปเล่นกับใครมา

ครูมีบทบาทให้ความช่วยเหลือและคอยสนับสนุน หลักสูตรศิลปะควรเป็นแบบที่ให้พหุสัมผัส และความสัมพันธ์กับโลก ส่วนด้านข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการศิลปะ ศัพท์ศิลปะ , ศิลปะ และเนื้อหาพื้นฐานการออกแบบนั้นเด็กไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องได้รับการถ่ายทอดโดยการสอนศิลปะ

นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรการเรียนศิลปะของเอกชนบางแห่ง ที่เริ่มสอนศิลปะตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับทักษะการสร้างงานศิลป์ แนวคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์

ตาราง 3 แสดงพัฒนาระยะขีดเขียนในช่วงอายุกำหนดของโลเวนเฟลด์ หรือแม็กฟี หรือสะโลเม / มัวร์

การขีดเขียนตามอารมณ์	ขีดตัวไปมาไม่เป็นรูปร่าง ทาบก่อนดินเหนียวอย่างไร้ความมุ่งหมาย
การขีดเขียนที่ควบคุมได้	ขีดเขียนซ้ำรูปแบบหลังจากรับรู้การเคลื่อนไหว - แนวนอน - แนวตั้ง - วงกลม ใช้วิธีต่างๆ ในการจับถือ การวาดเขียน, การป้ายสี บิดม้วน และปั้นดินเหนียว

ตาราง 3 (ต่อ)

การขีดเขียนส้อมตามอารมณ์	ขีดตัวไปมาไม่เป็นรูปร่าง ทาบก่อนดินเหนียวอย่างไร้ความมุ่งหมาย
ตั้งชื่อรอยขีดเขียน	ให้ชื่อรอยขีดเขียนและก่อนดินเหนียว ขากสีหนึ่งจากอีกสีหนึ่ง อาจให้ชื่อสีได้ถึง 5 สี อาจบอกรูปทรงได้ 2 แบบ จับคู่โดยอาศัยสี อาจเขียนลากตามรอบรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสได้ ส้อมใช้สีระบาย
อื่นๆ	อาจทำความสะอาดตามขั้นตอนได้ แบ่งปันได้ในบางครั้ง

เด็กพิการที่มีระดับสติปัญญาต่ำกว่า

ตามทฤษฎีของเฮนลีย์ เด็กพิการบางคนวาดภาพพรรณรูปลักษณะเกี่ยวกับอัตรา ไม่คำนึงถึงความเป็นจริงหรือน้อยมาก เป็นรูปแบบนามธรรม เด็กที่เรียนรู้ช้าจะได้รับประสบการณ์งานศิลปะมากกว่าเด็กปกติ 3 ถึง 4 เท่า ประสบการณ์นี้เป็นแนวที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป แต่เป็นนามธรรมที่ไร้เดียงสา นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของรูปร่างสัญลักษณ์ที่ผิดเพี้ยนและขาดรายละเอียดในงานศิลปะที่ทำโดยเด็กพัฒนาการล่าช้า

อายุพัฒนาระยะเขียนภาพเค้าร่าง

โรวินเฟลด์

7-9 ปี

แมคฟี

3 ปีครึ่ง-16 ปี

ละโลเม/มัวร์

6-10 ปี

ตาราง 4 แสดงระยะพัฒนาการเขียนภาพก่อนเข้าร่าง

งาน 2 มิติ	1. คำร่างของบุคคล-ตนเองหรือสมาชิกในครอบครัว ก. แสดงศีรษะ และเท้า (อายุ 5 ปี) ข. มีรายละเอียดของแขน ใบหน้า รวมอยู่ในภาพวาดรูปลักษณะ (6 ปี) ค. วาดส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ถูกต้องมากกว่ารู้จักชื่อ ง. รู้ชื่อของหน้าและร่างกาย 2. สัญลักษณ์ต้นไม้ บุคคล บ้าน และอื่นๆ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามแนวทิศระหว่างการพัฒนา 3. สีใช้ตามใจ ไม่เป็นสีจริงของวัตถุ 4. แสดงพื้นที่ ก. วัตถุในปริภูมิ ข. วัตถุถูกวางไม่เป็นที่ ค. วางรูปวัตถุตามอัตรา
งาน 3 มิติ	1. บ้นดินเป็นก้อนกลมได้ 2. บ้นดินเป็นรูปทรงแบนได้ 3. นำดิน 2 ชิ้นมาเชื่อมต่อเข้าด้วยกันได้ 4. สร้างชิ้นงานที่ตั้งได้โดยไม่ล้ม
ทักษะศิลปะ (5 ปี)	1. จับถือดินสอสีเขียนได้ถูกต้อง 2. จับถือพู่กันได้ถูกต้อง 3. จับถือกรรไกรได้ถูกต้อง 4. ถัดกระดาษตามแนวตรงได้ 5. ผสมสีได้ถูกต้อง 6. ตัดกาสิ่งของได้ แต่ ก. ไม่สามารถกำหนดปริมาณถูกต้อง ข. ทากาวไม่ทั่ว ค. ทากาวผิดด้านวัตถุ 7. บอกสีได้ ยกเว้น ก. สีเทา ข. สีสว่างและทึบ 8. มีความยุ่งยากในการระบุพื้นผิวเนียนเรียบ หนาบางและเส้นวาดต่างๆ
อื่นๆ	1. ทำงานเคียงคู่กัน และแบ่งปันสื่อวัสดุกับเพื่อนได้ แต่ร่วมทำงานชิ้นเดียวกันไม่ได้ 2. บอกได้ว่างานของตนเป็นอะไร 3. ทำตามลำดับคำสั่งได้ 4. ทำความสะอาดได้โดยไม่ต้องบอก 5. ตัดกระดาษด้วยกรรไกรได้ 6. ตัดผ้าบางอย่างด้วยกรรไกรได้

ในระยะเค้าร่าง เด็กจะเริ่มพัฒนาสัญลักษณ์หรือเค้าร่างดวงอาทิตย์ บ้าน คน และวัตถุสิ่งของ ภาพเส้นสัญลักษณ์เหล่านี้เป็นสากล และอาจมีรูปลักษณะปัจเจกเด็กวาดรูปเหล่านี้ซ้ำๆ จากสัญลักษณ์ วัตถุทางสายตา เช่น คน ต้นไม้ บ้าน ดวงอาทิตย์หรือดอกไม้ ในบริบทของเค้าร่าง” เด็กจะวาดรูปเหล่านี้ต่อเนื่องสม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลง

ขอบฟ้าและเส้นพื้น

เด็กทั่วไปจะวาดภาพที่มีเส้นพื้นและเส้นขอบฟ้าเมื่อเด็กอายุ 8 ปีขึ้นไป เมื่อเด็กแสดงรูปวัตถุ สิ่งของบนเส้นพื้นได้อย่างถูกต้อง นั้นแสดงว่าเด็กพร้อมที่จะอ่านรูปประโยคได้ เด็กมีความสนใจในการวาดรูป 2 มิติ ต่อไปสองสามปี กว่าที่จะเรียนรู้ว่าควรแสดงวัตถุสิ่งของเหล่านั้นในภาพ 3 มิติ รูปภาพ ที่มีเส้นพื้นสองเส้นเป็นความพยายามแสดงความลึกในภาพ

เด็กแสดงปริภูมิโดยสร้างรูปแบบพับกลับและภาพเอ็กซ์เรย์ เช่นเดียวกับการวาดมีเส้นพื้น วัตถุที่พับกลับขึ้นในภาพวาดจะปรากฏทางด้านข้างๆ หรือหัวกลับ เด็กอาจวาดภาพสองฝั่งถนนโดย วาดรูปบ้านที่อยู่ฝั่งด้านล่างของกระดากลับหัว อย่างไรก็ตาม ถ้าพับรูปตามแนวนอน บ้านเหล่านั้น จะกลับขึ้นถูกต้อง

บางครั้งเด็กจะพับวัตถุสิ่งของเพียงชิ้นเดียวในงานศิลปะของเขา อาจเป็นโต๊ะอาหารหรือโต๊ะ ริดผ้า เด็กทำแบบนี้เพราะ ต้องการแสดงว่ามีสิ่งของบนโต๊ะ และไม่เข้าใจว่าจะวาดภาพปริทัศน์สร้าง มุมมองใกล้เคียงได้อย่างไร เด็กเจตนาวาดวัตถุสิ่งของที่มีความสำคัญต่อเขา

ภาพแบบเอ็กซ์เรย์เป็นภาพพัฒนาการระยะเดียวกันนี้ เด็กอาจต้องการแสดงด้านในและด้าน นอกของวัตถุสิ่งของแต่ละชิ้น ภาพแบบเอ็กซ์เรย์ เป็นภาพโป่งใสแสดงด้านตัดเพื่อวัตถุประสงค์ ดังกล่าว

ผู้วาดอาจเพิ่มรายละเอียดของภาพเค้าร่างหรือละเส้นสัญลักษณ์บางส่วนซึ่งขึ้นอยู่กับความสำคัญ ของวัตถุแต่ละระยะนี้มีการใช้สีระบายค่อนข้างสม่ำเสมออย่างถูกต้องกับภาพวัตถุที่วาดมีเพียงบางกรณี ที่การใช้สีอาจแตกต่างบ้างเล็กน้อย เช่น ดอกไม้ใช้สีแดง พระอาทิตย์ใช้สีเหลือง ต้นไม้สีเขียว

ในช่วงท้ายของพัฒนาการระยะเขียนภาพเค้าร่าง เป็นช่วงที่เด็กเริ่มวาดรูปวัตถุสิ่งของตามที่ เห็นมากขึ้น แต่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของน้อยลง เด็กบางคนมีพัฒนาการทางศิลปะขั้นต้น ยังมีความสำคัญสำหรับเด็ก

เด็กบางคนมีพัฒนาการสภาพจิตต่างจากช่วงวัย ด้วยเหตุนี้เด็กบางคนในช่วงวัย 12 ปี อาจมี พัฒนาการสภาพจิตของเด็กอายุ 9 ปี จึงสร้างสรรค์งานศิลปะออกมาเท่ากับเด็กอายุ 9 ปี

เด็กพิการที่มีพัฒนาการศิลปะระยะเขียนเค้าร่าง

เด็กปัญญาอ่อนหรือมีภาวะทางอารมณ์ อาจไม่เลือกแสดงรูปคนในภาพวาดแต่ชอบสัตว์เลี้ยง นอกจากนั้นเด็กที่บกพร่องด้านสติปัญญา และพิการทางสายตาหรือการได้ยิน อาจสร้างสรรค์งานศิลปะ แบบเดียวกับงานศิลปะในระยะพัฒนาการเขียนเค้าร่าง แต่ก็อาจมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีลักษณะขึ้น กับการพัฒนาการทางศิลปะระยะอื่นๆ ด้วย

โลเวนเฟลด์	แมคฟี	สะโลเม/มัวร์
เริ่มระยะภาพสมจริง/ ระยะวัยเกาะกลุ่ม	ระยะวัฒนธรรม สมจริง	ระยะ เปลี่ยนถ่าย
9-12 ปี	6.5-16 ปี	9-15 ปี

พัฒนาการศิลปะของเด็กทั่วไปจากระยะเขียนเค้าร่าง (ระยะเปลี่ยนถ่ายของสะโลเมและมัวร์) ต่อกับระยะเริ่มเขียนภาพสมจริง/ระยะวัยเกาะกลุ่มของโลเวนเฟลด์ และบริตเทน ต่อกับระยะเริ่มเขียนภาพสมจริงของแมคฟี ที่อาศัยแบบประเพณีที่สะโลเม

พัฒนาการการเจริญเติบโตของเด็กระยะ นี้เป็นช่วงที่กลุ่มเพศเดียวกันมีความสำคัญ ความสนใจที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มเพศชายกับเพศหญิงปรากฏในงานศิลปะงานศิลปะของเด็กผู้ชาย แสดงเกี่ยวกับกีฬา อวกาศ และเรื่องราวที่นิยม เช่น แรมโบ้ นิินจาเต่า การเลือกวีรบุรุษของเด็กผู้ชาย เป็นการอ้างอิงถึงสภาพเพศชายแต่เป็นการ แสดงออกที่ปลอดภัย งานศิลปะของผู้หญิงแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับม้า /สัตว์ในเทพนิยาย งานสร้างสรรค์และองค์กรรมผู้หญิง พวกเขาหลีกเลี่ยงภาพแสดง ลักษณะเพศ ความนิยมรูปม้า รูปสัตว์ในเทพนิยายและใบหน้าสุนัขกับการถ่ายทอดที่ปลอดภัยสำหรับงานศิลปะของพวกเขา บทบาทด้านอาชีพมักเป็นเรื่องราวสาระสำคัญที่แสดงออกในงานศิลปะของทั้งเด็กผู้ชายและผู้หญิง

การวาดภาพจะแสดงรายละเอียดรูปร่างคนมากขึ้นกว่าระยะพัฒนาการที่แล้ว เช่น มีรายละเอียดเสื้อผ้าอาหารและแบบลายมากขึ้น เด็กมีความพยายามในการแสดงกิจกรรมความเคลื่อนไหว แต่ยังไม่ได้เรียนรู้วิธีแรงเงา การสร้างรูประยะใกล้ไกลและการบิดของแขนและขาตามข้อสี่ระยะ รูปร่างคนยังคงดูแข็งทื่อ และประกอบด้วยรูปทรงเรขาคณิตน้อยลง โดยมีการแสดงรูปลักษณะของอวัยวะร่างกาย และสิ่งของอื่นๆ ที่สมจริงมากขึ้นกว่าที่แสดงในระยะพัฒนาการเขียนภาพเค้าร่างและระยะพัฒนาการเขียนภาพสมจริงตามลำดับ มีการแสดงเส้นเค้าร่างต่อเนื่องบนผิวรูปร่างคน (ซึ่งตรงข้ามเส้นที่แสดงแยกโครงร่างเป็นส่วนๆ ในระยะพัฒนาการเขียนภาพเค้าร่าง) และมีการแสดงรูปร่างเอว ผอม และสะโพกที่แตกต่างกัน แต่ยังไม่เน้นรูปลักษณะ

มีการถ่ายทอดสีมากขึ้นโดยการเงาและการไล่ความอ่อนแก่ของสี ในระยะนี้เด็กคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและมีการสังเกตมากขึ้น ซึ่งความช่างสังเกตนี้เป็นแนวทางการถ่ายทอดที่แรงเงาและการไล่ความอ่อนแก่ของสี นอกจากนี้ มีการถ่ายทอดเชิงพื้นที่โดยการซ้อนรูปวัตถุสิ่งของ การลดขนาดพื้นแนวราบ จนถึงมุมมองทัศนมิติเส้นตรง รูปภาพโดยรวมมีการวาดที่ถูกต้องหลักและสมบูรณ์ และไม่ปรากฏเส้นแถบท้องฟ้าที่มูมบน หรือเส้นพื้นที่ด้านล่างของภาพที่มีพื้นที่ว่างระหว่างกัน และไม่มีการเขียนภาพแบบเอ็กซ์เรย์ การม้วนขึ้นหรือการพับกลับขึ้นเพื่อแสดงความสัมพันธ์วัตถุสิ่งของเชิงพื้นที่

ตาราง 5 แสดงการเติบโต / ชั้นเค้าร่าง : โลเวนเฟลด์ 7-9 ปี, แมคฟี 3.5-15 ปี, สะโลเม / มัวร์ 6-10 ปี

ภาพเค้าร่างมนุษย์ (2 มิติ)	1. เด็กพัฒนาเค้าร่างของตัวเอง 2. แสดงร่างกาย แขน ขา หรือเสื้อผ้าอาภรณ์ ก. ศีรษะและส่วนต่างๆ ของใบหน้า ข. รายละเอียดอื่นๆ 3. แสดงมุมมองด้านหน้า (บางครั้งด้านข้าง หรือผสมรวม) ส่วนใหญ่แสดง มุมมองด้านหน้าของรูปร่างมนุษย์ แต่ไม่ค่อยแสดงท่าทางปฏิสัมพันธ์กัน โดยตรง 4. ศีรษะกลมรี ดวงตาเป็นวงกลม 5. รูปร่างคนมีส่วนประกอบเป็นรูปทรงเรขาคณิตด้วย 6. เส้นวาดเค้าร่างแยกส่วนกัน 7. แขนและขาปราศจากข้อต่อ 8. รูปร่างคนไม่มีท่าทาง และแบนราบ เห็นท่าเคลื่อนไหวเล็กน้อย 9. สัดส่วนรูปร่างคนไม่ถูกต้อง
การถ่ายทอดเชิงพื้นที่ (2 มิติ)	1. วัตถุสิ่งของตั้งอยู่แนวเส้นขอบพื้น 2. มีเส้นขอบพื้น 2 เส้นในบางครั้ง 3. รูปร่างแบนราบ 4. ปรากฏเส้นขอบฟ้า ที่ด้านบนของรูปภาพ 5. การพลิกขึ้น หรือการพับภาพขึ้น 6. มีมุมมองผสมทั้งด้านบนและด้านล่างของวัตถุสิ่งของ 7. แสดงเรื่องราวของเหตุการณ์แตกต่างกัน หรือไล่เรียงกันตามเหตุการณ์ใน รูปภาพเดียวกัน 8. มีการถ่ายทอดแบบภาพเอ็กซ์เรย์ 9. โดยทั่วไปรูปภาพมีความตื้นเขิน
สี	1. มีการพัฒนาเค้าร่างเรื่องสี 2. มีความสัมพันธ์ของสีกับวัตถุสิ่งของอย่างตรงไปตรงมา
ทักษะทางศิลปะ	1. สามารถใช้ ก. อุปกรณ์ระบายสี ข. อุปกรณ์วาดภาพ ค. กรรไกร 2. ขึ้นดินด้วยกรรมวิธีเชื่อมต่อ 3. แลกเปลี่ยนการทำงานได้ดีขึ้น 4. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นกลุ่ม

ตาราง 6 แสดงการพัฒนาขั้นวัยเกาะกลุ่ม/ขั้นสมจริง (โลเวนเฟลด์ 9-12 ปี) ขั้นวัฒนธรรมสมจริง (แมคฟี 6.5-16 ปี), ขั้นเปลี่ยนถ่าย (สะโลเม่-มัวร์ 9-15 ปี)

ภาพเค้าร่างมนุษย์ (2 มิติ)	- มีรายละเอียดมากขึ้น - รูปทรงเรขาคณิตน้อยลง แสดงรูปทรงสมจริงแบบธรรมชาติมากขึ้นสำหรับส่วนต่างๆ ของร่างกาย - รายละเอียดของรูปร่างคนมากขึ้น - รายละเอียดของเสื้อผ้าอาภรณ์ (แบบลายและการตกแต่ง) - เส้นขอบชายเสื้อผ้า - ละเว้นการปิดรูป - รูปร่างคนแข็งทื่อ แสดงท่าทางเคลื่อนไหวเพียงเล็กน้อย - มีรูปเค้าร่างในสื่อสามมิติด้วย
การถ่ายทอดเชิงพื้นที่ (2 มิติ)	- มีรูปเรื่องราวอย่างเป็นระเบียบเต็มพื้นที่ระหว่างขอบฟ้าและขอบพื้น - แนวเส้นขอบพื้นหายไป - รูปร่างวัตถุสิ่งของทับซ้อนกัน - ยังแสดงรูปร่างวัตถุเกินจริงบ้างตามอารมณ์ที่มีต่อสิ่งนั้น
สี	- มีเค้าร่างเรื่องสัญลักษณ์สามัญทั่วไปน้อยลง - ความสัมพันธ์ของสีกับวัตถุมีความหลากหลายมากขึ้น (ใช้วิธีเรียงและการไล่สีอ่อนแก่)
หัวข้อเรื่องแตกต่างในงานของเด็กผู้ชายกับผู้หญิง	- สิ่งที่ปรากฏในงานของเด็กผู้หญิง - ผู้คนแสดงการยิ้มมากขึ้น - มีรายละเอียดเสื้อผ้าอาภรณ์มากขึ้น - มีวัตถุสิ่งของแสดงเรื่องราวสภาพแวดล้อมมากขึ้น - เรื่องแนวกีฬาน้อยลง - เรื่องแนวดนตรีและการเลี้ยงสัตว์ - เรื่องเกี่ยวกับม้า - สิ่งที่ปรากฏในงานของเด็กผู้ชาย - เรื่องเกี่ยวกับรถยนต์ - เรื่องแนวกีฬา - เรื่องแนวอวกาศและจรวด
ทักษะทางศิลปะ	- ผสมสีได้เอง - ใช้อุปกรณ์เครื่องมืองานไม้ได้พอสมควร - ใช้กระดาษทำงาน 3 มิติได้ - ยังคงใช้กรรมวิธีเชื่อมติดในงานปั้นดิน - ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ในกลุ่มเพศเดียวกัน

โลเวนเฟลด์	แมคฟี	สะโลเม/มัวร์
ระยะเลี่ยน	ระยะ	ระยะสมจริง
แบบธรรมชาติ	วัฒนธรรมสมจริง	
12-14 ปี	6.5-16 ปี	11 ปี ขึ้นไป

ในช่วงระยะพัฒนาการนี้เด็กหันเหคุณค่าทางวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมเพื่อนกับวัฒนธรรมครอบครัว งานศิลปะในขั้นนี้มีเด็กบางคนสามารถสร้างรูปภาพที่มีความสมจริงออกมาได้ เด็กส่วนใหญ่คิดวิเคราะห์ถึงความไม่เข้ากันระหว่างสิ่งที่เขาเห็นกับที่จะสามารถหรือไม่สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะที่แสดงความสมจริงได้งานศิลปะของนักเรียนคือการรวมสิ่งที่พวกเขาเห็นและรู้ถึงสิ่งนั้น เด็กถูกดึงให้เข้าหาวัฒนธรรมเพื่อนและหากไม่เข้ากลุ่มก็จะเป็น “คนโดดเดี่ยว” แยกตัวเข้าสู่โลกเพื่อฝันโดยลำพัง ในตอนนี้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นนามธรรมและสัญลักษณ์นิยม ผลลัพธ์ทางความเป็นศิลปะ และผลผลิตมีความสำคัญมากกว่ากระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะ

ความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงของแสงและบรรยากาศที่เกิดกับรูปวัตถุสิ่งของเป็นที่เข้าใจได้ในช่วงพัฒนาการนี้ รูปวัตถุสิ่งของและรูปร่างคนสัมพันธ์กันทางสัดส่วนที่ถูกต้อง และยังสามารถล้อกับสภาพแวดล้อมด้วย หลักการวัดและการสร้างมุมมองทัศนมิติเส้นตรง แนวโค้ง และการย่อส่วนใกล้ไกลถูกนำมาใช้อย่างเข้าใจ

การแสดงรูปร่างที่แตกต่างกันทางเพศ อายุ การแสดงออกทางใบหน้าตำแหน่งท่าทางและสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้ถูกถ่ายทอดด้วย เส้นถูกใช้เพื่อแสดงอารมณ์และความลึก ในภาพวาดรายละเอียดของเสื้อผ้าอาภรณ์รวมถึงรอยพับรอยย่นปรากฏให้เห็น

นอกจากนี้ งานศิลปะถูกใช้เพื่อถ่ายทอดความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมและการเมือง รวมถึงกิจกรรม ท่าทางและการแสดงออกเกินจริง เพื่อหวังผลทางความรู้สึกซึ่งและความขบขัน เป็นลักษณะเพิ่มเติมของงานศิลปะในขั้นพัฒนาการเขียนภาพสมจริง

งานศิลปะของคนที่พัฒนาการด้านศิลปะเลียนแบบธรรมชาติ

เฮนรี่ ให้แนวคิดว่ามีปัจจัยด้านการสำนึกแห่งตนมีอยู่มากในงานศิลปะของเด็กพิการ เด็กอาจวนกลับไปสู่รูปสัญลักษณ์และรูปร่างคนแบบแข็งทื่อและตายตัวบ่อยครั้งที่มีการผสมรวมของส่วนประกอบลักษณะของการเขียนภาพแบบเค้าร่างกับแบบเตรียมเค้าร่างไปพร้อมๆ กับการแสดงแบบสมจริงมากขึ้นในภาพวาดเดียวกันเด็กพิการอาจเปลี่ยนอารมณ์ได้มาก ซึ่งอาจเริ่มได้โดยการสำนึกแห่งตนที่มากขึ้นในส่วนงานศิลปะของพวกเขา ถ้าเด็กเหล่านี้อยู่ในชั้นเรียนศิลปะปกติอาจถูกเยาะเย้ยที่วาดภาพรูปคนแข็งทื่อ ซึ่งอาจเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงอายุ 11 ปี ขึ้นไป

เด็กที่มีความผิดปกติทางอารมณ์อาจสามารถวาดภาพแบบสมจริงได้เช่นเดียวกับเพื่อนๆ ที่ไม่มีความบกพร่อง แต่จะถดถอยสู่รูปแบบที่สะท้อนระดับภาวะอารมณ์ของเขา ซึ่งน่าจะตรงกับเด็กในระหว่างพัฒนาการเขียนภาพเค้าร่าง

เหนือระยะพัฒนาการเขียนภาพเลียนแบบธรรมชาติ – ระยะพัฒนาการศิลปะวัยรุ่น / ช่วงวัยแห่งพัฒนาการระยะเขียนภาพด้วยการตัดสินใจ

ตาราง 7 สรุประยะพัฒนาการศิลปะวัยรุ่น / ระยะการตัดสินใจ ระยะนี้คล้ายกับเขียนภาพเลียนแบบธรรมชาติ ทำให้เข้าใจเหตุผลที่แมคฟี และสะโลเมกับมัวร์ได้รวมกลุ่มพัฒนาการด้านศิลปะทั้งสองระยะของโลเวนเฟลด์เป็นขึ้นเดียวคือระยะพัฒนาการเขียนภาพวัฒนธรรมสมจริงและแบบสมจริง เนื่องจากว่านักศิลปกรรมบำบัดยังคงยึดระยะพัฒนาการของโลเวนเฟลด์สำหรับระยะพัฒนาการศิลปะของเด็กปกติ จึงรวมระยะพัฒนาการศิลปะวัยรุ่นไว้ในตารางที่ 7

ข้อมูลสรุปพัฒนาการด้านต่างๆ

ในตาราง 8 เป็นแผนภูมิแสดงระยะพัฒนาการด้านศิลปะที่กำหนด ให้เห็นความสัมพันธ์กันเอง และสัมพันธ์กับอายุช่วงวัยเด็กทั่วไป ตารางที่ 9 แสดงระยะพัฒนาการด้านศิลปะที่สัมพันธ์ต่อการตอบสนองในการทำงานศิลปะของเด็ก

ตาราง 7 แผนภูมิระยะพัฒนาการเขียนภาพเลียนแบบธรรมชาติ (12-14 ปี) หรือระยะพัฒนาการเขียนภาพวัฒนธรรมสมจริง (6.5-16 ปี) หรือระยะพัฒนาการเขียนภาพสมจริง (11 ปีขึ้นไป)

ภาพเค้าร่างมนุษย์ (2 มิติ)

1. ปรากฏส่วนข้อต่อ และท่าทางเคลื่อนไหว
2. สีหลากหลายขึ้นจากการไล่สีอ่อนแก่ การให้น้ำหนักสี และการแรเงา
3. บางครั้งแสดงลักษณะทางเพศเกินจริง
4. รูปร่างคนหลากหลายวัย
5. การ์ตูน และภาพล้อ
6. ทั้ง 5 ข้อปรากฏในสื่องาน 3 มิติด้วย

การถ่ายทอดเชิงพื้นที่ (2 มิติ)

1. เส้นพื้นหายไป
 2. เส้นขอบปรากฏ
 3. กรรมวิธีเขียนภาพมุมมองแบบทัศนมิติ
 4. ทัศนมิติหนึ่งจุดและสองจุด
 5. ภาพบรรยากาศสมจริง
-

ตาราง 7 (ต่อ)

งาน 3 มิติ

1. งานปั้นดินที่ใช้งานได้จริง
2. การสร้างรูปร่างคนด้วยดินปั้น ปูนปลาสเตอร์ และวาค

อื่นๆ

1. เน้นคุณภาพการตกแต่ง
 2. สนใจเรื่องความเพื่อฝัน
 3. ให้ความสำคัญกับเทคนิควิธีการทางศิลปะ
 4. ให้ความสำคัญกับผลผลิตของงาน
 5. วิพากวิจารณ์งานของตนเองมากขึ้น
-

ตาราง 8 ศิลปะวัยรุ่น:ยุคแห่งการตัดสินใจ 14 - ปี ยุควัฒนธรรมสมจริง 6 ปีครึ่ง - 16 ปี ยุคสมจริง 11 ปีขึ้นไป

งาน 2 มิติ

1. ภาพวาดมีลักษณะคล้ายงานของเด็กอายุ 12 ปี
2. ให้ความสำคัญต่อการมุ่งเพิ่มทักษะทางศิลปะ
3. ผู้เรียนรู้ทางสายตาจนชิน ให้ความสำคัญด้านการให้รายละเอียดต่างๆ ในงาน ซึ่งรวมถึง

แสงและเงา

4. ผู้เรียนรู้ทางสัมผัสจนชิน มุ่งเน้นด้านความประทับใจเรื่องเชิงอัตวิสัยมากกว่าเรื่องอื่น
 5. ช่วงระยะเวลาของสมาธิเพิ่มขึ้น
 6. เชี่ยวชาญด้านสื่อศิลปะต่างๆขึ้น
-

ตาราง 8 (ต่อ)

การนำเสนอพิเศษ งาน 2 มิติ

1. ผู้เรียนรู้ทางสายตาจนชิน มีความสนใจในการเรียนรู้ทัศนมิติแบบหนึ่งจุด สองจุด และสามจุดและแบบบรรยากาศ
2. ผู้เรียนรู้ทางสัมผัสจนชิน จะมีความประทับใจเชิงเรื่องราวอวัสัยบนพื้นฐานของอารมณ์ และจะบิดเบือนการนำเสนอเพื่อสนองต่อจุดมุ่งหมายด้านอวัสัย

รูปร่างมนุษย์ งาน 2 มิติ

1. ผู้เรียนรู้บางรายจะพยายามที่จะนำเสนอตามธรรมชาติซึ่งรวมถึงสัดส่วนและรายละเอียดกับการกระทำตามที่เห็น
2. ผู้เรียนรู้บางรายจะเพิ่มเติมแต่งเติมรายละเอียดเกินจริงเพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะบางอย่าง
3. การแสดงของผู้เรียนรู้บางรายจะเป็นแบบการ์ตูนและภาพล้อเพื่อสื่อความหมาย

ศิลปะกับการอ่าน

มีการเชื่อมโยงโดยตรงระหว่างระดับการพัฒนาด้านศิลปะของเด็กกับความสามารถของเด็กในการจดจำคำและและอ่านประโยคง่ายๆ โดเวนเฟลด์และบริเตน ให้สังเกตว่าสิ่งแรกที่เชื่อมโยงระหว่างศิลปะกับการอ่านเกิดขึ้นในขั้นตอนการขีดเขียนเมื่อเด็กเริ่มตั้งชื่อสัญลักษณ์ต่างๆ แสดงให้เห็นถึง การเชื่อมโยงระหว่างคำและสัญลักษณ์ต่างๆ สิ่งนี้อยู่ในช่วงพัฒนาการก่อนขีดเขียนอายุ 4-6 ปี ที่การจดจำคำเริ่มต้นขึ้น เมื่อเด็กวาดเส้นฐานในงานวาดรูปและภาพวาดของเขา เส้นฐานโดยทั่วไปมักเกิดในงานวาดรูปของเด็กในช่วงพัฒนาขั้นขีดเขียน เมื่ออายุ 6-7 ขวบ

ศิลปะเป็นแหล่งโอกาสที่ดีมากสำหรับผู้ที่กำลังฝึกทักษะการอ่าน บทเรียนศิลปะทุกขบทุกเป็น บทเรียนในการอ่านเพื่อความเข้าใจและรู้ศัพท์ เมื่อผู้เรียนอ่านประโยคและย่อหน้าต่างๆ ได้ เมื่อนั้น ประสบการณ์ทางศิลปะเขียนออกมา ออกมาในรูปแบบการสอนตนเองการชี้ นชมงานศิลปะสามารถเป็นหัวข้อผ่านสิ่งที่ทักษะการอ่านสอน ^(๔๐)ครูศิลปะหรือนักศิลปกรรมบำบัดต้องรู้ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับให้เด็กอ่านได้สามารถพัฒนาศิลปะแบบผสมผสานและประสบการณ์การอ่าน

มีแหล่งข้อมูลจำนวนมากที่สรุปทักษะพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นซึ่งต่อเนื่องกันตั้งแต่ระดับเตรียมอนุบาลจนถึงระดับมัธยม ทักษะพื้นฐานต่างๆ เหล่านี้มาจากคู่มือเวชกรรมการสอนการอ่าน ทักษะในระดับเริ่มอ่านมี 5 ด้านได้แก่ การรับรู้ที่มีอยู่เดิม /การไปคำ/การวิเคราะห์โครงสร้าง /คำศัพท์/ความเข้าใจ /และการอ่านออกเสียงและอ่านในใจ สิ่งที่ตามมาคือการทำลายทักษะต่างๆและประสบการณ์ศิลปะที่แนะนำบางประการ ที่ทำให้การเรียนรู้ทักษะนี้สะดวกสบายขึ้น

ระดับก่อนอ่านได้

ก. ความรับรู้ที่มีอยู่เดิม

รู้จักความเหมือนและความต่างในรูปภาพ เสียงและรูปทรงต่างๆ

แยกแยะความแตกต่างระหว่างสีและการผสมสี

รู้แนวคิดพื้นฐานเรื่อง ชาย-ขวา, ขึ้น-ลง, บน-ล่าง, บนสุด-ล่างสุด, ฯลฯ

แสดงช่วงเวลาความสนใจ 5 วินาทีหรือนานกว่านั้นจากการกระตุ้นทางโสตประสาทและการมองเห็น

แยกประเภทวัตถุและรูปภาพต่างๆตามหมวดหมู่

อภิปราย

ความเหมือนและความแตกต่างแทรกซึมผ่านการสนทนาได้ก่อนการเริ่มกิจกรรมทางศิลปะ หรือหลังจากที่กิจกรรมทางศิลปะเสร็จเรียบร้อยแล้ว

กิจกรรมทางศิลปะมากมายให้ความสำคัญกับสี การให้นิยามสีหลัก 3 สี และการผสมสีรอง ไม่เป็นเพียงแค่พื้นฐานสำหรับการพัฒนาทักษะก่อนการอ่านเท่านั้นแต่ยังเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ศิลปะ ด้วย คำแนะนำคือเด็กจะต้องตั้งชื่อสีและหาสีไปรอบๆ ห้อง เช่นให้หาวัตถุสี แดงทั้งหมดในห้องและ วัตถุสีน้ำเงินทั้งหมด ฯลฯ การอภิปรายประเภทนี้สามารถพัฒนาเป็นเกมหาสีได้ เช่นหาวัตถุสีน้ำเงิน ทั้งหมดในห้องบนโต๊ะ หรือในรูปภาพที่ให้เด็กดู นอกจากนั้น การเรียนการผนวกเอาเรื่องตำแหน่ง ของคำโดยให้เด็กแต่ละคนบอกว่าสีจะอยู่ที่ใดในภาพวาดหรือในห้อง เช่นส่วนสีน้ำเงินอยู่บนสี่เหลี่ยม จตุรัสสีแดง, สีเขียวจตุรัสสีน้ำเงินอยู่ข้างซ้ายของกระดานขาว ครูหรือนักศิลปกรรมบำบัดควรอ่าน คำสั่งให้เด็กๆ

หาสีที่หลากหลายในรูปแบบเกม กิจกรรมนี้ควรมอบการฝึกฝนหรือโอกาสให้เด็กได้พัฒนา ช่วงสมาธิของเขา

หลังจากการค้นพบสีเบื้องต้นและเกมหาสีแล้ว เด็กอาจจะมีส่วนร่วมในประสบการณ์การ วาดภาพที่ใช้สีหลัก เด็กจะสามารถค้นพบสีรองได้จากการใช้สีต่างๆการค้นพบนี้เป็นโอกาสดีให้ครู อภิปรายเรื่องการผสมสีรอง

ข. ทักษะการวิเคราะห์โครงสร้าง 2 แบบ

ข. 1 ระบุผ่านคำใบ้ในรูปภาพ”

อภิปราย

ทักษะนี้สามารถพัฒนาและเสริมสร้างได้ผ่านเกมฝึกการรับรู้ที่อาจรวมไปถึงการมองเห็นคำต่างๆ ที่เป็นคำใบ้เพื่อให้ระบุคำศัพท์เฉพาะได้ เช่น การใบ้ด้วยรูปภาพที่นำไปสู่คำว่า แอปเปิ้ล-เริ่มด้วยการใบ้ดีกว่าสิ่งนี้กินได้ แสดงรูปผลไม้ เช่น มันสีแดง (แสดงภาพสีแดง) และมันงอกออกมาจากต้นไม้ (แสดงรูปต้นไม้) ถ้าเด็กๆ ในกลุ่มวาดรูปร่างวัตถุได้ ให้ลองวาดภาพคำตอบปริศนาหรือคำตอบจากภาพ

ข. 2 ค้นหาเสียงสัมผัสในตัวอักษรและคำต่างๆ และรู้จักคำที่ใช้บ่อยด้วยการมองเห็น

อภิปราย

เด็กเล็กชอบบทกวี ชอบสร้างบทกวีและร้องหรือพูดบทกวีซ้ำๆ กระบวนการเรียนรู้ทางภาษาวีธีนี้สามารถก้าวไปอีกขั้นด้วยการกระตุ้นให้พัฒนาความคิดที่เป็นรูปร่างได้ หรือเขียนบทกวีตัวอย่าง

“หนึ่ง สอง ดิดกระดุมรองเท้า”

“มอญซ่อนผ้า ตะกร้าเขียวและเหลือง”

เด็กเล็กส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นในการอ่านและจะสนใจมากเมื่อได้ออกเสียงคำต่างๆ จากนิทานและหนังสือภาพ สัญลักษณ์ต่างๆ ที่พบเห็นได้ชุมชนและจากหลากหลายที่พบบ่อย ขึ้นแรกครูอาจวางหรือปะติดจากสิ่งของต่างๆ ที่พบบ่อยไว้ในห้อง เช่น บน โต๊ะ เก้าอี้ ประตู หน้าต่าง กระชก ฯลฯ หลังจากคำต่างๆ เหล่านี้ เชื่อมโยงกับวัตถุที่เป็นรูปธรรมแล้ว ให้เด็กเล็กบัตร์คำใบ้หนึ่งจากกองและให้วาดรูปที่สื่อถึงคำเหล่านั้นแทนการออกเสียง หรืออาจจะนำบัตรภาพที่เด็กวาดมากองรวมกันและจับคู่กับบัตรคำ กิจกรรมนี้สามารถทำได้เมื่อเด็กมีความสามารถทางศิลปะแล้ว และสามารถวาดสิ่งของต่างๆ ได้ หรืออายุ 5-6 ปี

ค. คำศัพท์

ความหมายที่อธิบายด้วยการพูดเกี่ยวกับสถานที่ ปริมาณ หน้าที่ และคำบรรยายต่างๆ แสดงให้เห็นความสามารถด้านการฟังรับรู้ภาษา

แสดงตัวตนของตนเองทางการพูด

บรรยายวัตถุและกิจกรรมต่างๆ ด้วยคำพูด

ติดป้ายวัตถุต่างๆ ที่พบบ่อย

อภิปราย

กิจกรรมทางศิลปะทุกอย่างคือโอกาสที่จะพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ต่างๆ และกิจกรรมแต่ละอย่างควรจะพิจารณาว่าสามารถเพิ่มความเข้าใจของเด็กเรื่องคำศัพท์พูดเกี่ยวกับการระบุปริมาณ หน้าที่ ตำแหน่ง และบรรยายได้หรือไม่

ตัวอย่างเช่น ควรเน้นคำที่เกี่ยวกับขนาดและคำ บอกตำแหน่งในกิจกรรมดินน้ำมัน กิจกรรมทางศิลปะในลักษณะนี้เช่นเดียวกับกิจกรรมทางศิลปะส่วนใหญ่ จะช่วยฝึกทักษะด้านการรับรู้ภาษา เพราะเด็กต้องทำตามคำสั่งพูดเนื่องจากวัสดุศิลป์ โดยเฉพาะดินน้ำมัน สร้างแรงจูงใจให้แก่เด็กในระดับนี้ได้เป็นอย่างมาก ดังนั้นการฝึกทักษะการฟังจึงเป็นไปได้สูงมาก แจกดินน้ำมันก้อนใหญ่ให้เด็กแต่ละคน หลังจากนั้นให้เด็กวางดินน้ำมันไว้ข้างหน้าตนเอง การทำตามทีละขั้นตอนตามที่ครูบอกเป็นเรื่องสำคัญ

หลังจากเด็กแต่ละคนทำเสร็จแล้ว ครูอภิปรายว่าพวกเขาได้ทำอะไรไปบ้างและให้เด็กแต่ละคนแสดงผลงานของตนเอง ครูสามารถให้เด็กคนหนึ่งอธิบายปากเปล่าเกี่ยวกับวิธีการปั้น และความรู้สึกเมื่อดินน้ำมันอยู่ในมือของเขากิจกรรมนี้จะทำได้ก็ต่อเมื่อเด็กพัฒนาจนปั้นหน้าตาได้แล้วเช่นกัน เด็กมีความสามารถระดับเด็กอายุ 5-6 ขวบทั่วไป

ตัวอย่างนี้ให้แนวคิดเกี่ยวกับทักษะด้านคำศัพท์ในระดับก่อนการอ่านว่าสามารถพัฒนาและสร้างเสริมผ่านกิจกรรมดินน้ำมันได้อย่างไร

ง. ความเข้าใจ

ให้ทำตามคำบอกปากเปล่าง่ายๆ

อภิปราย

กิจกรรมดินน้ำมันที่อธิบายข้างต้นเป็นตัวอย่างที่ดีเกี่ยวกับการให้โอกาสเด็กฝึกทำตามคำบอกปากเปล่าได้ทำความเข้าใจด้วยการทำความเข้าใจโดย

“เรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ให้เป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องสั้นๆ”

“นึกย้อนถึงคำบรรยายต่างๆ ในนิทานที่อ่านออกเสียง”

“ระบุเหตุการณ์ต่อเนื่องตามลำดับเวลาในนิทานรูปภาพ”

อภิปราย

มีกระบวนการเรียนรู้มากมายที่เรียกว่าทักษะที่นำมาซึ่งการนึกย้อนและลำดับเหตุการณ์ ทักษะสามารถพัฒนาได้ผ่านประสบการณ์ทางศิลปะจากการกระตุ้นความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับประสบการณ์ทางศิลปะ ดังต่อไปนี้

1. พิมพ์ (หรือตัดปะ) ข้อความจากนิทานสั้นของเหตุการณ์หลักหรือการกระทำต่างๆ ให้เด็กๆ วาดรูปการกระทำต่างๆ ที่คู่กันแต่ละเหตุการณ์หรือองค์ประกอบในนิทาน นำชิ้นส่วนที่พิมพ์และรูปภาพมาละปกันแบบสุ่ม จากนั้นให้เด็กๆ เรียงลำดับแต่ละชิ้นส่วนให้ถูกต้อง

2. บรรยายภาพตัวละคร และคำบรรยายประเภทอื่น (วัตถุจำเพาะ) มีความสำคัญมากที่สุดในการสร้างทักษะความเข้าใจ นิทานของเด็กๆ เต็มไปด้วยคำบรรยายเกี่ยวกับตัวละครที่มีสีสันสดใส แปลกประหลาด และเต็มไปด้วยจินตนาการรูปร่างคำบรรยายของสิ่งของหรือสิ่งมีชีวิตลักษณะนี้จากวรรณกรรมเด็ก อ่านให้เด็ก ฟังและให้เด็กวาด ระบายสี หรือเติมรายละเอียดหนึ่งสิ่งหรือมากกว่านั้นจากที่ครูบอก สิ่งๆ ที่เด็กๆ ชอบวาดคือ ไดโนเสาร์ สัตว์ประหลาดทุกชนิด ตัวการ์ตูน และตัวละครในนิทาน

3. การใช้งานศิลปะ กล่าวคือ ภาพวาดเป็นแบบวินิจัยบ่งชี้ว่าเด็กสามารถเข้าใจสิ่งที่ได้ยินหรือเห็นได้มากน้อยแค่ไหน การระบุเหตุการณ์ต่อเนื่องและรายละเอียดต่างๆ และแปลออกมาในรูปแบบของรูปวาดหรือภาพประกอบทำหน้าที่เป็นขั้นตอนที่สมบูรณ์ในการตรวจสอบความเข้าใจเนื่องจากกิจกรรมนั้นทำให้เด็กต้องตอบสนองด้วยการพูดหรือการเขียน

จ.การอ่านออกเสียง/การอ่านในใจ

“พิมพ์ลายตัวอักษรหรือคำต่างๆ ตามลำดับจากซ้ายไปขวา”

อภิปราย

มีกิจกรรมทางศิลปะต่างๆที่ทำให้เด็กได้ฝึกการลำดับเหตุการณ์อาจสร้างกิจกรรมการวาดรูปหรือระบายสีเพื่อให้เด็กเริ่มจากซ้ายมือของหน้ากระดาษและเลื่อนไปทางขวาเมื่อลงมือทำ

ถ้าเด็กสามารถวาดรูปคนหรือสิ่งของให้เป็นรูปร่างได้เขาจะสามารถวาดภาพจากประโยคสองสามคำง่ายๆ เช่น “เห็นคนกระโดด” “หมาเห่า” “เจ้าค้างคาว”

4.2 ทฤษฎีศิลปะกับภาษา ของ ศาสตราจารย์ ดร. ฟรานเซส อี. แอนเดอร์สัน

ในเล็คเชอร์ บวรกิตติ

ดร.ฟรานเซส อี. แอนเดอร์สัน เจ้าของบทความนี้ได้เสนอรูปแบบศิลปกรรมเชิงภาษาที่เปิดเผยความในใจของบุคคลที่ไม่สามารถหรือไม่ต้องการแสดงออกทางวาจา ศิลปกรรม ภาษาในบทบาททำนองเดียวกันกับทัศนศิลป์ที่แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ซึ่งมีปรัชญาลึกซึ้งที่ค่อนข้างยากที่จะทำความเข้าใจให้ถึงแก่นแท้ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาศึกษา

การเปรียบเทียบการอ่านกับการเขียน

การอ่าน เป็นกระบวนการถอดรหัสสัญลักษณ์ให้ความหมาย การเขียน เป็นกระบวนการสร้างรหัสสัญลักษณ์เส้น ตามความทรงจำจากที่เคยเห็นหรือได้ยิน

ในช่วงแรก การถอดรหัสคำออกเสียงหรือคำพูดอาศัยการเดาความ ต่อเมื่อคุ้นเสียงคำ จึงเกิดเป็นความหมาย การเขียนยุ่งยากกว่าเนื่องจากการผูกประโยคเป็นกระบวนการซับซ้อน ต้องอาศัยความจำตัวพยัญชนะและสระ การสะกดคำ , การประกอบรูปคำ การวางลำดับอักษร ลำดับคำ ช่องไฟ

ไวยากรณ์ การใช้ อักษรนำ การเว้นวรรค/การใช้เครื่องหมายตอน และการจัดลำดับความ ภาษาเขียนจึงต้องผ่านการเรียนรู้และการฝึกฝน แต่ส่วนใหญ่จะจดจำรูปแบบการเขียน โดยอาศัยประสบการณ์ เด็กประเภทเรียนรู้ยากมักหลีกเลี่ยงงานเขียน ทำให้พื้นฐานทักษะการขีดเขียนล่าช้า และมักเป็นตลอดไป

ศิลปะภาษากับทัศนศิลป์

ศิลปะภาษากับทัศนศิลป์เป็นของคู่กันตามธรรมชาติ จะเห็นได้ว่าในเด็กเล็กที่เริ่มแสดงออกตั้งแต่หัดกินอาหารเอง โดยเล่นสนุกกับการป้ายหัวแครอทบนแก้มและตามร่างกาย ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเคยมีประสบการณ์ที่ลูกน้อยวัยเตาะแตะใช้แท่งแทรมไฟกวาดตามผนังห้องหรือนำผ้าเหนียวปิดแผลไปติดตามบานประตูซึ่งเป็นศิลปะที่ไม่ใช่คำพูดแสดงว่า “คูชิ ฉันทำอะไรได้” เด็กพิเศษอาจแสดงออกแตกต่าง

กรณีเด็กเริ่มชุกชุกกับหัวแครอทและแท่งแทรมไฟปาก ถ้ามอบศิลปะวัสดุเช่น สี ดินสอให้เด็กก็จะขีดเขียนและเกิดความตระหนักการสร้างภาษาสัญลักษณ์ของเขา เด็กพิการที่พร้อมพัฒนาจะพยายามคัดลอกชื่อของตนเริ่มด้วยการลากเส้นขยุกขยิก และวาดรูปตัวเองออกมาคล้ายตัวแมงมุม เมื่อพัฒนาต่อไปจนเด็กรับรู้ความเกี่ยวข้องระหว่างคำพูดกับคำเขียน ก็จะผ่านระยะขีดเขียนขีดเขียนไปมาและวาดเป็นรูปร่างขึ้น ซึ่งเด็กจะเข้าใจว่านั่นคือสัญลักษณ์ที่แสดงตัวตนและโลกของเขา

เด็กพิการส่วนมากเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้อย่างสับสนและไร้ตรรกะ จึงสำคัญสำหรับผู้ที่ไม่อ่านไม่เก่งที่มักติดขัดอยู่กับการตีความถ้อยคำ แต่ภาพสามารถป้อนข้อมูลได้รวดเร็ว เด็กที่เข้าใจภาษาภาพเร็วอาจหลอกครูผู้สอนให้เข้าใจว่าตนเข้าใจจากการอ่าน แต่แท้จริงเขาเข้าใจเรื่องราวจากภาพทำนองเดียวกัน เด็กที่มีความจำทางการได้ยินจะสามารถจำคำอ่านของเด็กอื่นไปอ้างเป็นข้อความอ่านของตน ดังนั้น การรวมกิจกรรมศิลปะเข้ากับศิลปะภาษา จึงก่อพลังกระตุ้นการเคลื่อนไหวการวาดเขียนและกิจกรรมศิลปะอื่นๆ ซึ่งช่วยโยงระหว่างคำพูดและประสบการณ์ชีวิตกับการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ภาษาเขียน

เด็กที่มีอารมณ์อัดอั้นเบื่อน่ายง่ายและกลัวความล้มเหลว สามารถนำไปทำกิจกรรมเรียนรู้ในรูปแบบที่ไม่เหมือนในโรงเรียน จะเกิดความสุขและทำได้ เช่น เด็กที่บกพร่องด้านภาษา แทนที่จะให้ไปยืนหน้าชั้นเรียนเล่ากิจกรรมที่ทำให้ช่วงสุดสัปดาห์ ถ้าให้ไปผลิตตุ๊กตาติดบนจานกระดาษและอัดอัดเสียงพูดของตุ๊กตาลงในเทปเด็กจะพูดอย่างคล่องแคล่ว เปลี่ยนจากบุคลิกเด็กขี้อาย ขี้กลัวและไม่ค่อยพูด ไปเป็นผู้อภิปรายที่สามารถ

การจัดโปรแกรมละครให้กับกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ด้อยการเรียนรู้ โดยจัดให้เด็กกัมมันตภาพเกินที่เคลื่อนไหวคล่องแคล่วว่องไวแต่พูดตะกุกตะกักแสดงบทเป็นเต่าที่ต้องเดินและพูดช้ามากๆ และให้เด็กขี้อายที่มีปัญหาการพูดแสดงบทพญาอินทรีที่กล้าหาญและหยิ่งผยอง เด็กพิการทั้งสองแบบเล่นตามบทได้อย่างถูกต้อง และละทิ้งเอกลักษณ์ด้วยเฉพาะตัวเกือบหมดสิ้น

ในทำนองเดียว หากงานในชั้นเรียนที่จัดไม่ตึงเครียดแบบในห้องเรียนก็จะมีคำบรรยายากล้นน้อยลง การให้สร้างบทละครหุ่นจะน่าเบื่อน้อยกว่าให้เขียนรายงานเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านมีคำสะกดยาก การเขียนโคลงกลอนเกี่ยวกับรูปร่างวาฬ แม้ไม่ใช่บทเรียนศิลปะภาษาก็เป็นศิลปะ การอ่านและ การสะกดคำไม่สำคัญการวาดภาพการ์ตูนช่วยจูงใจเด็กมากกว่าให้สะกดคำในประโยค และเด็กพิการบางคนเชื่อว่าเป็นประสบการณ์ด้านการเขียนภาษา

ทัศนศิลป์สามารถเป็นตัวเร่งให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างภาระงานวิชาการกับความสำเร็จทางวิชาการ ในช่วงเวลานอกที่ไปพัฒนารังสรรค์กิจกรรม ศิลปะการใช้ภาษาอังกฤษศิลปะ เด็กจะค่อนข้างเต็มใจเพราะไม่ค่อยกลัวความล้มเหลวเนื่องจากไม่ได้เน้นที่ความถูกต้องของผลงาน แต่อยู่ที่การแสดงออก ด้านสร้างสรรค์และการเสี่ยงอย่างมีศิลปะ สำหรับเด็กบางคนที่ยอมเสี่ยงผลที่ได้ในบทเรียนศิลปะอาจนำไปสู่การยอมเสี่ยงมากขึ้นในอนาคตในการเรียนรู้แบบทั่วไปที่เคยหลีกเลี่ยงหรือหวาดกลัว

เอกลักษณ์การเรียนรู้ของเด็กพิการและศิลปะภาษา

เด็กพิเศษมีเอกลักษณ์การเรียนรู้ด้านศิลปะภาษา เฉพาะกลุ่มดังต่อไปนี้

เด็กปัญญาอ่อน จะรับรู้ข้อมูลได้ช้ามาก จึงต้องการการสอนและการฝึกซ้ำๆ นักเรียนปัญญาอ่อนระดับที่ยังเรียนรู้ได้ อาจคาดหวังว่าจะสามารถเรียนถึงระดับเกรด 2 ถึงเกรด 6 เมื่อจบมัธยมศึกษา จึงพอเพียงอ่านออกเขียนได้นักเรียนเหล่านี้ความทรงจำไม่ดีและไม่สามารถลงความเห็นหรือวางหลักเกณฑ์ทั่วไปได้ดี

การพัฒนาแนวคิดจึงเป็นเรื่องยากเพราะเด็กต้องเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การวาดภาพและการเขียนการ์ตูนแสดงกิจกรรมจะแสดงมูลสารได้ดีกว่าการใช้ศัพท์หัตถกรรมพูดได้แม้เด็กปัญญาอ่อนที่เรียนรู้ได้ยังใช้เวลานานมากในการศึกษาแนวคิดต่างๆ ที่อาจดูว่าไม่สมเหตุสมผล ผลดังเช่นที่ใช้เวลานานมากในการสร้างแสดงเรื่องราวชีวิตครอบครัวของหมีขั้วโลก สถานการณ์ชีวิตจริงของเด็กเหล่านี้สำรวจได้ผ่านทางศิลปะและภาษาเขียน

โดยให้โอกาสเขาพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตประจำวัน การแก้ปัญหา การอ่านออกเขียนได้และจินตนาการโดยไม่จำเป็นต้องทำกิจกรรมหรรษาแบบสร้างสรรค์หรือคิดเฟื่อง

เด็กปัญญาอ่อนที่ฝึกได้ยังมีน้อยคนที่สามารถเขียนแสดงความคิดได้เองแต่เมื่อให้รวมกลุ่มกับครูผู้สอนก็จะช่วยคล่องแนวความคิดให้ปะติดปะต่อเป็นเรื่องราวได้ นักเรียนบางคนอาจสมารถแสดงประสบการณ์ได้อย่างสมบูรณ์อย่างที่ครูเขียน

เด็กเรียนรู้อยาก คล้ายกับเด็กปัญญาอ่อนที่ยังสามารถเรียนรู้ได้ คือมีความจำไม่ดี ขาดทักษะการแก้ปัญหา มีความยากลำบากในการลงความเห็นสรุปการเรียนรู้จากสถานการณ์หนึ่งไปยังอีกสถานการณ์หนึ่ง และต้องการงานภาคปฏิบัติ ว้างขวางนักเรียนเหล่านี้จำนวนมากมีสายตาเสื่อมรุนแรงซึ่งรบกวนการเขียนและการวาดภาพในบางรายที่เห็นรูปร่างพื้นภาพไม่ชัดเจนทำให้ไม่สามารถบอกความหมายของภาพได้

ทางด้านการศิลปกรรม ครูผู้สอนอาจติดขัดกับเด็กเรียนรู้ยากซึ่งมีเวลาจำกัดแต่ไม่สามารถเข้าใจการออกแบบ นักเรียนป. ๖ ประเภทนี้มีความยากลำบากในการเรียนรู้จากแบบจำลองของครูศิลปะในห้องเรียน แต่อาจเรียนรู้ได้ดีจากการสอนแสดงกิจกรรมทีละขั้นตอน แม้บางครั้งต้องจำใจจำใจก่อนที่เขาจะสามารถลงมือทำได้ นอกจากนั้นยังมีเด็กสายตาไม่ดีที่ไม่ชอบงานศิลปะ แต่ชอบพูดสนทนา จึงควรเน้นการแสดงออก ทางศิลปะและกิจกรรมศิลปะภาษามากกว่าอิงด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ศิลป์ เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดความเบื่อหน่ายอีกด้วย

เด็กเรียนรู้ยากมักด้อยการอ่านการเขียน ทั้งๆที่เป็นเด็กฉลาด มักเกิดอารมณ์โมโหตัวเองว่าเป็นคนโง่ เกิดปัญหาด้านพฤติกรรม จึงต้องการการจูงใจ ในเรื่องนี้ ครูจะต้องหาวิธีการสอนใหม่ๆ เพื่อให้ได้ผล ซึ่งเป็นสิ่งท้าทาย

เด็กปัญหาด้านพฤติกรรม เด็กกลุ่มนี้เป็นพวกคือร้อน จะปฏิเสธกิจกรรมและอาจก่อความวุ่นวาย ส่วนใหญ่เป็นเด็กฉลาดเฉลียวปกติ ไม่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีปัญหาสำคัญอยู่ที่ขาดแรงจูงใจ ปรัชญาปฏิบัติที่ใช้ได้ผล คือ “คุมพฤติกรรมเป็นปฐม วิชาการเป็นทุติยะ ” นั่นคือเริ่มด้วยกิจกรรมในห้องเรียนด้วยงานศิลปะ ดนตรี การละเล่น และกิจกรรมสบายๆไม่เครียด ทำให้จิตใจผ่อนคลายจนกระทั่งนักเรียนคุ้นกับบรรยากาศห้องเรียน การใช้ศิลปะ /ศิลปะภาษาจะช่วยเด็กกลุ่มนี้ผ่านความเลื่องและประสบการณ์ที่สำเร็จไปสู่บรรยากาศที่เสริมสร้างการควบคุมตนเองและมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมอย่างเหมาะสม

เด็กพิการทางกาย เด็กประเภทนี้ต้องใช้อุปกรณ์การเรียนแบบ 3 มิติ และมีขนาดใหญ่จับถือได้สะดวก เช่น ก้อนดินเหนียว หรือมีตัวช่วยเช่น ดินสอหรือปากกัแบบพิเศษ คอมพิวเตอร์ สำหรับกรณีของเด็กจับถืออุปกรณ์เขียนหรือวาดไม่ได้ ให้เลือกรูปภาพจากนิตยสารหรือภาพถ่ายใช้แสดงแทนการเขียนการวาด

เด็กหูหนวกหรือหูตึง เด็กที่สูญเสียการได้ยินก่อนรู้จักภาษา จะเรียนรู้การเขียนได้ยาก หากเด็กได้เรียนรู้ภาษาสัญญาณแล้ว ยิ่งทำให้การเรียนรู้การเขียน ยากยิ่งขึ้น ทักษะศิลปะสามารถช่วยการเรียนรู้ภาษา เด็กที่สูญเสียการได้ยินหลังได้เรียนรู้ภาษาแล้วจะศึกษาทักษะการแสดงออกทางการเขียนได้ง่ายกว่า แต่ไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม การติดต่อระหว่างครูกับนักเรียนจะยุ่งยากมาก ถ้าครูผู้สอนไม่ได้ผ่านการฝึกติดต่อกับเด็กที่หูพิการ มาก่อน การสอนจำเป็นต้องดำเนินเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจนร่วมกับแนวทางจากการเห็น โดยใช้บทเรียนด้วยภาพเพื่อให้เข้าใจติดตามการสอน ทำให้การใช้ศิลปะภาษาในเด็กพิการทางการได้ยินเกิดความยุ่งยากมากแต่ก็เป็นความท้าทายแก่ทั้งนักเรียนและครูผู้สอน

เด็กพิการทางสายตา เด็กประเภทนี้สามารถร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ /ศิลปะภาษาที่ปรับให้เหมาะสม เช่น ใช้การปั้นดินเหนียวแทนการวาดเขียน การวาดภาพขาวดำขนาดใหญ่เพื่อให้มองเห็นได้ หลีกเลี่ยงการวาดภาพหลากสีและที่มีรายละเอียดมากซึ่งไม่เหมาะสมสำหรับเด็กประเภทนี้

4.3 ทฤษฎีพัฒนาการศิลปะ วิคเตอร์โลเวนเฟลด์ (Victor Lowenfeld)

ศรียา นิยมธรรม (2544: ออนไลน์) ได้เขียนเอาไว้เกี่ยวกับทฤษฎีของพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก โดยเขียนเอาไว้ดังนี้

ศิลปะจักเป็นภาษาของมนุษย์ในอีกลักษณะหนึ่งด้วยเหตุที่ศิลปะสามารถเป็นสื่อโยงความคิดความเข้าใจต่อกันของมนุษย์ได้ ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงทางภาษา การแสดงออกทางศิลปะมักจะแตกต่างกันออกไป ตามแนวจินตนาการและการสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล นักจิตวิทยาส่วนมากเชื่อกัน ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวและประจำตัวเชื่อกันว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวและประจำตัวสำหรับเด็ก ซึ่งจะพัฒนาการไปได้มากน้อยแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและโอกาสที่ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กจะจัดสรรส่งเสริมให้ความคิดสร้างสรรค์นี้จะส่ง ผลสะท้อนถึงเด็กในหลายๆ ด้าน เช่น ระดับความเชื่อมั่นในตนเองการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและสติปัญญา การแสดงออกเหล่านี้เราพอจะมองออกได้จากการวาดภาพระบายสี การปั้น เป็นต้น วิคเตอร์โลเวนเฟลด์ (Victor Lowenfeld) นักจิตวิทยาการศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้างานทางด้านศิลปะ ของเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง อายุตั้งแต่ 2 ปีครึ่งขึ้นไปให้เด็กวาดภาพด้วยสีเทียน จะสีอะไรก็ได้ พบว่าเด็กมีพัฒนาการในการวาดขีดเขียนเป็น 4 ขั้นด้วยกัน

1. ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) ประมาณอายุระหว่าง 2-4 ปี ขั้นนี้แบ่งระยะของการพัฒนาการได้ออกเป็น 4 ขั้นคือ

ก. Disordered Scribbling (2 ปี) การขีดเขียนยังสะเปะสะปะ กล่าวคือการขีดเขียนจะเป็นเส้นยุ่งเหยิง โดยปราศจากความหมาย ทั้งนี้เนื่องมาจากการประสานงานของกล้ามเนื้อยังไม่ดี เช่น การบังคับกล้ามเนื้อเล็กๆ ยังไม่ได้จะทดลองง่ายๆ โดยให้เด็กวัยนี้กำมือ แล้วให้เด็กยกนิ้วทีละนิ้ว หรือสองนิ้วก็ได้ เด็กจะทำไม่ได้ หรือลองให้เด็กชกเรา เด็กจะแยกแขนชกพร้อมๆ กันทั้ง 2 แขน เป็นต้น

ข. Longitudinal Scribbling ขั้นขีดเป็นเส้นยาวเด็กจะเคลื่อนแขนขีดได้เป็นเส้นแนวยาว ขีดเขียนซ้ำๆ หลายครั้ง ทั้งแนวตั้งและแนวนอน แสดงให้เห็นพัฒนาการทางกล้ามเนื้อว่าเด็กค่อยๆ ควบคุมกล้ามเนื้อของการเคลื่อนไหวของตนเองให้ดีขึ้น ระยะนี้เด็กจะเริ่มรู้สึกสนุกและสนใจเป็นครั้งแรก

ค. Circular Scribbling เป็นขั้นที่เด็กสามารถขีดลากเป็นเส้นวงกลมระยะนี้การประสานงานของกล้ามเนื้อ (Motor Coordination) ดีขึ้นการประสานงานของกล้ามเนื้อมือและสายตา (Eye-hand Coordination) ดีขึ้นเด็กสามารถขีดเส้น ซึ่งมีเค้าเป็นวงกลมเป็นวงกลมเป็นระยะเด็กเคลื่อนไหวได้ตลอดทั้งแขน

ง. Noming Scribbling ขึ้นให้ชื่อรอยขีดเขียน การขีดเขียนชักมีความหมายขึ้น เช่น จะวาดเป็นรูป น้อย พี่ พ่อ แม่ ซึ่งเป็นสิ่งอยู่ใกล้ตัวเด็ก ขณะขีดเขียนไปเด็กก็จะบรรยายไปด้วย ถ่ายทอดออกมาในรูปการขีดเขียนและความคิดคำนึงในภาพ พัฒนาการทั้ง 4 ระยะนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับเด็กแต่ละบุคคลไม่คงตัวเสมอไป เด็กที่มีพัฒนาการขึ้นเร็วจะถึงขั้น Noming Scribbling ก่อนซึ่งนับเป็นขั้นพัฒนาการที่สำคัญมากจากการใช้ความนึกคิดในการเคลื่อนไหวของเด็ก ทั้งๆ ที่ภาพนั้นจะไม่ใช่รูปร่างดังกล่าวเลย ซึ่งเด็กจะบรรลุถึงขั้นนี้เมื่อใกล้ 4 ขวบ

2. ขั้นเริ่มขีดเขียน (Pre-Schematic Stage) (4-7 ปี) เป็นระยะเริ่มต้นการขีดเขียนภาพอย่างมีความหมาย การขีดเขียนจะปรากฏเป็นรูปร่างขึ้น สัมพันธ์กับความจริงของโลกมากขึ้น มีความหมายกับเด็กมากขึ้น ซึ่งจะสังเกตได้จาก

- ก. คนที่วาดอาจเป็น พ่อ แม่ พี่ น้อง ตุ๊กตาที่รัก เป็นต้น
- ข. ชอบใช้สีที่สะดุดตาไม่คำนึงถึงความเป็นจริงตามธรรมชาติแล้วแต่สีไหนประทับใจ
- ค. ช่องไฟ (Space) ภายในภาพยังไม่เป็นระเบียบสิ่งที่เขียนมักกระจัดกระจาย
- ง. การออกแบบ (Design) ไม่ค่อยมีหรือไม่เอาเลย แล้วแต่นึกคิดหรือคิดว่าเป็นอย่างไรอย่างนี้

3. ขั้นขีดเขียน (Schematic Stage) (7-9 ปี) เป็นขั้นที่ขีดเขียนคล้ายของจริง และความเป็นจริงจะพิจารณาได้ตามลำดับดังนี้

ก. คน รูปที่ออกมาจะแสดงพอเป็นสัญลักษณ์ ถ้าวาดรูปคนเราอาจไม่รู้ว่าเป็นคนรูปคน และภาพที่ออกมาเป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น ส่วนใดที่เด็กเห็นว่าสำคัญ น่าสนใจที่จะวาดส่วนใหญ่เป็นพิเศษ ส่วนไหนที่ไม่สำคัญตัดทิ้งไปเลย ฉะนั้นเราจะเห็นเด็กวัยนี้วาดภาพส่วนต่างๆ ขาดหายไป เช่น ลำตัว ขา เท้า ฯลฯ ซึ่งไม่ใช่เรื่องประหลาดอะไรเลย บางทีอาจเป็นเด็กหัวโต ตาโต แขนโต ฯลฯ แล้วแต่เด็กจะให้ความสำคัญอะไรและบางทีในรูปหนึ่งจะย่ำหลายๆ อย่าง (ซ้ำกัน) ในภาพ

ข. การใช้สี ส่วนมากใช้สีตรงกับความจริง แต่มักใช้สีตลอด เช่น พระอาทิตย์ต้องสีแดงตลอด ท้องฟ้าต้องสีฟ้าตลอด ประสบการณ์ของเด็กจะทำให้ใช้สีได้ถูกต้อง และตรงกับความจริงขึ้น ถ้าใบไม้สดต้องสีเขียว ถ้าใบไม้แห้งต้องสีน้ำตาล เป็นต้น

ค. ช่องว่าง (Space) มีการใช้เส้นฐาน (Basic line) แล้วเขียนทุกอย่างสัมพันธ์กันบนเส้นฐาน เช่น วาดรูป คน สุนัข ต้นไม้ บ้าน อยู่บนเส้นเดียวกัน ภาพที่ออกมาจะเป็นแบบลำดับเหตุการณ์ ส่วนสูง ขนาด ยังไม่มีความสัมพันธ์กัน เช่น ดวงอาทิตย์ อยู่บนขอบของกระดาษ รูปคนที่อาจสูงถึงใกล้ขอบกระดาษ เป็นต้น

ง. งานออกแบบไม่ค่อยดี มักจะเขียนลักษณะที่ตนพอใจ

4. ขั้นวาดภาพของจริง (The Drawing Realism) (9-11 ปี) เป็นขั้นเริ่มต้นการขีดเขียนอย่างของจริงเนื่องจากระยะนี้ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ เด็กเริ่มรวมกลุ่มกัน โดยแยกชาย หญิง เด็กผู้ชายชอบผาดโผน เดินทางไกล เด็กผู้หญิงสนใจเครื่องแต่งตัวเพื่อแต่งตัวงานรื่นเริง ฉะนั้นการขีดเขียนจะแสดงออกในทำนองต่อไปนี้ คือ

ก. คน จะเน้นเรื่องเพศด้วยเครื่องแต่งตัว แต่กระด้างๆ

ข. สี ใช้ตามความเป็นจริง แต่อาจเพิ่มความรู้สึก เช่น บ้านคนจนอาจใช้สีมัวๆ บ้านคนรวยอาจใช้สีสดๆ มีชีวิตชีวา

ค. ช่องว่าง ทุกอย่างในช่องว่างเหลื่อมล้ำกันได้ เช่น ต้นไม้บังฟ้าได้ วาดฟ้าคลุมไปถึงดิน เส้นระดับ (Basic line) ค่อยๆ หายไป รูปผู้หญิงมักเล่นลวดลาย เครื่องแต่งกายมีดอกดวง รูปผู้ชายก็ต้องเป็นรูปคาบอวย การจัดวัตถุให้สัมพันธ์กันเป็นเรื่องสำคัญมากในระยะนี้ เพราะเป็น ระยะแรกของการพัฒนาการทางการรับรู้ทางสายตา ซึ่งจะนำไปสู่การวาดภาพสามมิติได้อีกต่อหนึ่ง

ง. การออกแบบ ประสบการณ์ของเด็กจะทำให้การออกแบบดีขึ้น เป็นธรรมชาติขึ้นรู้จักการวางหน้าที่ของวัตถุต่างๆ

5. ขั้นการใช้เหตุผล (The Stage of Reasoning) (11-12 ปี) ขั้นการใช้เหตุผล ระยะเข้าสู่วัยรุ่น เป็นระยะที่เด็กแสดงออกมาอย่างไม่รู้สึกตัว เช่น เอาบรรทัด ดินสอมาร่อนแล้วทำเสียงอย่างเครื่องบิน เป็นต้น เด็กจะทำอย่างเป็นอิสระ และสนุกสนาน ถ้าผู้ใหญ่ทำก็เท่ากับไม่เต็มบาท ถ้าพิจารณาจากขั้นนี้จะสังเกตว่า

ก. การวาดคน จะเห็นข้อต่อ ของคน ซึ่งเป็นระยะเด็กเริ่มค้นพบ เสื้อผ้าที่มีรอยพลั่วไหว มีรอยข่น รอยยับ คนแก่-เด็ก ต่างกันด้านสัดส่วนก็ใกล้ความจริงขึ้นมีรายละเอียดมากขึ้นแต่รายละเอียดที่จำเป็นเท่านั้นเน้นส่วนสำคัญที่เกินความจริง ขอบวาดตนเองแสดงความรู้สึกทางร่างกายมากกว่า คุณลักษณะภายนอก

ข. สี แบ่งเป็น 2 พวก พวกแรกจะใช้สีตามความเป็นจริง (Visually Minded) ส่วนอีกพวก (Non Visually Minded) มักใช้สีตามอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง เช่น ตอนเศร้าตอนมีความสุข มักแสดงออกโดยเน้นความสัมพันธ์ทางอารมณ์กับโลกภายนอกนับเป็นงานแสดงออกซึ่งการสร้างสรรค์งานทางศิลปะ

ค. ช่องว่างพวก Visually Minded รู้จักเส้นระดับ รูปเริ่มมี 3 มิติโดยการเน้นวัตถุเล็กลงตามลำดับ ระยะใกล้ไกล ส่วนพวก Non Visually Minded ไม่ค่อยใช้รูป 3 มิติ ขอบวาดภาพคนและมักเขียนโดยใช้ตนเองเป็นผู้แสดง สิ่งแวดล้อมจะเขียนเมื่อจำเป็นหรือเห็นว่าสำคัญเท่านั้น

ง. การออกแบบ พวก Visually Minded ชอบออกแบบทางสวยงาม พวก Non Visually Minded มองทางประโยชน์ อารมณ์แต่ทั้งนี้เป็นเพียงการเริ่มต้นเท่านั้น ยังไม่เข้าใจการออกแบบอย่างจริงจัง

จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ข้างต้น จะเห็นได้ว่า งานวิจัยเกี่ยวกับ พัฒนาการทางด้านภาษา ด้านความรู้ความเข้าใจภาษา การพัฒนาหนังสือภาพสำหรับเด็ก อายุ 5-6 ปี และในการพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษา ยังมีการศึกษาค้นคว้าน้อย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาประสิทธิภาพของ หนังสือภาพฝึกภาษาตามแนวทางทฤษฎี ศิลปะกับภาษาของ ศาสตราจารย์ ดร.ฟรานเซส อี. แอนเดอร์สัน ใน เลิศศิริร์ บวรกิตติ และทฤษฎีพัฒนาการด้านศิลปะเด็ก ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Victor Lowenfeld) โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาทักษะภาษาของเด็กหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา โดยผ่านการจัด กิจกรรม และยังเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน นักกิจกรรมบำบัด ผู้ปกครอง และผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง ด้านพัฒนาการทางด้านภาษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางภาษา ได้นำไปใช้ส่งเสริมพัฒนาการ เด็กที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษาต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา ครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา ที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน ของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ บ้าน คิด ผืน อายุ 6-7 ปี จำนวนทั้งหมด 5 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา ที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อนของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ บ้าน คิด ผืน จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การเลือก ดังนี้

1. ได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์ ว่าเป็นเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางการใช้ภาษา
2. ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน
3. มีปัญหาด้านการพูด
4. ผู้ปกครองยินยอมในการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. หนังสือภาพฝึกภาษา
2. แบบประเมินคุณภาพหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
3. แบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา สำหรับเด็ก 6-7 ปี
4. แบบสังเกตพฤติกรรมเด็กรายบุคคลระหว่างกิจกรรม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. การสร้างหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางการใช้ภาษา

1.1 ศึกษาความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 ศึกษาข้อมูลหนังสือสำหรับเด็กที่มีอยู่ในท้องตลาด ในประเด็นทางการออกแบบความเหมาะสมกับวัย คุณลักษณะเฉพาะด้าน ฯลฯ

1.3 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหนังสือประกอบภาพสำหรับเด็ก

1.4 ปรึกษาอาจารย์ควบคุมปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างสื่อสำหรับเด็ก และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

1.5 กำหนดเค้าโครงเรื่องประกอบหนังสือภาพฝึกภาษารูปแบบ : หนังสือภาพฝึกภาษาขนาด 20x20 cm. จำนวน 14 หน้ารวมปกพิมพ์ 4 สี ทั้งเล่ม เพิ่มเทคนิคตัดกระดาษตามรูป ภาพประกอบภาพวาดการ์ตูนสัตว์โลก เนื้อหา : ฝึกอ่านคำและการออกเสียงจากภาพ

1.6 ดำเนินการออกแบบภาพประกอบและรูปเล่มรวมถึงองค์ประกอบต่างๆ ภายในเล่ม

วิธีการหาคุณภาพของหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางการใช้ภาษา

ภาษา

1. นำหนังสือภาพฝึกภาษา ปรึกษา ผศ. ดร. เลิศศิริ บวรกิตติ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ก่อนนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา เพื่อหาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาจุดประสงค์

2. นำหนังสือภาพฝึกภาษา ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ปรับปรุงแก้ไขหนังสือภาพฝึกภาษา ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ

ดร.อิทธิพัทธ์ วิจิตสถิตรัตน์ อาจารย์ประจำสาขาศิลปศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์วันทร รามสูต

นักจิตวิทยาพัฒนาการ ผู้เชี่ยวชาญกระตุ้น

พัฒนาการเด็ก จิตเวชเด็กและวัยรุ่น

รพ. สมิติเวชศรีราชา และ รพ.เสรีรักษ์

อาจารย์พรพิตร สกุนา

หัวหน้ากลุ่มการเรียนรู้สาระภาษาไทย

โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ)

3. นำหนังสือภาพฝึกภาษาที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ซึ่งผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมีการแก้ไขปรับปรุงดังนี้

3.1 ตรวจสอบคำอ่านให้ถูกต้องทั้งการสะกดคำและให้ตรงตามพจนานุกรม ทั้งไทยและอังกฤษ

3.2 ควรใช้ภาพฉากหลังให้สอดคล้องกับลักษณะที่อยู่อาศัยของสัตว์แต่ละชนิด

- 3.3 ควรแสดงอวัยวะที่เป็นลักษณะเด่นของสัตว์แต่ละชนิดออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน
- 3.4 ควรใช้สีที่มีความเหมาะสมกับวัยของกลุ่มทดลองเพื่อดึงดูดความสนใจ
- 3.5 ควรเลือกใช้สัตว์ที่เด็กชื่นชอบ

2. การสร้างแบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา สำหรับเด็ก 6-7 ปี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา ดังนี้

- 2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการประเมินพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา สำหรับเด็ก 6-7 ปี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา
- 2.2 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา โดยแบบทดสอบทั้งหมดมี 10 ข้อ

วิธีการหาคุณภาพของแบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา

1. นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องกับจุดประสงค์ จำนวน 2 ท่าน คือ

อาจารย์วรินทร์ รามสูต อาจารย์พรพิตร สกุนา	นักจิตวิทยาพัฒนาการ ผู้เชี่ยวชาญกระตุ้นพัฒนาการเด็ก จิตเวชเด็กและวัยรุ่น รพ. สมิติเวชศรีราชา และ รพ. เสรีรักษ์ หัวหน้ากลุ่มการเรียนรู้สาระภาษาไทย โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ)
--	---
2. ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นและให้คะแนนประเมิน แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินกับจุดประสงค์ IOC มากกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2526: 89) จากการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญค่า IOC ของแบบประเมินเท่ากับ 0.92-1.00 ได้ข้อสอบที่คัดเลือก 12 ข้อ
3. แบบประเมินผ่านการทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ซึ่งผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมีการแก้ไขปรับปรุงดังนี้
 - 3.1 ควรใช้ประโยคที่เด็กเข้าใจและสามารถพูดตามได้
 - 3.2 การใช้เสียงร้องของสัตว์แต่ละชนิดมาเป็นคำช่วยที่ใช้ในการออกเสียงของเด็ก ควรเพิ่มชื่อของสัตว์ชนิดนั้นเข้าไปด้วยเพื่อให้เด็กได้ทราบว่านี่คือเสียงร้องของสัตว์ชนิดนั้นๆ
 - 3.3 คำบางคำยากเกินไป เช่น อวัยวะ
 - 3.4 การใช้ประโยคควรให้สอดคล้องกับอวัยวะของสัตว์
 - 3.5 ควรเพิ่มการฝึกให้ออกเสียง สั้น ยาว กระซิบ ตะโกน

4. นำแบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาที่ปรับปรุงไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการทดสอบดังนี้

4.1 จัดเตรียมสถานที่สำหรับทดสอบเป็นรายบุคคล

4.2 ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก

4.3 ดำเนินกิจกรรม 30 นาที แล้วทดสอบหลังเรียน โดยวิธีการตามแบบทดสอบ 2 ข้อ

4.4 เกณฑ์การให้คะแนน 2 ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ 1 ปฏิบัติได้บ้าง 0 ไม่สามารถปฏิบัติได้

วิธีการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ใช้เวลาคนละ 30 นาที ระหว่างวันที่ 16-23 มกราคม 2559 โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างเด็กที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ ที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน ของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ บ้าน คิด ฝัน อายุ 6-7 ปี จำนวน 5 คน
2. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กและผู้ปกครองเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการกิจกรรมการทดลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
4. เมื่อดำเนินการกิจกรรมการสอนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการทดสอบ โดยใช้แบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา
5. นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินทำการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติดังนี้

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินหนังสือภาพฝึกภาษา โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2521: 36)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

$\bar{x}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
$\sum x$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
n	แทน จำนวนผู้เข้าร่วม

นำข้อมูลจากข้อที่ 1 มาหาค่าเฉลี่ย ของแต่ละข้อแต่ละด้านมาเปรียบเทียบอันดับ แปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.5-5.00	ดีมาก หมายถึง ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.5-4.49	ดี หมายถึง ตรงกับความคิดของท่านมาก
ค่าเฉลี่ย 2.5-3.49	ปานกลาง หมายถึง ก่อนข้างจะตรงกับความคิดของท่านบ้าง
ค่าเฉลี่ย 1.5-2.49	ต้องปรับปรุง หมายถึง ไม่ตรงกับความคิดของท่าน
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	ใช้ไม่ได้ หมายถึง ไม่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

2. หาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ โดยใช้ดัชนีความ สอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับ จุดประสงค์ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526: 89) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

R แทน คะแนนผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. หาค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521: 36)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

การแปลผลระดับพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาโดยใช้เกณฑ์การแปลผล 3 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติได้บ้าง

ระดับคะแนน 0 หมายถึง ไม่สามารถปฏิบัติได้

4. ส่วนที่เป็นข้อมูลปลายเปิดทำการวิเคราะห์เป็นความเรียง

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) เพื่อพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน โดยในขั้นตอนแรกผู้วิจัยทำการสร้างและพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษา ขั้นตอนที่ 2 เป็นกระบวนการทดลองใช้หนังสือภาพฝึกภาษา โดยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น เด็กที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา อายุ 6-7 ปี จำนวน 5 คน ของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ บ้าน คัด ผืน และผู้วิจัยได้นำหนังสือภาพฝึกภาษาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการประเมินคุณภาพของหนังสือ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา

1.1 ลักษณะของหนังสือภาพฝึกภาษา ที่พัฒนาโดยผู้วิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษา โดยหนังสือภาพมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาหนังสือฝึกภาษาขึ้นมา 1 เล่ม เรื่องสัตว์โลกน่ารัก เนื้อหามุ่งเน้นความเพลิดเพลิน ความรู้ความบันเทิงทางด้านภาษาและภาพประกอบ เด็กจะเพลิดเพลินกับการออกเสียงเรียกชื่อคำที่มีความสอดคล้องกับภาพ และยังต้องคุ้นกับลูกเล่นที่อยู่ภายในเล่ม ซึ่งจะนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจของคำและภาษา โดยใช้ภาพเป็นสื่อในการเสริมสร้างทักษะในการออกเสียงในลักษณะของการฝึกการพูดและการออกเสียง

ลักษณะรูปเล่ม หนังสือออกแบบให้มีความเหมาะสมกับเด็ก โดยมีขนาด 20x20 เซนติเมตร มีจำนวนหน้าทั้งสิ้น 14 หน้ารวมปก ภาพประกอบภายในเล่มมี 12 ภาพ

ลักษณะการจัดภาพ เป็นภาพวาดสีเหมือนจริง ประกอบด้วยภาพปกหน้าและภาพประกอบเนื้อหาภายในเล่มทั้งหมด 12 ภาพ ภาพประกอบเนื้อเรื่องสัมพันธ์กับชื่อของสัตว์ เน้น ความสวยงามเหมาะสมกับเด็กวัย 6-7 ปี สร้างเสริมทักษะของเด็กในช่วงวัยนี้

ลักษณะภาษา ภาษาหรือคำที่ใช้เป็นคำง่ายที่ใช้เรียกชื่อสัตว์ ดำเนินไปตามภาพที่นำเสนอ เข้าใจง่าย ชัดเจน และสร้างความเพลิดเพลินทำให้เด็กสนุกกับการเรียนรู้

1.2 การประเมินหนังสือภาพฝึกภาษา “เรื่องสัตว์โลกน่ารัก”

นำหนังสือภาพฝึกภาษา “เรื่องสัตว์โลกน่ารัก” ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการเด็ก 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อการเรียนรู้ 1 ท่าน ได้พิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขผลการพิจารณาปรากฏว่า

1.2.1 ความเหมาะสมของหนังสือ ภาพฝึกภาษา อาจารย์ว รินทร์ รามสูต ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาพัฒนาการเฉพาะทางกระตุ้นพัฒนาการเด็ก พิจารณาเห็นว่าหนังสือภาพฝึกภาษา มีการออกแบบที่สามารถดึงดูดความน่าสนใจแก่เด็กได้ ขนาดเล่มเหมาะสมกับเด็กในวัย 6-7 ปี ใช้เทคนิคในการออกแบบมีความน่าสนใจ ในส่วนของเนื้อหา มีความสอดคล้องกับความ เป็นจริง เหมาะสมกับวัยของเด็ก 6-7 ปี สามารถเสริมทักษะและเพิ่มความสนใจในการเรียนรู้ของเด็กได้ดียิ่ง การจัดวางภาพสร้างความน่าสนใจและดึงดูดใจให้เด็กเพลินเพลินต่อการเรียนรู้ ภาพสื่อสารเข้าใจง่ายและมีความชัดเจน ลักษณะการใช้ภาษา มีความชัดเจน อ่านง่าย เข้าใจง่าย ภาษามีความเหมาะสมกับวัย การจัดวางภาพมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และนอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังให้คำแนะนำ เพื่อนำมาปรับปรุงเพิ่มเติมในส่วนของการนำเสนอลักษณะเด่นของอวัยวะของสัตว์เพื่อให้เด็กได้รับรู้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น แนะนำในส่วนของการฝึกการใช้เสียงของเด็ก ได้เพิ่มเติมในส่วนของภาพบรรยากาศหรือลักษณะที่อยู่อาศัยของสัตว์แต่ละชนิด และได้เพิ่มเติมในส่วนของการฝึกที่จะกระตุ้นให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทางภาษาในส่วนของการกระตุ้นให้เด็กกล้าที่จะออกเสียงและปฏิบัติตามคำสั่งได้

1.2.2 อาจารย์พรพิตร สุกุณา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา ได้พิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้องของหนังสือภาพฝึกภาษา พิจารณาเห็นว่ารูปเล่มของหนังสือมีความน่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ขนาดเล่มมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก ขนาดของตัวอักษรมีความชัดเจน ในส่วนของเนื้อหา นำเสนอสอดคล้องกับความเป็นจริง ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เหมาะกับวัยสามารถเพิ่มความสนใจให้แก่เด็กทำให้เด็กเพลินเพลินและสนุกกับการเรียนรู้ ลักษณะการใช้ภาพประกอบ มีมีสีสันสวยงามและแสดงลักษณะของสัตว์แต่ละชนิดได้อย่างชัดเจน ภาพสื่อสารเข้าใจง่าย จัดวางภาพได้อย่างเหมาะสม ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก และผู้เชี่ยวชาญยังให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงเพิ่มเติมในส่วนของการเพิ่มลักษณะที่อยู่อาศัยของสัตว์แต่ละชนิด และความถูกต้องของสำนวนการใช้ภาษา และอักษรการพิมพ์ที่ถูกต้อง s

1.2.3 ดร.อิทธิพัทธ์ วิจิตสถิตรัตน์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อการเรียนรู้ ได้พิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้องของหนังสือภาพฝึกภาษา ลักษณะรูปเล่ม มีความน่าสนใจและสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ ขนาดของเล่มมีความเหมาะสมเป็นอย่างดี สำหรับเด็กวัย 6-7 ปี จำนวน

หน้าของหนังสือมีความเหมาะสมกับเด็กพิเศษของกลุ่มทดลอง ตัวอักษรมีความชัดเจนและ มีความเหมาะสมตัวอักษรชวนให้เด็กอ่าน มีเทคนิคการสร้างความสนใจแก่เด็กได้ดี ลักษณะการนำเสนอของเนื้อหา มีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เหมาะสมกับวัยของเด็ก สามารถเสริมทักษะทางภาษาให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี ลักษณะการจัดวางภาพ ภาพ มีความสัมพันธ์กับคำสื่อได้อย่างชัดเจน ภาพประกอบสื่อได้ดี รังประโยชน์เข้าใจง่าย จั ดวางภาพเป็นระเบียบ เรียบร้อย ลักษณะการใช้ภาษา ภาษามีความชัดเจน น่าอ่านเข้าใจได้ง่าย เหมาะสมกับวัย ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงเพิ่มเติมในส่วนของความชัดเจนของภาพสัตว์ ลักษณะการใช้สีที่มีความเหมาะสม และชัดเจนเพื่อสร้างให้เด็กเกิดความน่าสนใจ โดยนำเสนอเป็นตอนๆ ดังนี้

ผลการประเมินคุณภาพหนังสือฝึกภาษา “เรื่องสัตว์โลกน่ารัก” ของผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ

ตาราง 9 แสดงคุณภาพหนังสือภาพฝึกภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ข้อความในการประเมิน	ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	ต้องปรับปรุง (2)	ใช้ไม่ได้ (1)	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$
ลักษณะการจัดรูปเล่ม						
1. รูปเล่มภายนอกดึงดูดความสนใจ	3	-	-	-	-	5.00
2. ขนาดของหนังสือสามารถจับถือได้สะดวก	3	-	-	-	-	5.00
3. ความหนาของหนังสือมีความเหมาะสม	3	-	-	-	-	5.00
4. ความแข็งแรงคงทนของเล่ม	3	-	-	-	-	5.00
5. ความชัดเจนของอักษร	3	-	-	-	-	5.00
6. ความเหมาะสมของขนาดอักษร	3	-	-	-	-	5.00
7. ลักษณะตัวอักษรชวนอ่าน	3	-	-	-	-	5.00
8. ใช้เทคนิคการออกแบบมีความน่าสนใจ	3	-	-	-	-	5.00
ระดับคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$						5.00
ลักษณะเนื้อหา						
1. เนื้อหาถูกต้องตรงกับความเป็นจริง	2	-	1	-	-	4.33
2. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	1	2	-	-	-	4.33
3. เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	3	-	-	-	-	5.00
4. ความยาวของเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	2	1	-	-	-	4.67
5. สามารถเสริมทักษะและความเข้าใจสำหรับผู้อ่าน	1	2	-	-	-	4.33
6. ให้ความสนุกเพลิดเพลิน	2	1	-	-	-	4.67
ระดับคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$						4.56

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อความในการประเมิน	ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	ต้องปรับปรุง (2)	ใช้ไม่ได้ (1)	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$
ลักษณะการจัดภาพ						
1. ภาพปกมีสีสันสวยงามสามารถดึงดูดความสนใจ	3	-	-	-	-	5.00
2. ภาพประกอบสามารถแสดงความสัมพันธ์กับคำ	2	-	1	-	-	4.33
3. ภาพประกอบมีความสวยงามชัดเจน	1	1	1	-	-	4.00
4. ลักษณะภาพมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	1	1	1	-	-	4.00
5. ภาพประกอบดูเข้าใจง่าย	1	1	1	-	-	4.00
6. การจัดภาพเป็นระเบียบเรียบร้อย	2	1	-	-	-	4.67
ระดับคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$						4.33
ลักษณะภาษาที่ใช้						
1. ภาษาที่ใช้ชัดเจนน่าอ่านและเข้าใจง่าย	2	1	-	-	-	4.67
2. ภาษาสำนวนเหมาะสมกับวัย	2	1	-	-	-	4.67
3. ข้อเรื่องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	3	-	-	-	-	5.00
4. ภาษาที่ใช้ตรงกับชื่อภาพ	3	-	-	-	-	5.00
ระดับคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$						4.84
คุณค่าของหนังสือ						
1. คุณภาพโดยรวมของหนังสือ	1	2	-	-	-	4.33
2. เนื้อหาเสริมทักษะความสามารถทางด้านภาษา และสร้างความคิดรวบยอด	1	2	-	-	-	4.33
3. สร้างพฤติกรรมต่อการอ่านหนังสือเล่มนี้	1	2	-	-	-	5.00
4. เนื้อหาของหนังสือสามารถเสริมสร้างทักษะ ทางด้านภาษาและสามารถเรียนรู้ศัพท์ที่เพิ่มมากขึ้น	2	1	-	-	-	4.67
ระดับคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$						4.42

จากตาราง 9 ผลการประเมินคุณภาพหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาการเด็ก ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา และผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อการเรียนรู้ ปรากฏผลในประเด็นต่างๆ ดังนี้ ลักษณะการจัดรูปเล่ม ระดับค่าเฉลี่ยโดยรวม 5.00 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก ลักษณะเนื้อหา ระดับค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.56 อยู่ในระดับดีมาก ลักษณะการจัดภาพ ระดับค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.33 อยู่ในระดับดีมาก ลักษณะภาษาที่ใช้ ระดับค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.84 อยู่ในระดับดีมาก คุณค่าของหนังสือ ระดับค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.42 อยู่ในระดับดีมาก คุณภาพของหนังสือภาพเฉลี่ย 4.63

ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาโดย
ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการประเมินความเหมาะสมของแบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาของผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Indexes หรือ IOC) ปรากฏผลดัง ตาราง 10

ตาราง 10 ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบทดสอบด้านพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา
โดยผู้เชี่ยวชาญ

ที่	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)		IOC	แปลผล
		1	2		
1	ชี้ภาพสัตว์ตามคำสั่งได้ 8 ใน 12 ภาพ ใช้คำสั่งดังนี้ : ช้างตัวไหนเอ่ย, สิงโตตัวไหนเอ่ย, เสือตัวไหนเอ่ย, วัวตัวไหนเอ่ย, สุนัขตัวไหนเอ่ย, แมวตัวไหนเอ่ย, ลิงตัวไหนเอ่ย, จระเข้ตัวไหนเอ่ย, แกะตัวไหนเอ่ย, กวางตัวไหนเอ่ย, กระต่ายตัวไหนเอ่ย เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2	บอกชื่อสัตว์ภาษาไทยได้ 8 ใน 12 ภาพ ชื่อสัตว์มีดังนี้ : ช้าง, ยีราฟ, สิงโต, เสือ, วัว, สุนัข, แมว, ลิง, จระเข้, แกะ, กวาง, กระต่าย เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3	บอกชื่อสัตว์ภาษาอังกฤษได้ 8 ใน 12 ภาพ ชื่อสัตว์มีดังนี้ : Elephant, Giraffe, Lion, Tiger, Cow, Dog, Cat, Monkey, Crocodile, Sheep, Deer, Rabbit เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตาราง 10 (ต่อ)

ที่	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)		IOC	แปลผล
		1	2		
4	ข้อวิญะส่วนร่างกายสัตว์ อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ เช่น ตา, ปาก, หู, ขา, หาง, งวง, หวี, มือ เป็นต้น เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5	บอกหน้าที่ของวิญะของร่างกายสัตว์ อย่างน้อย 1 ส่วนในแต่ละภาพ เช่น ตาของช้างมีไว้ดู, หูของลิงมีไว้ฟัง, เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6	บอกชื่อสัตว์ที่ขอบได้ เกณฑ์การให้คะแนน : (เด็กบอกได้เลข = 2), (ต้องช่วยเหลือ = 1), (ไม่สามารถบอกได้ = 0)	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7	พูดเป็นประโยคหรือวลีที่มี 3 คำได้ เช่น ช้างตัวใหญ่, ยีราฟคอยาว, สิงโตเจ้าป่า เสือมีลาย, วัวมีนม, แมวขี้เล่น, ลิงร่าเริง เป็นต้น เกณฑ์การให้คะแนน : (เด็กบอกได้เลข = 2), (ต้องช่วยเหลือ = 1), (ไม่สามารถบอกได้ = 0)	+1	+1	1.00	เหมาะสม
8	พูดเป็นวลีที่มีคำซ้ำเฉพาะได้ โดยใช้คำว่า “นี่” และ “นั่น” เช่น ตัวนี้คือช้าง, ตัวนี้คือยีราฟ เป็นต้น เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 3 = 2$), ($1-2 = 1$), (< 1 ไม่ได้เลข = 0)	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตาราง 10 (ต่อ)

ที่	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)		IOC	แปลผล
		1	2		
9	พูดตามโดยใช้คำมากกว่า 6 คำ เช่น แปรีน แปรีน แปรีน ช้างแสนน่ารัก, เมี้ยว เมี้ยว เมี้ยว แมวเหมียวแสนชน, โส่ง โส่ง บ๊อก บ๊อก เสียงของสุนัข, เจียก เจียก เจียก เสียงเรียกของลิง เกณฑ์การให้คะแนน : (พูดตามได้เต็มประโยค = 2), (ต้องช่วย = 1), (ไม่สามารถพูดตามได้ = 0)	0	0	0.00	ปรับปรุง
10	สนทนาในเรื่องเดียวกันโดยพลัดกันพูด และฟังได้พอเข้าใจ เช่น ดาของช้างมีไว้ดู, หูของลิงมีไว้ฟัง, เกณฑ์การให้คะแนน : (เข้าใจ = 2), (พอเข้าใจ = 1), (ไม่เข้าใจ = 0)	+1	+1	1.00	เหมาะสม
11	พูดกระชับและตะโกนได้ เช่น กระชิบ (ช้าง), ตะโกน (ช้าง) เป็นต้น เกณฑ์การให้คะแนน : (ปฏิบัติได้ = 2), (ปฏิบัติได้บ้าง = 1), (ไม่สามารถปฏิบัติได้ = 0)	+1	+1	1.00	เหมาะสม
12	พูดด้วยถ้อยคำที่ใช้เสียงหนักเบา สั้น ยาว สูง ต่ำ ได้ เกณฑ์การให้คะแนน : (ปฏิบัติได้ = 2), (ปฏิบัติได้บ้าง = 1), (ไม่สามารถปฏิบัติได้ = 0) ค่าเฉลี่ยรวม (IOC)	+1	+1	1.00	เหมาะสม
				0.92	เหมาะสม

จากตาราง 10 แสดงว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบพัฒนาการทาง ด้านความเข้าใจภาษา สำหรับเด็ก 6-7 ปี มีค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อดังนี้ ข้อที่ 1 ซึ่งภาพสัตว์ตามคำสั่งได้ 8 ใน 12 ภาพ ค่า IOC = 1.00 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ เหมาะสม ข้อที่ 2 บอกชื่อสัตว์ภาษาไทยได้ 8 ใน 12 ภาพ ค่า IOC = 1.00 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ เหมาะสม ข้อที่ 3 บอกชื่อสัตว์ภาษาอังกฤษได้

8 ใน 12 ภาพ ค่า IOC = 1.00 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม ข้อที่ 4 ชื่อวัยวะส่วนของร่างกายสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วนในแต่ละภาพ ค่า IOC = 1.00 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม ข้อที่ 5 บอกหน้าที่ของอวัยวะของร่างกายสัตว์อย่างน้อย 1 ส่วนในแต่ละภาพ ค่า IOC = 1.00 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม ข้อที่ 6 บอกชื่อสัตว์ที่ชอบได้ ค่า IOC = 1.00 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม ข้อที่ 7 พูดเป็นประโยคหรือวลีที่มี 3 คำได้ ค่า IOC = 1.00 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม ข้อที่ 8 พูดเป็นวลีที่มีคำชี้เฉพาะได้ โดยใช้คำว่า “นี้” และ “นั่น” ค่า IOC = 1.00 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม ข้อที่ 9 พูดตามโดยใช้คำมากกว่า 6 คำได้ ค่า IOC = 0.00 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง จากการทดลองข้อที่ 9 พบว่าเด็กยังไม่สามารถพูดที่เป็นประโยคมากกว่า 6 คำได้เนื่องจากความบกพร่องทางภาษาของเด็กแต่ละคน ข้อที่ 10 สนทนาในเรื่องเดียวกันโดยผลัดกันพูดได้ ค่า IOC = 1.00 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม ข้อที่ 11 พูดกระซิบและตะโกนได้ ค่า IOC = 1.00 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม ข้อที่ 12 พูดด้วยถ้อยคำที่ใช้เสียงหนักเบา สั้น ยาว สูง ต่ำ ได้ ค่า IOC = 1.00 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม เพราะฉะนั้น ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบพัฒนาการทางด้านการเข้าใจภาษา สำหรับเด็ก 6-7 ปีโดยรวมอยู่ที่ 0.92 – 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม (ค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป)

ผลการทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา สำหรับเด็ก 6-7 ปี

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผลการทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา ของกลุ่มตัวอย่าง 5 คน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ปรากฏผลดัง ตาราง 11

ตาราง 11 ผลการทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา สำหรับเด็ก 6-7 ปี จำนวน 5 คน
ของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (บ้านกิดฝัน) ดังนี้

ข้อ	รายการ	คะแนนการพิจารณา			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$
		2	1	0	
1	ชี้ภาพสัตว์ตามคำสั่งได้ 8 ใน 12 ภาพ ใช้คำสั่งดังนี้ : ช้างตัวไหนเอ่ย, สิงโตตัวไหนเอ่ย, เสือตัวไหนเอ่ย, วัวตัวไหนเอ่ย, สุนัขตัวไหนเอ่ย, แมวตัวไหนเอ่ย, ลิงตัวไหนเอ่ย, จระเข้ตัวไหนเอ่ย, แกะตัวไหนเอ่ย, กวางตัวไหนเอ่ย, กระต่ายตัวไหนเอ่ย เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)	5	-	-	2.00
2	บอกชื่อสัตว์ภาษาไทยได้ 8 ใน 12 ภาพ ชื่อสัตว์มีดังนี้ : ช้าง, ยีราฟ, สิงโต, เสือ, วัว, สุนัข, แมว, ลิง, จระเข้, แกะ, กวาง, กระต่าย เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)	5	-	-	2.00
3	บอกชื่อสัตว์ภาษาอังกฤษได้ 8 ใน 12 ภาพ ชื่อสัตว์มีดังนี้ : Elephant, Giraffe, Lion, Tiger, Cow, Dog, Cat, Monkey, Crocodile, Sheep, Deer, Rabbit เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)	2	-	3	0.80

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	คะแนนการพิจารณา			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$
		1	1	0	
4	ข้อวิยะส่วนร่างกายสัตว์ อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ เช่น ตา, ปาก, หู, ขา, หาง, งวง, หัว, มือ เป็นต้น เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)	3	1	1	1.40
5	บอกหน้าที่ของอวัยวะของร่างกายสัตว์ อย่างน้อย 1 ส่วนในแต่ละภาพ เช่น ตาของช้างมีไว้ดู, หูของลิงมีไว้ฟัง, เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)	2	1	2	1.00
6	บอกชื่อสัตว์ที่ขอบได้ เกณฑ์การให้คะแนน : (เด็กบอกได้เลข = 2), (ต้องช่วยเหลือ = 1), (ไม่สามารถบอกได้ = 0)	2	1	2	1.00
7	พูดเป็นประโยคหรือวลีที่มี 3 คำได้ เช่น ช้างตัวใหญ่, ยีราฟคอยาว, สิงโตเจ้าป่า เสือมีลาย, วัวมีนม, แมวขี้เล่น, ลิงร่าเริง เป็นต้น เกณฑ์การให้คะแนน : (เด็กบอกได้เลข = 2), (ต้องช่วยเหลือ = 1), (ไม่สามารถบอกได้ = 0)	3	2	-	1.60
8	พูดเป็นวลีที่มีคำชี้เฉพาะได้ โดยใช้คำว่า “นี้” และ “นั่น” เช่น ตัวนี้คือช้าง, ตัวนี้คือยีราฟ เป็นต้น เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 3 = 2$), ($1-2 = 1$), (< 1 ได้เลข = 0)	2	1	3	0.80

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	คะแนนการพิจารณา			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$
		2	1	0	
9	พูดตามโดยใช้คำมากกว่า 6 คำ เช่น แป้น แป้น แป้น ช้างแสนน่ารัก, เมี้ยว เมี้ยว เมี้ยว แมวเหมียวแสนชน, โส่ง โส่ง บ๊อก บ๊อก เสียงของสุนัข, เจี้ยก เจี้ยก เจี้ยก เสียงเรียกของลิง เกณฑ์การให้คะแนน : (พูดตามได้เต็มประโยค = 2), (ต้องช่วย = 1), (ไม่สามารถพูดตามได้ = 0)	2	3	-	1.40
10	สนทนาในเรื่องเดียวกันโดยพลัดกันพูด และฟังได้พอเข้าใจ เช่น ดาของช้างมีไว้ดู, หูของลิงมีไว้ฟัง, เกณฑ์การให้คะแนน : (เข้าใจ = 2), (พอเข้าใจ = 1), (ไม่เข้าใจ = 0)	1	1	3	0.60
11	พูดกระซิบและตะโกนได้ และฟังได้พอเข้าใจ เช่น กระซิบ (ช้าง), ตะโกน (ช้าง) เป็นต้น เกณฑ์การให้คะแนน : (ปฏิบัติได้ = 2), (ปฏิบัติได้บ้าง = 1), (ไม่สามารถปฏิบัติได้ = 0)	1	2	2	0.80
12	พูดด้วยถ้อยคำที่ใช้เสียงหนักเบา ล้น ยาว สูง ต่ำ ได้ เกณฑ์การให้คะแนน : (ปฏิบัติได้ = 2), (ปฏิบัติได้บ้าง = 1), (ไม่สามารถปฏิบัติได้ = 0)	-	4	1	0.80
ระดับคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$					1.18

ผลการวิเคราะห์ตาราง 11 พบว่าความสามารถเข้าใจภาษาของเด็กบกพร่องการเรียนรู้ ของกลุ่มทดลองทั้ง 5 คน เป็นรายชื่อดังต่อไปนี้ ข้อที่ 1 ซึ่งภาพสัตว์ตามคำสั่งได้ 8 ใน 12 ภาพ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.00 อยู่ในเกณฑ์ ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ข้อที่ 2 บอกชื่อสัตว์ภาษาไทยได้ 8 ใน 12 ภาพ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.00 อยู่ในเกณฑ์ ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ข้อที่ 3 บอกชื่อสัตว์ภาษาอังกฤษได้ 8 ใน 12 ภาพ ค่าเฉลี่ย

อยู่ที่ 0.80 อยู่ในเกณฑ์ ปฏิบัติได้บ้าง ข้อที่ 4 ชื่อวัยวะส่วนร่างกายสัตว์อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.40 อยู่ในเกณฑ์ ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ข้อที่ 5 บอกหน้าที่ของอวัยวะของร่างกายสัตว์อย่างน้อย 1 ส่วนในแต่ละภาพ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.00 อยู่ในเกณฑ์ ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ข้อที่ 6 บอกชื่อสัตว์ที่ชอบได้ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.00 อยู่ในเกณฑ์ ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ข้อที่ 7 พูดเป็นประโยคหรือวลีที่มี 3 คำได้ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.60 อยู่ในเกณฑ์ ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ข้อที่ 8 พูดเป็นวลีที่มีคำชี้เฉพาะได้ โดยใช้คำ “นี้” และ “นั่น” ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.80 อยู่ในเกณฑ์ ปฏิบัติได้บ้าง ข้อที่ 9 พูดตามโดยใช้คำมากกว่า 6 คำ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.40 อยู่ในเกณฑ์ ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ข้อที่ 10 สนทนาในเรื่องเดียวกันพูดและฟังได้พอเข้าใจ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.60 อยู่ในเกณฑ์ ปฏิบัติได้บ้าง ข้อที่ 11 พูดกระซิบและตะโกนได้และฟังได้พอเข้าใจ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.80 อยู่ในเกณฑ์ ปฏิบัติได้บ้าง ข้อที่ 12 พูดด้วยถ้อยคำที่ใช้เสียงหนัก เบา สั้น ยาว สูง ต่ำ ได้ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.80 อยู่ในเกณฑ์ ปฏิบัติได้บ้าง ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มทดลองทั้ง 5 คน พบว่าความสามารถเข้าใจภาษาของเด็กบกพร่องการเรียนรู้ โดยมีค่า $\bar{x}$ อยู่ที่ 1.18 อยู่ในเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้

2. ผลการศึกษาทักษะภาษาหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา

จากผลการทดลอง ทักษะด้านการใช้ภาษา ของเด็กที่บกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา ของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (บ้านคิดฝัน) จำนวน 5 คน อายุ 6-7 ปี ผู้วิจัยพบว่า ทักษะทางด้านภาษาอยู่ในเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ในการทดสอบให้เด็กชี้ภาพตามคำสั่งที่กำหนดซึ่งเด็กสามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เด็กสามารถบอกชื่อสัตว์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ เด็กสามารถพูดเป็นประโยคหรือวลีที่มี 3 คำได้ เด็กสามารถพูดสนทนาได้ตอบให้เรื่องเดียวกันได้ และเด็กยังมีทักษะของการฝึกออกเสียงกระซิบ ฝึกการตะโกน และยังสามารถฝึกการใช้เสียงหนัก เสียงเบา เสียงสั้น เสียงยาวได้ตามเกณฑ์

ผลการทดลอง และผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าผลการทดลองที่ได้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ดังนี้ หนังสือมีประสิทธิภาพโดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยมีผลการประเมินคุณภาพของหนังสือภาพ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.63 อยู่ในเกณฑ์ระดับ ดีมาก และทักษะภาษาหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษาของเด็กเพิ่มขึ้น โดยผลการทดลองในครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าความสามารถเข้าใจภาษาของเด็กบกพร่องการเรียนรู้ โดยมีค่า $\bar{x}$ อยู่ที่ 1.18 อยู่ในเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้ จากผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่าผลการทดลองในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา
2. เพื่อศึกษาทักษะภาษาหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา และเพิ่มทักษะทางด้านการใช้ภาษาที่ได้รับการพัฒนาตามแนวการวิจัยที่เหมาะสมกับสภาพตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทางด้านภาษา อายุ 6-7 ปี ของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (บ้าน คัด ผั่น) จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. หนังสือภาพฝึกภาษา
2. แบบประเมินคุณภาพหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
3. แบบทดสอบหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา
4. แบบประเมินพฤติกรรมเด็กรายบุคคลระหว่างกิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มทดลองแบบเจาะจง เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทางด้านภาษา อายุ 6-7 ปี ของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (บ้าน คัด ผั่น) จำนวน 5 คน
2. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ในวันเสาร์และอาทิตย์ วันละ 2 คน คนละ 30 นาที

3. ผู้วิจัยทำหน้าที่ทดลองโดยใช้หนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบรื่องทางการเรียนรู้ทางด้านการใช้ภาษา
4. หลังจากทดลองผู้วิจัยทำการทดสอบเด็กกลุ่มทดลอง ด้วยแบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา สำหรับเด็ก 6-7 ปี
5. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและสรุปผลการทดลอง

จากผลการทดลอง ทักษะด้านการใช้ภาษา ของเด็กที่บรื่องทางการเรียนรู้ทางด้านการใช้ภาษา ของศูนย์การเรียนรู้และบำบัดเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (บ้านคิดฝัน) จำนวน 5 คน อายุ 6-7 ปี ผู้วิจัยพบว่า ทักษะทางด้านการใช้ภาษาอยู่ในเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ในการทดสอบให้เด็กชี้ภาพตามคำสั่งที่กำหนดซึ่งเด็กสามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เด็กสามารถบอกชื่อสัตว์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ได้ เด็กสามารถพูดเป็นประโยคหรือวลีที่มี 3 คำได้ เด็กสามารถพูดสนทนาโต้ตอบให้เรื่องเดียวกันได้ และเด็กยังมีทักษะของการฝึกออกเสียงกระซิบ ฝึกการตะโกน และยังสามารถฝึกการใช้เสียงหนัก เสียงเบา เสียงสั้น เสียงยาวได้ตามเกณฑ์

ผลการทดลอง และผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในทวิจครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าผลการทดลองที่ได้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ดังนี้ หนังสือมีประสิทธิภาพโดยผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยมีผลการประเมินคุณภาพของหนังสือภาพ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.63 อยู่ในเกณฑ์ระดับ ดีมาก และทักษะภาษาหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษาของเด็กเพิ่มขึ้น โดยผลการทดลองในครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าความสามารถเข้าใจภาษาของเด็กบรื่องทางการเรียนรู้ โดยมีค่า $\bar{x}$ อยู่ที่ 1.18 อยู่ในเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้ จากผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่าผลการทดลองในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

เมื่อพิจารณาเกณฑ์ที่ตั้งไว้หนังสือมีคุณภาพจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ 4 ขึ้นไป จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบรื่องทางการเรียนรู้ทางด้านการใช้ภาษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก ด้านภาษา และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนรู้นั้นมีคุณภาพตามเกณฑ์ เนื่องจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอย่าง เป็นระบบ แต่ยังมีข้อแก้ไขบางประการ เช่น ลำนวน ภาษา ภาพประกอบ การจัดวาง มีข้อบกพร่องบ้างเล็กน้อย ผู้วิจัยได้แก้ไข ปรับปรุง คุณภาพของหนังสือ ระดับค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.42 อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้เสนอแนะช่วยให้หนังสือภาพมีคุณภาพยิ่งขึ้น กล่าวได้ว่าเนื้อมีความเหมาะสมกับวัย และเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษาเป็นอย่างยิ่ง ช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และ

สนุกเพลิดเพลินกับ เทคนิคการออกแบบที่เน้นสีสันสวยงาม สดใส และการแสดงลักษณะของภาพ และตัวอักษรได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้แล้วหนังสือภาพฝึกภาษา ที่พัฒนาขึ้นยังสามารถนำไปใช้กับ เด็กปกติที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกันได้อีกด้วยหนังสือภาพถือเป็นหัวใจสำคัญสำหรับเด็กโดยเฉพาะเด็ก ก่อนวัยเข้าเรียนหรืออนุบาล เพราะเด็กวัยนี้อ่านหนังสือด้านภาพมากกว่าอ่านด้วยตัวหนังสือ หนังสือที่มีภาพทำให้เกิดความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน (ณรงค์ ทองปาน. 2526: 8) ช่วยให้เด็กได้รับความรู้ความบันเทิง ได้รับความเบิกบาน รื่นเริงยินดีอันจะยังผลให้เด็กอารมณ์แจ่มใสและยังมีความสุขภาพ ดี ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อมต่อชีวิตที่ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดจินตนาการ และเกิดความคิด สร้างสรรค์ เด็กจะเกิดความคิดอันกว้างไกลสามารถคิดสร้างหรือประดิษฐ์สิ่งของใหม่ๆ ภายหลังที่ได้ อ่านหนังสือในช่วงเวลาหนึ่ง ช่วยให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีหรือค่านิยมที่ดี เด็กจะเกิดความคิดเห็น หรือ แนวคิดที่สอดคล้องกับสังคมประเทศชาติ อันจะยังผลให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ช่วยให้เด็กเกิดนิสัยรักการอ่านเด็กจะเกิดความรู้สึกรักอยากอ่านจนเป็นนิสัย ส่งผลให้การพัฒนาทั้งในส่วน ของบุคคลและสังคมเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา ให้เด็กมีทักษะทั้งด้านการพูด ฟัง อ่าน เขียนมากขึ้น เป็นอุปกรณ์การเรียนนอกโรงเรียนและต่อเนื่องตลอดชีวิตอย่างดียิ่ง ช่วยปลูกฝังคุณธรรมอันจำเป็นสำหรับเด็ก สนองความต้องการ ของเด็กด้านความอยากรู้อยากเห็นและ ทดแทนความต้องการของเด็กที่ขาดหายไปเป็นสื่อการสอนทางภาษาที่ดียิ่ง ภิญญาพร นิตยะประภา (2534: 29) กล่าวว่า หนังสือภาพ (Picture Book) คือหนังสือสำหรับเด็กที่มีทั้งคำบรรยาย และไม่มีคำ บรรยายประกอบภาพ เช่น หนังสือ ก .ไก่ หนังสือสอนภาษาอังกฤษ เอบีซี เป็นต้น ภาพในหนังสือ ภาพเหล่านี้ ต้องถูกต้อง ชัดเจน และให้ความหมายของเรื่องได้อย่างเข้มข้น เพราะนอกจากจะให้ความ สนุกสนานเพลิดเพลินแก่ตัวเด็กแล้วยังช่วยพัฒนาเด็กให้เกิดความพร้อมที่จะอ่านเพิ่มพูนความรู้ด้าน คำศัพท์ ช่วยขยายความรู้ด้านต่างๆ ของเด็กให้กว้างขวางขึ้น โนเดลแมน (วิลิน มีศิริ 2551: 8; อ้างอิง จาก Nodelman, 2005: 128) กล่าวว่าหนังสือภาพ คือ การผสมผสานของการอ่าน ด้วยบทบาทและการ มองภาพ ซึ่งภาพสื่อสารกับเด็กได้อย่างเป็นธรรมชาติและตรงไปตรงมาได้มากกว่าคำต่างๆ อีกทั้งช่วยให้ผู้อ่านที่เป็นเด็กเล็กเข้าใจความหมายของเนื้อเรื่องในหนังสือภาพเล่มนั้นๆ ด้วย

การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาของผู้วิจัยครั้งนี้ มีความเชื่อมโยงสอดคล้อง ทฤษฎีศิลปะกับ ภาษา ของศาสตราจารย์ ดร .ฟรานซิส อี. แอนเดอร์สัน ในเล็คเชอร์ บวรกิตติ (2557: 143) ในประเด็น ที่ว่าการเชื่อมโยงโดยตรงระหว่างระดับการพัฒนาด้านศิลปะของเด็กกับความสามารถของเด็กในการ จดจำคำและและอ่านประโยคง่ายๆ สังเกตว่าสิ่งแรกที่เชื่อมโยงระหว่างศิลปะกับอ่านเกิดขึ้นใน ขั้นตอนการขีดเขียนเมื่อเด็กเริ่มตั้งชื่อสัญลักษณ์ต่างๆ แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างคำและ สัญลักษณ์ต่างๆ สิ่งนี้อยู่ในช่วงพัฒนาการก่อนขีดเขียนอายุ 6-7 ปี ที่การจดจำคำเริ่มต้นขึ้น ศรียา นิยม ธรรม (2544: ออนไลน์) ได้เขียนเอาไว้เกี่ยวกับทฤษฎีของพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก ดังนี้ ศิลปะจัก เป็นภาษาของมนุษย์ในอีกลักษณะหนึ่งด้วยเหตุที่ศิลปะสามารถเป็นสื่อโยงความคิดความเข้าใจต่อกัน ของมนุษย์ได้ ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงทางภาษา

การศึกษาครั้งนี้ยังเป็นการศึกษาทักษะภาษาหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา ซึ่งการศึกษาปรากฏผลดังนี้

เด็กบกพร่องทางการใช้ภาษาได้รับการทำกิจกรรมด้วยหนังสือภาพฝึกภาษามีพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาค่าเฉลี่ยโดยรวม 1.18 ซึ่งอยู่ในระดับที่ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ แสดงว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษามีการพัฒนาความเข้าใจการใช้ภาษาที่สูงขึ้น พบว่าเด็กมีทักษะและพัฒนาการที่สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ 5 ด้านคือ สามารถชี้ภาพสัตว์ตามคำสั่งได้ 8 ภาพ ใน 12 ภาพ สามารถบอกชื่อสัตว์เป็นภาษาไทยได้ 8 ภาพ ใน 12 ภาพ สามารถชี้อวัยวะสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ สามารถพูดเป็นประโยคหรือวลีที่มี 3 คำ ได้ สามารถพูดตามโดยใช้คำมากกว่า 6 คำได้ เด็กมีทักษะและพัฒนาการที่สามารถปฏิบัติได้บ้าง 7 ด้าน เด็กสามารถบอกชื่อสัตว์ภาษาอังกฤษได้ 8 ใน 12 ภาพ สามารถบอกหน้าที่ของอวัยวะสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วนในแต่ละภาพ สามารถบอกชื่อสัตว์ที่ชอบได้ สามารถพูดเป็นวลีเฉพาะได้โดยใช้คำ “นี่” และ “นั่น” สามารถสนทนาในเรื่องเดียวกันโดยผลัดกันพูดและฟังพอเข้าใจ สามารถพูดกระซิบและตะโกนได้ สามารถพูดด้วยถ้อยคำที่ใช้เสียงหนักเบา สั้น ยาว สูง ต่ำได้ โดยอภิปรายเป็นรายบุคคล ดังนี้

1. เด็กชาย (ก) อายุ 6 ปี เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษาหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมโดยการใช้หนังสือภาพฝึกภาษาและหลังการทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาพบว่า เด็กชาย (ก) สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ 10 ข้อ ดังนี้ สามารถชี้ภาพสัตว์ตามคำสั่งได้ 8 ใน 12 ภาพ สามารถบอกชื่อสัตว์ภาษาไทยได้ 8 ใน 12 ภาพ สามารถชี้อวัยวะร่างกายสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วนในแต่ละภาพ สามารถบอกหน้าที่อวัยวะได้อย่างน้อย 1 ส่วนในแต่ละภาพ สามารถบอกชื่อสัตว์ที่ชอบได้ สามารถพูดเป็น ประโยคหรือวลี ที่มี 3 คำได้ สามารถพูดเป็นวลีเฉพาะได้ โดยใช้คำ “นี่” และ “นั่น” สามารถพูดตาม โดยใช้คำมากกว่า 6 คำได้ สามารถสนทนาในเรื่องเดียวกันโดยผลัดกันพูดและฟังพอเข้าใจ สามารถกระซิบและตะโกนได้ และเด็กชาย (ก) สามารถปฏิบัติได้บ้าง 1 ข้อ สามารถพูดด้วยถ้อยคำที่ใช้เสียงหนักเบา สั้น ยาว สูง ต่ำได้ ซึ่งในข้อนี้เด็กชาย (ก) มีปัญหาในการออกเสียงแต่หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมด้วยหนังสือภาพฝึกภาษาแล้วเด็กชาย (ก) มีทักษะการใช้เสียงดีขึ้นหรือสามารถปฏิบัติได้บ้าง จากการทดสอบพบว่าเด็กชาย (ก) สามารถปฏิบัติได้คะแนนเฉลี่ย 1.75 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการสังเกตพฤติกรรม เด็กชาย (ก) ระหว่างกิจกรรม จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กชาย (ก) ผู้วิจัยพบว่า เด็กชาย (ก) มีพฤติกรรมระหว่างทำกิจกรรมระดับดีมาก 3 ด้าน คือ การแสดงความคิดเห็นขณะทำกิจกรรม การปฏิบัติตามคำสั่งขณะทำกิจกรรมได้ การตอบคำถามขณะทำกิจกรรมได้ และมีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับดี 2 ด้าน ดังนี้ มีความสนใจและตื่นตัวต่อการใช้น้ำเสียงภาพฝึกภาษา และมีสมาธิขณะทำกิจกรรม

2. เด็กหญิง (ข) อายุ 6 ปี เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษาหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมโดยใช้หนังสือภาพฝึกภาษาและหลังการทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาพบว่า เด็กหญิง (ข) สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ 7 ข้อ ดังนั้น มีความสามารถชี้ภาพสัตว์ตามคำสั่งได้ใน 12 ภาพ สามารถบอกชื่อสัตว์ภาษาไทยได้ 8 ใน 12 ภาพ สามารถชี้อวัยวะร่างกายสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ สามารถบอกหน้าที่ของอวัยวะสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ พูดเป็นประโยคหรือวลีที่มี 3 คำได้ สามารถพูดเป็นวลีเฉพาะได้ โดยใช้คำ “นี่” และ “นั่น” และสามารถพูดตามโดยใช้คำมากกว่า 6 คำได้ เด็กหญิง (ข) สามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ได้บ้าง 1 ข้อ คือ สามารถบอกชื่อสัตว์ที่ชอบได้ มีบางข้อที่เด็กหญิง (ก) ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ดังนั้น ไม่สามารถบอกชื่อสัตว์ภาษาอังกฤษได้ 8 ใน 12 ภาพ แต่สามารถบอกได้บางข้อที่เด็กเคยมีประสบการณ์การเรียนรู้มาบ้างแล้ว ไม่สามารถสนทนาในเรื่องเดียวกันได้โดยผลัดกันพูดและฟังพอเข้าใจ ในข้อนี้มาจากสาเหตุว่าเด็กหญิง ก่อนข้างมีปัญหา ในเรื่องของพัฒนาการทางด้านการแสดงออกทางความคิดเลขก่อนข้างลำบากในการสนทนาเรื่อง หรือลำดับเรื่อง ไม่สามารถพูดกระชับ และตะโกนได้ สาเหตุเพราะว่าเด็กกลัวการออกเสียง และไม่รู้วิธีการออกเสียงกระชับหรือตะโกนเป็นอย่างไร และไม่สามารถพูดด้วยถ้อยคำที่ใช้เสียง หนัก เบา สั้น ยาว สูง ต่ำ ได้ อันเนื่องมาจากสาเหตุของพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กล่าช้า จึงก่อนข้างใช้หรือควบคุมเสียงตามคำสั่งดังกล่าวไม่ได้หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมด้วยหนังสือภาพฝึกภาษาแล้วเด็กหญิง (ข) มีทักษะการใช้เสียงดีขึ้นหรือสามารถปฏิบัติได้บ้าง จากการทดสอบพบว่าเด็กหญิง (ข) สามารถปฏิบัติได้คะแนนเฉลี่ย 1.25 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการสังเกตพฤติกรรม เด็กหญิง(ข) ระหว่างกิจกรรม จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กหญิง(ข) ผู้วิจัยพบว่า เด็กหญิง(ข) มีพฤติกรรมระหว่างทำกิจกรรมระดับดี 3 ด้าน ดังนั้น มีความสนใจ และตื่นตัวต่อการใช้นั่งหนังสือภาพฝึกภาษา มีความสามารถตอบคำถามขณะทำกิจกรรมได้ มีสมาธิขณะทำกิจกรรมได้ และมีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ 1 ด้าน คือ สามารถปฏิบัติตามคำสั่งขณะทำกิจกรรมได้ และมีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับที่ต้องปรับปรุง 1 ข้อ คือการแสดงความ คิดเห็นขณะทำกิจกรรม

3. เด็กหญิง (ค) อายุ 7 ปี เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษาหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมโดยใช้หนังสือภาพฝึกภาษาและหลังการทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาพบว่า เด็กหญิง (ค) สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ระดับปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ข้อ ดังนั้น สามารถชี้ภาพตามคำสั่งได้ 8 ใน 12 ภาพสามารถบอกชื่อสัตว์ภาษาไทยได้ 8 ใน 12 ภาพ สามารถบอกชื่อสัตว์ภาษาอังกฤษได้ 8 ใน 12 ภาพ เด็กหญิง (ค) สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ระดับปฏิบัติได้บ้าง 6 ข้อ ดังนั้น สามารถชี้อวัยวะร่างกายสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ สามารถพูดเป็นประโยคหรือวลีที่มี 3 คำได้ สามารถพูดตามโดยใช้คำมากกว่า 6 คำได้ สามารถสนทนาในเรื่องเดียวกันโดยผลัดกันพูดและฟังพอเข้าใจ สามารถพูดกระชับ และ ตะโกนได้ สามารถพูดด้วยถ้อยคำที่ใช้เสียงหนัก เบา สั้น ยาว สูง ต่ำ

ได้ เด็กหญิง (ค) ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ 2 ข้อ ดังนี้ ไม่สามารถบอกหน้าที่ของอวัยวะสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ อันเนื่องมาจากเด็กยังขาดประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องของลักษณะของสัตว์ ส่งผลให้ไม่สามารถบอกได้ว่าตัวเด็กเองชอบสัตว์ชื่ออะไร หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมด้วยหนังสือภาพฝึกภาษาแล้วเด็ก หญิง (ค) มีทักษะการใช้เสียงดีขึ้นหรือสามารถปฏิบัติได้บ้าง จากการทดสอบพบว่าเด็กหญิง (ค) สามารถปฏิบัติได้คะแนนเฉลี่ย 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการสังเกตพฤติกรรม เด็กหญิง (ค) ระหว่างกิจกรรม จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กหญิง (ค) ผู้วิจัยพบว่า เด็กหญิง (ค) มีพฤติกรรมระหว่างทำกิจกรรมระดับดีมาก 2 ด้าน ดังนี้ มีความสนใจและตื่นตัวต่อการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา สามารถปฏิบัติตามคำสั่งขณะทำกิจกรรมได้ และมีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับดี 2 ด้าน คือ สามารถตอบคำถามขณะทำกิจกรรมได้ มีสมรรถนะทำกิจกรรม และมีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับที่ดี 1 ข้อ คือ การแสดงความคิดเห็นขณะทำกิจกรรม

4. เด็กชาย (ง) อายุ 6 ปี เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษาหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมโดยการใช้หนังสือภาพฝึกภาษาและหลังการทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาพบว่า เด็กชาย (ง) สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ระดับปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ 4 ข้อ ดังนี้ สามารถชี้ภาพสัตว์ตามคำสั่งได้ 8 ใน 12 ภาพ สามารถบอกชื่อสัตว์ภาษาไทยได้ 8 ใน 12 ภาพ สามารถบอกชื่อสัตว์ภาษาอังกฤษได้ 8 ใน 12 ภาพ สามารถบอกชื่อสัตว์ที่ชอบได้) สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ระดับปฏิบัติได้บ้าง 4 ข้อ ดังนี้ สามารถพูดเป็นประโยคหรือวลีที่มี 3 คำได้ สามารถพูดตามโดยใช้คำมากกว่า 6 คำได้ สามารถพูดกระซิบ และ ตะโกนได้ สามารถพูดด้วยถ้อยคำที่ใช้เสียงหนัก เบา สั้น ยาว สูง ต่ำได้ และไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ 4 ข้อ ดังนี้ ไม่สามารถพูดเป็นวลีเฉพาะได้โดยใช้คำว่า “นี้” และ “นั่น” ไม่สามารถชี้อวัยวะ ร่างกายสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ ไม่สามารถบอกหน้าที่ของอวัยวะสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ ไม่สามารถสนทนาในเรื่องเดียวกันโดยผลัดกันพูดและฟังพอเข้าใจได้ สาเหตุอันเนื่องมาจากเด็กยังขาดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องชนิดของสัตว์และอวัยวะของสัตว์จึงไม่สามารถปฏิบัติได้บ้างคำถาม หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมด้วยหนังสือภาพฝึกภาษาแล้วเด็กชาย (ง) มีทักษะการใช้เสียงดีขึ้นหรือสามารถปฏิบัติได้บ้าง จากการทดสอบพบว่าเด็กชาย (ค) สามารถปฏิบัติได้คะแนนเฉลี่ย 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการสังเกตพฤติกรรม เด็กชาย (ง) ระหว่างกิจกรรม จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กชาย (ง) ผู้วิจัยพบว่า เด็กชาย (ง) มีพฤติกรรมระหว่างทำกิจกรรมระดับดี มาก 1 ด้าน คือ มีความสนใจและตื่นตัวต่อการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา มีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับดี 1 ด้าน คือ มีสมรรถนะทำกิจกรรม มีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ 1 ด้าน คือ การปฏิบัติตามคำสั่งขณะทำกิจกรรม และตอบคำถามขณะทำกิจกรรมได้ มีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับควรปรับปรุง 1 ด้าน คือ การแสดงความคิดเห็นขณะทำกิจกรรม

5. เด็กชาย(จ) อายุ 7 ปี เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการใช้ภาษาหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมโดยใช้หนังสือภาพฝึกภาษาและหลังการทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาพบว่า เด็กชาย (จ) สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ระดับปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ 4 ข้อ ดังนี้ สามารถชี้ภาพสัตว์ตามคำสั่งได้ 8 ใน 12 ภาพ สามารถบอกชื่อสัตว์ภาษาไทยได้ 12 ใน 12 ภาพ สามารถชี้อวัยวะร่างกายสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ สามารถพูดเป็นประโยคที่มีวลี 3 คำได้ สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ ระดับปฏิบัติได้บ้าง 3 ข้อ ดังนี้ สามารถบอกหน้าที่ของอวัยวะสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ สามารถพูดตามโดยใช้คำมากกว่า 6 คำได้ สามารถพูดด้วยถ้อยคำที่ใช้เสียง หนัก เบา สั้น ยาว สูง ต่ำ ได้ และไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ 2 ข้อ คือ ไม่สามารถสนทนาในเรื่องเดียวกันโดยผลัดกันพูดและฟังพอเข้าใจได้ ไม่สามารถพูดกระซิบ และตะโกนได้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการสังเกตพฤติกรรม เด็กชาย (จ) ระหว่างกิจกรรม จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กชาย (จ) ผู้วิจัยพบว่า เด็กชาย (จ) มีพฤติกรรมระหว่างทำกิจกรรมระดับดี มาก 2 ด้าน คือ มีความสนใจและตื่นตัวต่อการใช้นั่งหนังสือภาพฝึกภาษา และมีสมาธิขณะทำกิจกรรม มีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ 3 ด้าน คือ มีสามารถการแสดงความคิดเห็นขณะทำกิจกรรม สามารถปฏิบัติตามคำสั่งขณะทำกิจกรรมได้ สามารถตอบคำถามขณะทำกิจกรรมได้

จากการวิจัยจะเห็นได้ว่าสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และความสามารถเข้าใจทางภาษาสำคัญสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษาเป็นอย่างยิ่ง หนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กจำเป็นต้องคิดต้องสื่อสาร สิ่งสำคัญคือการใช้ภาพสัตว์ที่มีสี สั้นสวยงามและแสดงลักษณะของสัตว์ชนิดนั้นได้อย่างชัดเจนมีส่วนสนับสนุนการเรียนรู้และความเข้าใจการใช้ภาษาจากการได้เห็นได้รับรู้ ทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทางด้านภาษา อายุ 4-5 ปี มีความสามารถจดจำคำศัพท์ใหม่ๆ รู้จักการใช้ประโยคสั้นๆ และได้รู้จักการออกเสียง กระซิบ ตะโกน เสียง หนัก เบา สั้น ยาว สูงและต่ำได้ดียิ่งขึ้น

ผลจากการศึกษาวิจัยการพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษาทั้ง 5 คนมีพัฒนาการทางด้านภาษาดีขึ้น เรียนรู้เรื่องสัตว์ต่างๆ ได้ดีด้วยสาเหตุที่ว่า หนังสือภาพฝึกภาษานี้ มีจุดเด่นในเรื่องของการออกแบบหนังสือภาพให้มีความเหมาะสมกับวัยและช่วงพัฒนาการตามวัยของเด็กซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีศิลปะกับภาษา ของศาสตราจารย์ ดร.ฟรานซิส อี. แอนเดอร์สัน ในเล็คเชอร์ บวรกิตติ (2557: 143) ในประเด็นที่ว่าเชื่อมโยงโดยตรงระหว่างระดับการพัฒนาศิลปะของเด็กกับความสามารถของเด็กในการจดจำคำและและอ่านประโยคง่ายๆ สังเกตว่าสิ่งแรกที่เชื่อมโยงระหว่างศิลปะกับอ่านเกิดขึ้นในขั้นตอนการขีดเขียนเมื่อเด็กเริ่มตั้งชื่อสัญลักษณ์ต่างๆ แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างคำและสัญลักษณ์ต่างๆสิ่งนี้อยู่ในช่วงพัฒนาการก่อนขีดเขียนอายุ 6-7 ปี ที่การจดจำคำเริ่มต้นขึ้นและในการพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษาในครั้งนี้ยังมีความสอดคล้องกับทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Victor Lowenfeld) ที่ว่า ศิลปะจักเป็นภาษาของมนุษย์ในอีกลักษณะหนึ่ง

ด้วยเหตุที่ศิลปะสามารถเป็นสื่อโยงความคิดความเข้าใจต่อกันของมนุษย์ได้ ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงทางภาษา การพัฒนาหนังสือภาพในครั้งนี้มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นเพราะหนังสือภาพสามารถทำให้ เด็กช่วยให้เด็กได้รับความรู้ความบันเทิง ได้รับความเบิกบาน รื่นเริงยินดีอันจะยังผลให้เด็กอารมณ์แจ่มใส และยังมีสุขภาพดี ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อมั่นต่อชีวิตที่ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดจินตนาการ และเกิดความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะเกิดความคิดอันกว้างไกลสามารถคิดสร้างหรือประดิษฐ์สิ่งของใหม่ๆ ภายหลังที่ได้อ่านหนังสือในช่วงเวลาหนึ่ง ช่วยให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีหรือค่านิยมที่ดี เด็กจะเกิดความคิดเห็น หรือแนวคิดที่สอดคล้องกับสังคมประเทศชาติ อันจะยังผลให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ช่วยให้เกิดนิสัยรักการอ่านเด็กจะเกิดความรู้สึกลอยๆอ่านจนเป็นนิสัย ส่งผลให้การพัฒนาทั้งในส่วนของคุณภาพและสังคมเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา ให้เด็กมีทักษะ ทั้งด้านการพูด ฟัง อ่าน เขียนมากขึ้น เป็นอุปกรณ์การเรียนนอกโรงเรียนและต่อเนื่องตลอดชีวิตอย่างดียิ่ง ช่วยปลูกฝังคุณธรรมอันจำเป็นสำหรับเด็ก สนองความต้องการของเด็กด้านความอยากรู้อยากเห็นและทดแทนความต้องการของเด็กที่ขาดหายไปเป็นสื่อการสอนทางภาษาที่ดีเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การนำหนังสือภาพฝึกภาษาไปใช้เพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ทางด้านภาษานั้น ครู หรือผู้ปกครองต้องคอยเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำการใช้สื่อร่วมกัน หากมีการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มครูต้องให้เวลาเด็กได้ปรับตัวเข้าหากัน ครูต้องวางแผนล่วงหน้าพร้อมกับเตรียมอุปกรณ์พร้อมใช้ จึงจะทำให้การทำกิจกรรมสำเร็จ
2. การนำหนังสือภาพฝึกภาษาไปใช้ควรคำนึงความเหมาะสมกับกลุ่มเด็กและเหมาะสมกับช่วงวัย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับช่วงแห่งพัฒนาการของเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดมีทัศนคติมากขึ้น และวัยที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือเด็กวัย 6-7 ปี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ การแสดงออกทางความคิดอย่างเป็นธรรมชาติของเด็กที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษา ในช่วงเวลาที่มีการจัดกิจกรรม
2. ควรมีการศึกษาการทำกิจกรรมเพื่อนำหนังสือภาพฝึกภาษาไปเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กโดยเปรียบเทียบกับบทเรียนรูปแบบอื่นๆ
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมโดยการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา กับกิจกรรมการสอนรูปแบบอื่นๆ เพื่อศึกษาถึงข้อแตกต่างที่เกิดขึ้นเพื่อนำผลมาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับเด็กที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ทางด้านภาษาที่มีภาวะพัฒนาการทางภาษาแตกต่างกัน

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ชัยชาญ. (2533). ผลการทดลองสอนการเปล่งเสียงสูง กลาง ต่ำ โดยวิธีอุปกรณ์การพูด “กนก1” กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินชั้นประถมศึกษาปีที่ โรงเรียนพญาไท ปรินญานินพนธ์ กศม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร. กระทรวงศึกษาธิการ. กรมสามัญศึกษา. (2544). ความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพการผลิตและพัฒนาหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ฝ่ายการพิมพ์กรมวิชาการ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2519). รายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- (2541). รายงานการวิจัยเรื่อง สภาพการผลิตและพัฒนาหนังสือสำหรับเด็ก กรุงเทพมหานคร กรุงเทพฯ: กรมฯ.
- กรรจิต มนูญผล. (2547). เคล็ดไม่ลับในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จุฑามาศ หันขอ. (2541). ความสามารถในการพูดเพื่อสื่อความหมายโดยใช้เทคนิคการพูดแบบสนทนาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับก่อนวัยเรียน. ปรินญานินพนธ์ กศม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา ใบการชุ้ย. (2534). การจัดทำหนังสือเด็ก. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- จินตนา ใบการชุ้ย. (2542). เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2527). การทำหนังสือเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การเขียนและส่งเสริมกาอ่าน. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- ณรงค์ ปานทอง. (2526). การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: กรมฝึกหัดครู. (เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 250).
- นิรันดร์ รอดเอี่ยม. (2531). การศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาด้วยแบบทดสอบรูปภาพ. ปรินญานินพนธ์ กศม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นพวรรณ สิริเวชกุล; และปานบุญ สิริเวชกุล. (2546). เรื่องสั้นสำหรับเด็กและเยาวชน กรุงเทพฯ: แม็ค.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2549). วรรณกรรมกับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปราณี เชิงทอง. (2526). วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- พินทิพย์ ทวยเจริญ (2528). ภาษาเชิงจิตวิทยากรุงเทพฯ คณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยธรรมศาสตร์
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2558). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.
- พิมพ์ภัทร บัวจูด. (2544). “ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้หนังสือภาพโป่งใสซ้อนภาพกับการสอน
ปกติ”. วิทยานิพนธ์ศษ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง ถ่ายเอกสาร.
- ภิญญาพร นิตยะภา. (2534). การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ภิญญาพร นิตยะประภา. (2546). การเขียนหนังสือสารคดีบันเทิงสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ:
ลิปประภา.
- เลิศศิริ บวรกิตติ (2558). ศิลปะศูนย์กลางการศึกษาและการบำบัดเด็กพิเศษกรุงเทพฯ: กรุงเทพฯเวชสาร
วิรุณ ตั้งเจริญ. (2531). ออกแบบกราฟิก. กรุงเทพฯ: อาร์ต.
- วิมลน มีศิริ. (2551). “หนังสือภาพ : โครงสร้างการเล่าเรื่องกับการสื่อสารความหมายสำหรับเด็ก”
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิริยะ สิริสิงห. (2537). การสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศรียา นิยมธรรม; และประภัสสร นิยมธรรม. (2541). พัฒนาการทางภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2548). จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- สุรินทร์ ขอดคำแปง. (2542). สังคมศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา.
นครราชสีมา: โปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์, กระทรวงสาธารณสุข. กรมสุขภาพจิต. (ม.ป.ป.). **คู่มือการดูแล
เด็กออทิสติกแบบบูรณาการ (Holistic Treatments In Autistic Care) เล่ม 2 กิจกรรม
การฝึกเด็กออทิสติก**. ม.ป.ป.: สถาบันฯ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันท์เอม. (2526). จิตวิทยาเด็กพิเศษ (Psychology Of Exceptional Children). กรุงเทพฯ:
ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุจิริน เย็นสวัสดิ์. (2548). การศึกษาทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกจากการสอนโดยใช้ป้าย
กระดานสื่อสาร. ปรินญานิพนธ์ ก.สม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา ชุมเกตุ. (2522). วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. นครปฐม: ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุนทรี คุณจักร (ม.ป.ป.). **หนังสือสำหรับเด็ก**. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อุ้นเรือน คล้ายทิพย์. (2547). **การศึกษาความเข้าใจภาษาของเด็กอออร์ทิสติกก่อนวัยเรียนโดยใช้การสื่อสารทางเลือก**. ปรินซ์ตันนิพนธ์. กสม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

หทัย ดันหยง (2535) **หลักสูตรปฐมวัยศึกษาและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

Available. (n.d.). Retrieved. May 25, 2005, from <http://www.fpg.unc.edu/-fx/Page/preachool.htm>.

Beer, Bohm. (1969). **Cortoon The Wold Book Encyclopedia**. Vol. 3

Fusco E.T. (1983). **The Relationship Between Children's Cognitive Level of Development and Their Responses to Literature**. New York: Notatar University.

Kerlinger, Fred N. (1964). **Foundation of Behavioral Research**. New York: Holt, Rinehart and Winston Inc.

Hildrenth, Gertiude. (n.d.) **Teaching Reading : A Guide to Basic Principles and Modern Practices**. New York: Henry. Holt and Company.

Huck, C.S.; & Yong. DA. (1961). **Chidren is Literature in the lementary School**. Holt, Rinehart. And Winston, Inc.

Roberts, J. (1996). **National Institute on Disability and Rehabilitation Research**. 1996-1999 (online).

Schonell, F.J. (1961). **The Psychology and Teaching. Of Reading**. London: Wittich. W.A. and Schuller. C.R. (1950). Audio-Visual Material. New York: Amerrian Book Company.

William,R.E. (1972). **Encychopedia American**. Vol. 5 New York: American. Corporation.

ภาคผนวก ก
หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/ 4728 วันที่ 5 สิงหาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นายเสกศิลป์ พิษณุภาสกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษา สำหรับเด็กบกพร่องทางด้านภาษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.อิทธิพร วิจิตรสถิตรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจด้านเนื้อหา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้นายเสกศิลป์ พิษณุภาสกุล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 061-978-0489

ที่ ศธ 0519.12/ ๑๗๑๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 สิงหาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์วรินทร์ รามสูต

เนื่องด้วย นายเสกสิลป์ พิชาโณภาสกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษา สำหรับเด็กบกพร่องทางด้านภาษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรภักติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจหนังสือภาพ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายเสกสิลป์ พิชาโณภาสกุล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 061-978-0489

ที่ ศธ 0519.12/ ๑๔๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 สิงหาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์พรพิตร สุกญา

เนื่องด้วย นายเสกศัลป์ พิชาโยภาสกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษา สำหรับเด็กบกพร่องทางด้านภาษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรภักติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจด้านเนื้อหา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายเสกศัลป์ พิชาโยภาสกุล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัทพ์ 061-978-0489

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/ ๑๗๑๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 สิงหาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์วรินทร์ รามสูต

เนื่องด้วย นายเสกสิลป์ พิชาโณภาสกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหนังสือภาพฝึกภาษา สำหรับเด็กบกพร่องทางด้านภาษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรภักติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจหนังสือภาพ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายเสกสิลป์ พิชาโณภาสกุล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 061-978-0489

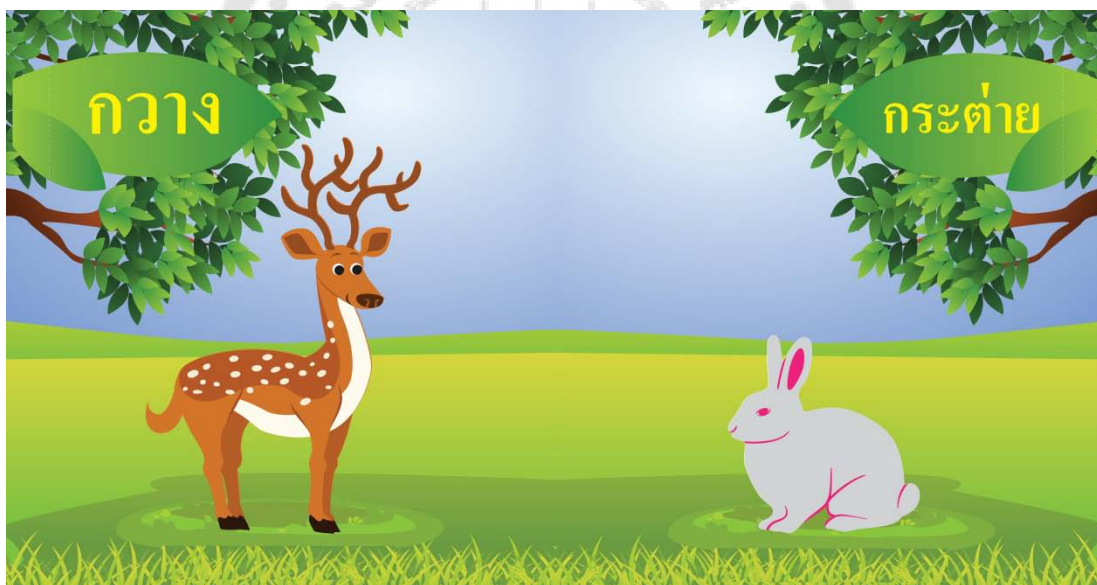
ภาคผนวก ค

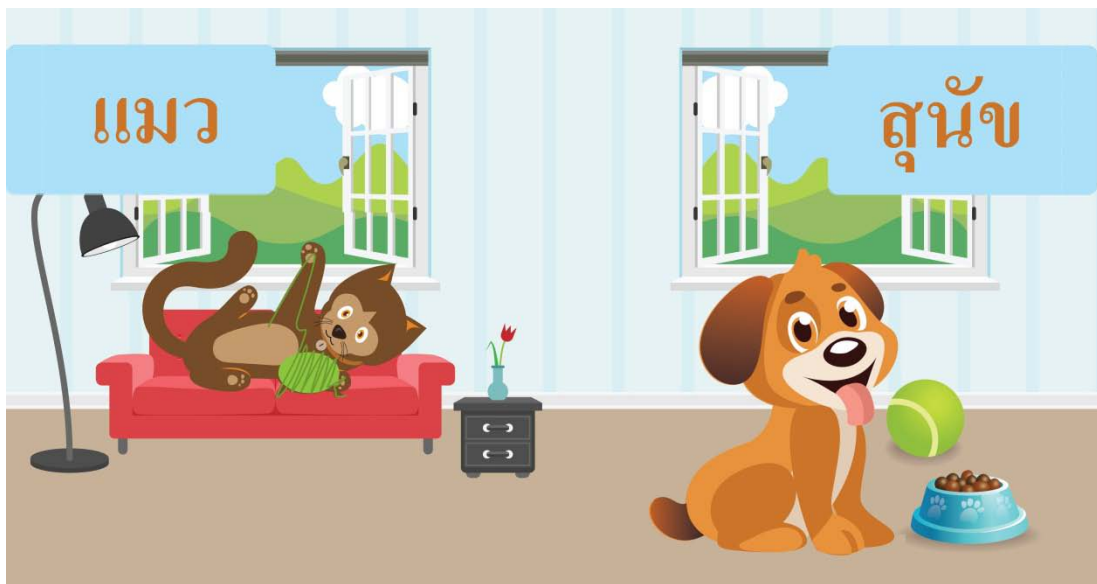
ตัวอย่างหนังสือภาพฝึกภาษา เรื่องสัตว์โลกน่ารัก

ภาคผนวก ง

แบบประเมินคุณภาพหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินคุณภาพของหนังสือภาพฝึกภาษาสำหรับเด็กพร่องทางด้านภาษา
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง แบบประเมินคุณภาพของหนังสือภาพฝึกภาษา สำหรับเด็กบกพร่องทางด้านภาษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบประเมินคุณภาพ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของหนังสือภาพฝึกภาษา

ตอนที่ 3 การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ

ตอนที่ 1: ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ – สกุล..... วุฒิทางการศึกษา.....
 ตำแหน่ง..... สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพหนังสือฝึกภาษาประกอบภาพ

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย ☐ ในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ในการประเมินคุณภาพหนังสือภาพฝึกภาษา โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ดีมาก	หมายถึง ตรงกับความคิดท่านมากที่สุด
ดี	หมายถึง ตรงกับความคิดของท่านมาก
ปานกลาง	หมายถึง ค่อนข้างจะตรงกับความคิดของท่านบ้าง
ต้องปรับปรุง	หมายถึง ไม่ตรงกับความคิดของท่าน
ใช้ไม่ได้	หมายถึง ไม่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ข้อความในการประเมิน	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ต้องปรับปรุง	ใช้ไม่ได้
ลักษณะการจัดรูปแบบ					
1. รูปเล่มภายนอกดึงดูดความสนใจ					
2. ขนาดของหนังสือสามารถจับถือได้สะดวก					
3. ความหนาของหนังสือมีความเหมาะสม					
4. ความแข็งแรงคงทนของเล่ม					
5. ความชัดเจนของตัวอักษร					
6. ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร					
7. ลักษณะตัวอักษรชวนอ่าน					
8. การใช้เทคนิคการออกแบบมีความน่าสนใจ					
ลักษณะเนื้อหา					
1. เนื้อหาถูกต้องตรงกับความเป็นจริง					
2. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
3. เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
4. ความยาวของเนื้อหาเหมาะสม					
5. สามารถเสริมทักษะและความเข้าใจสำหรับผู้อ่าน					
6. ให้ความสนุกเพลิดเพลิน					
ลักษณะการจัดภาพ					
1. ภาพปกมีสีสันสวยงามดึงดูดความสนใจ					
2. ภาพประกอบสามารถแสดงความสัมพันธ์กับคำ					
3. ภาพประกอบมีความสวยงามชัดเจน					
4. ลักษณะภาพมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
5. ภาพประกอบดูเข้าใจง่าย					
6. การจัดภาพเป็นระเบียบเรียบร้อย					
ลักษณะภาษาที่ใช้					
1. ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน น่าอ่านและเข้าใจง่าย					
2. ภาษาสำนวนเหมาะสมกับวัย					
3. ชื่อเรื่องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง					
4. ภาษาที่ใช้ตรงกับชื่อภาพ					
คุณค่าของหนังสือ					
1. คุณภาพโดยรวมของหนังสือ					
2. เนื้อหาเสริมทักษะความสามารถทางด้านภาษาและสร้างความเพลิดเพลิน					
3. สร้างพฤติกรรมต่อการอ่านหนังสือเล่มนี้					
4. เนื้อหาของหนังสือสามารถเสริมสร้างทักษะทางด้านภาษาและสามารถเรียนรู้ศัพท์เพิ่มมากขึ้น					

ตอนที่ 3 ความเห็นทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือ

1. เมื่อท่านอ่านหนังสือฝึกภาษาประกอบภาพ ท่านมีความคิดเห็นต่อเนื้อหาอย่างไร

☐ น่าสนใจดีมาก

☐ น่าสนใจดี

☐ เฉยๆ

☐ ไม่ค่อยน่าสนใจ

☐ ไม่น่าสนใจ

2. หนังสือมีความเหมาะสมในการใช้เสริมทักษะทางด้านภาษาสำหรับเด็กพร่องทางด้านภาษา

☐ ได้มากที่สุด

☐ ได้มาก

☐ ได้บ้าง

☐ ไม่ค่อยได้

☐ ไม่ได้เลย

3. ท่านคิดว่าหนังสือฝึกภาษาประกอบภาพ สามารถนำไปใช้เสริมทักษะทางด้านภาษาสำหรับเด็กพร่องทางด้านภาษาได้มากน้อยเพียงใด

☐ ได้มากที่สุด

☐ ได้มาก

☐ ได้บ้าง

☐ ไม่ค่อยได้

☐ ไม่ได้เลย

1. ท่านคิดว่าหนังสือภาพฝึกภาษา ควรปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

2. ความคิดเห็นอื่นๆ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหนังสือภาพฝึกภาษา

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

นายเสกสิปป พิษณุภาสกุล

นักศึกษาปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก จ
แบบทดสอบหลังการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา

แบบทดสอบ

พัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา สำหรับเด็ก 6-7 ปี

คำชี้แจง แบบทดสอบพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา แบ่งออกเป็น ตอน 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ทดสอบ

ตอนที่ 2 เกณฑ์การประเมินในการทดสอบ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ.....สกุล.....ชื่อเล่น.....

วุฒิทางการศึกษา.....

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

อายุ ☐ ปี 3 ☐ ปี 4 ☐ ปี 5 ☐ ปี 6

ตอนที่ 2 เกณฑ์การประเมินในการทดสอบ

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย ☐ ในช่องว่างทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 3 ช่อง ที่เด็กสามารถปฏิบัติได้ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติได้บ้าง

ระดับคะแนน 0 หมายถึง ไม่สามารถปฏิบัติได้

ข้อ	ข้อสอบ	คะแนนการพิจารณา		
		2	1	0
1.	ชี้ภาพสัตว์ตามคำสั่งได้ 8 ใน 12 ภาพ ใช้คำตามดังนี้ : ช้างตัวไหนเอ่ย, ยีราฟตัวไหนเอ่ย, สิงโตตัวไหนเอ่ย, เสือตัวไหนเอ่ย, วัวตัวไหนเอ่ย, สุนัขตัวไหนเอ่ย, แมวตัวไหนเอ่ย, ลิงตัวไหนเอ่ย, จระเข้ตัวไหนเอ่ย, แกะตัวไหนเอ่ย, กวางตัวไหนเอ่ย, กระต่ายตัวไหนเอ่ย เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)			
2.	บอกชื่อสัตว์ภาษาไทยได้ 8 ใน 12 ภาพ ชื่อสัตว์มีดังนี้ : ช้าง, ยีราฟ, สิงโต, เสือ, วัว, สุนัข, แมว, ลิง, จระเข้, แกะ, กวาง, กระต่าย เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)			
3.	บอกชื่อสัตว์ภาษาอังกฤษได้ 8 ใน 12 ภาพ ชื่อสัตว์มีดังนี้ : Elephant, Giraffe, Lion, Tiger, Cow, Dog, Cat, Monkey, Crocodile, Sheep, Deer, Rabbit, เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)			
4.	ชี้อวัยวะร่างกายสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ เช่น ตา, ปาก, หู, ขา, หาง, จมูก, หัว, มือ เป็นต้น เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)			
5.	บอกหน้าที่ของอวัยวะสัตว์ได้อย่างน้อย 1 ส่วน ในแต่ละภาพ เช่น ตาของช้างมีไว้ดู, มือของลิงมีไว้โหนกิ่งไม้, หูของแมวมีไว้ฟัง เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 8 = 2$), ($5-7 = 1$), ($< 5 = 0$)			
6.	สามารถบอกชื่อสัตว์ที่ขอได้ เกณฑ์การให้คะแนน : เด็กบอกได้เลข = 2, ต้องช่วยเหลือ = 1, ไม่สามารถบอกได้ = 0			
7.	พูดเป็นประโยคหรือวลีที่มี 3 คำได้ ตามประโยคในคู่มือ เกณฑ์การให้คะแนน : พูดตามได้เลข = 2, ต้องช่วยเหลือ = 1, ไม่สามารถบอกได้ = 0			
8.	พูดเป็นวลีชี้เฉพาะได้ โดยใช้คำ “นี้” และ “นั่น” เช่น ตัวนี้คือช้าง ตัวนั้นคือยีราฟ เกณฑ์การให้คะแนน : ($\geq 3 = 2$), ($1-2 = 1$), (ไม่ได้เลข = 0)			

9.	พูดตามโดยใช้คำมากกว่า 6 คำได้ ตามประโยคในคู่มือ เกณฑ์การให้คะแนน : (พูดตามได้เต็มประโยค = 2), (ต้องช่วย = 1), (ไม่สามารถพูดตามได้ = 0)			
10.	สนทนาในเรื่องเดียวกันโดยผลัดกันพูดและฟังพอเข้าใจ เกณฑ์การให้คะแนน : เข้าใจ = 2, พอเข้าใจ = 1, ไม่เข้าใจ = 0			
11	พูดกระชับ และ ตะโกนได้ เช่น กระชับ (ข้าง), ตะโกน (ข้าง) เกณฑ์การให้คะแนน : ปฏิบัติได้ = 2, ปฏิบัติได้บ้าง = 1, ไม่สามารถปฏิบัติได้ = 0			
12.	พูดด้วยถ้อยคำที่ใช้เสียงหนักเบา สั้น ยาว สูง ต่ำ ได้ เกณฑ์การให้คะแนน : ปฏิบัติได้ = 2, ปฏิบัติได้บ้าง = 1, ไม่สามารถปฏิบัติได้ = 0			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ทดสอบ

(.....)

วันที่/...../.....

ภาคผนวก ข

แบบสังเกตพฤติกรรมเด็กรายบุคคลระหว่างกิจกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรมเด็กรายบุคคลระหว่างกิจกรรม

ชื่อ-สกุล.....วุฒิทางการศึกษา.....

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

อายุ ☐ ปี 3 ☐ ปี 4 ☐ ปี 5 ☐ ปี 6

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ☐ ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับการสังเกตของท่าน โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อ	พฤติกรรม	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	ความสนใจ และตื่นตัวต่อการใช้หนังสือภาพฝึกภาษา				
2	การแสดงความคิดเห็นขณะทำกิจกรรม				
3	การปฏิบัติตามคำสั่งขณะทำกิจกรรมได้				
4	ตอบคำถามขณะทำกิจกรรมได้				
5	มีสมาธิขณะทำกิจกรรม				
คะแนนรวม					

ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมินในการสังเกตพฤติกรรม มีดังนี้

คะแนน 20 - 18	ดีมาก
คะแนน 17 - 14	ดี
คะแนน 13 - 10	พอใช้
คะแนน 0 - 9	ควรปรับปรุง

เกณฑ์การให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรม คือ

- เกณฑ์การให้คะแนน คะแนน 4
เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการเป็นประจำ สม่ำเสมอ
- เกณฑ์การให้คะแนน คะแนน 3
เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการค่อนข้างจะ สม่ำเสมอ
- เกณฑ์การให้คะแนน คะแนน 2
เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการค่อนข้างน้อย
- เกณฑ์การให้คะแนน คะแนน 1
เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการน้อย

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายเสกศิลป์ พิชญภาสกุล
วันเดือนปีที่เกิด	12 มกราคม 2525
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลกงหรา จังหวัดพัทลุง
สถานที่อยู่เดิม	155 หมู่ 11 ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง 93180
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	32/41 ซอยรามอินทรา 127 ถนนรามอินทรา แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร 10510
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	กราฟิกดีไซน์เนอร์และแพ็คเกจจิ้งดีไซน์
สถานที่ทำงาน	เจ้าของแบรนด์ดีไซน์ ทรี ไอเดีย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ระดับประถมศึกษา จาก โรงเรียนบ้านนาทุ่งโพธิ์ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
พ.ศ. 2540	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนกงหราพิชากร อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
พ.ศ. 2543	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนกงหราพิชากร อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
พ.ศ. 2548	ศษ.บ. (นิเทศศิลป์) จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2559	กศ.ม. (ศิลปศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร